

GMINA BOBROWICE

STUDIUM

**UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
Z ELEMENTAMI STRATEGII ROZWOJU**

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR VIII/49/2004

RADY GMINY W BOBROWICACH

Z DNIA 13 LUTEGO 2004 R.

BOBROWICE, LUTY 2004 R.

S P I S T R E Ś C I

I I N F O R M A C J E W P R O W A D Z A J Ą C E

1. Podstawa prawna opracowania	str. 1
2. Jednostka projektowa	str. 1
3. Charakterystyka prawna studium	str. 1
4. Części składowe studium	str. 4
5. Bibliografia	str. 4

II O C E N A S T A N U Z A G O S P O D A R O W A I U W A R U N K O W A N I A R O Z W O J U

1. Położenie gminy	str. 7
2. Funkcje gminy	str. 8
3. Sieć osadnicza	str. 9
4. Uwarunkowania społeczno – gospodarcze	str. 11
4.1 Podstawowe informacje statystyczne o gminie	str. 11
4.2 Ludność i rynek pracy	str. 12
4.3 Infrastruktura społeczna	str. 16
4.4 Mieszkalnictwo	str. 25
4.5 Przemysł, budownictwo, działalność produkcyjna	str. 27
4.6 Rolnictwo	str. 29
4.7 Leśnictwo	str. 30
4.8 Turystyka i wypoczynek	str. 31
4.9 Stan gospodarki gminy	str. 33
5. Środowisko przyrodnicze	str. 36
5.1 Rzeźba terenu, geomorfologia	str. 36
5.2 Budowa geologiczna, surowce mineralne	str. 37
5.3 Wody	str. 38
5.4 Klimat	str. 41
5.5 Higiena atmosfery	str. 42
5.6 Flora i fauna	str. 42
5.7 Obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej	str. 45
5.8 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej	str. 47
5.9 Tereny zalewowe i zagrożone powodzią rzeki Bóbr	str. 48
5.10 Obszary zdegradowane wymagające rekultywacji	str. 48

5.11	Synteza uwarunkowań wynikających z cech środowiska przyrodniczego	str. 49
6.	Uwarunkowania wynikające z ochrony wartości kulturowych	str. 50
6.1	Tło historyczne obszaru gminy	str. 50
6.2	Zarys osadnictwa oraz charakterystyka zachowanego dziedzictwa kulturowego	str. 51
7.	Komunikacja	str. 66
7.1	Komunikacja drogowa	str. 66
7.2	Komunikacja kolejowa	str. 69
8.	Infrastruktura techniczna	str. 70
8.1	Zaopatrzenie w wodę	str. 70
8.2	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	str. 72
8.3	Usuwanie odpadów	str. 75
8.4	Gazownictwo	str. 76
8.5	Ciepłownictwo	str. 76
8.6	Elektroenergetyka	str. 76
9.	Uwarunkowania rozwoju - synteza	str. 77
9.1	Walory gminy. Możliwości rozwojowe i preferencje	str. 77
9.2	Ograniczenia rozwoju. Bariery	str. 78
9.3	Konflikty i zagrożenia	str. 79
–	Uwarunkowania wynikające z potrzeb i aspiracji społeczeństwa	str. 79

III KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO Z ELEMENTAMI STRATEGII ROZWOJU

1.	Kierunki rozwoju społeczno - gospodarczego	str. 82
1.1	Cele rozwoju społeczno – gospodarczego gminy	str. 82
1.2	Prognozy społeczno – gospodarcze	str. 83
1.3	Rozwój funkcji gospodarczych	str. 88
2.	Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy	str. 94
2.1	Strefy (obszary) polityki przestrzennej	str. 95
2.2	Tereny ofertowe	str. 97
3.	Kierunki rozwoju komunikacji	str. 98
3.1	Komunikacja drogowa	str. 98

3.2	Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych	str. 100
3.3	Komunikacja kolejowa	str. 100
3.4	Ścieżki rowerowe	str. 100
4.	Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej	str. 101
4.1	Zaopatrzenie w wodę	str. 101
4.2	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	str. 103
4.3	Usuwanie odpadów	str. 105
4.4	Zaopatrzenie w gaz	str. 105
4.5	Ciepłownictwo	str. 106
4.6	Elektroenergetyka	str. 106
5.	Ochrona środowiska przyrodniczego	str. 107
5.1	Obszary i elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną prawną	str. 107
5.2	Obszary i elementy środowiska przyrodniczego wymagające ochrony	str. 108
6.	Ochrona wartości kulturowych	str. 109
7.	Kierunki działań uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych	str. 111
8.	Główne cele strategii rozwoju i priorytetowe przedsięwzięcia	str. 112
9.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych i lokalnych celów publicznych	str. 115
9.1	Zadania Samorządu Województwa Lubuskiego	str. 115
9.2	Zadania rządowe	str. 117
9.3	Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	str. 118
10.	Wnioski do planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego	str. 118
11.	Obszary wymagające sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	str. 119

IV DOKUMENTACJA FORMALNO – PRAWNA

V KARTY DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH str. 77

1. Komunikacja str. 77
2. Infrastruktura techniczna str. 78
3. Rolnictwo str. 79
4. Turystyka i wypoczynek str. 79
5. Struktura funkcjonalno – przestrzenna str. 79
6. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego str. 80

VI ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH str. 81

1. Zadania Samorządu Województwa Lubuskiego str. 81
2. Zadania rządowe str. 82

I. INFORMACJE WPROWADZAJĄCE

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

- .1 Uchwała Nr XVIII/139/2001 Rady Gminy w Bobrowicach z dnia 28 grudnia 2001 r., w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
- .2 Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 z późn. zm.)
- .3 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717)

2. JEDNOSTKA PROJEKTOWA

**Biuro Planowania Przestrzennego i Usług & MC Spółka z o.o.
w Zielonej Górze, ul. Kupiecka 21**

Zespół projektowy:

- mgr inż. arch. Teodor Adamus, nr upr. urb. 745/88
 - główny projektant
- mgr Urszula Gąsior, nr upr. urb. 1367/94
- mgr Edward Gąsior
 - zagadnienia społeczno-gospodarcze, ochrona środowiska i dóbr kultury
- mgr inż. Iwona Czaplińska, nr upr. urb. 1657
 - infrastruktura sanitarna, gazownictwo, ciepłownictwo
- inż. Leon Reczuch
 - elektroenergetyka
- Janina Dalewska
 - prace graficzne

3. CHARAKTERYSTYKA PRAWNA STUDIUM

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym instrumentem kształtowania polityki przestrzennej na obszarze gminy.

W studium uwzględniono uwarunkowania wynikające z :

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy
- stanu prawnego gruntów
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Do 1 stycznia 2003 r. politykę przestrzenną gminy określały:

1. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Bobrowice, uchwalony uchwałą Nr VII/30/89 GRN w Bobrowicach z dnia 21 lipca 1989 r. (Dz. Urz. Woj. Ziel. z 1989 r. Nr 14, poz. 291), z wprowadzonymi zmianami, uchwalonymi:
 - uchwałą Nr XII/61/91 Rady Gminy z dnia 30 sierpnia 1991 r. (Dz. Urz. Woj. Ziel. z 1991 r. Nr 11, poz. 122)
 - uchwałą Nr XVII/91/92 Rady Gminy z dnia 17 lipca 1992 r. (Dz. Urz. Woj. Ziel. z 1992 r. Nr 11 poz. 140)
 - uchwałą Nr V/23/94 Rady Gminy z dnia 6 grudnia 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Ziel. z 1994 r. Nr 16, poz. 122).
2. Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego wsi Bronków, uchwalony uchwałą Nr V/25/94 Rady Gminy z dnia 6 grudnia 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Ziel. z 1994 r. Nr 16, poz. 123).

Aktualnie moc obowiązującą posiadają:

1. Zmiany wprowadzone do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Bobrowice opracowanego w 1989 r., uchwalone uchwałami Rady Gminy:

- Nr II/9/98 z dnia 29 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 1999 r. Nr 35, poz. 376); zmiana obejmuje teren we wsi Dychów – Zespół Elektrowni Wodnych
- Nr XII/98/2000 z dnia 4 października 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2001 r. Nr 15, poz. 167), zmiana obejmuje teren w granicach wsi Dychów – dz. nr ewid. 151/2
- Nr XII/99/2000 z dnia 4 października 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2000 r. Nr 31, poz. 358), zmiana obejmuje teren w granicach wsi Dychów – dz. nr ewid. 85/2.
- Nr XII/100/2000 z dnia 4 października 2000 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2001 r. Nr 15, poz. 168), zmiana obejmuje tereny w granicach wsi: Chromów – dz. nr ewid. 82, Dychów – Prądocinek – dz.nr ewid. 323/1, Dychów – dz. nr ewid. 168/2, 174/2 i 176/2, Bobrowice – dz. nr ewid. 371/1 i 370/4, Bronków – dz. nr ewid. 202/3, 202/4, 202/5, 202/6, i 202/7 oraz Kukadło – dz. nr ewid. 93/3

2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uchwalony uchwałą Nr VIII/57/99 Rady Gminy z dnia 28 października 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2003 r. Nr 3, poz. 65), plan obejmuje tereny leśne położone w granicach wsi Bobrowice – część oddz. nr 93, 94, 111, i 112, z przeznaczeniem pod nasypy podpierające obwałowanie Kanału Dychowskiego,

3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowo – letniskowej we wsi Bronków, uchwalony uchwałą Nr IX/70/99 Rady Gminy z dnia 22 grudnia 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2001 r. Nr 34, poz. 338),

4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uchwalony uchwałą Nr III/22/2003 Rady Gminy z dnia 7 marca 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2003 r. Nr 22, poz. 415), plan obejmuje tereny leśne położone w granicach wsi Dachów – działki ozn. nr ewid. 6/7 L, 13/5 L i 24/5 L, z przeznaczeniem pod nasypy podpierające obwałowanie Kanału Dychowskiego.

Niniejsze studium, zgodnie z dyspozycją ustawy określa uwarunkowania i kierunki dalszego rozwoju przestrzennego gminy. Zawarty w studium zakres informacji może być wykorzystany nie tylko dla wdrażania polityki przestrzennej, ale także dla promocji rozwoju gminy, opracowywania programów gospodarczo – inwestycyjnych oraz ofert lokalizacyjnych adresowanych do potencjalnych inwestorów krajowych i zagranicznych. Ponadto, studium stanowi podstawę do negocjacji warunków wprowadzania programów wojewódzkich i rządowych do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz do podejmowania bieżących decyzji administracyjnych.

Studium uchwalone przez radę gminy nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Stanowi natomiast podstawę do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zapisy zawarte w studium obok polityki przestrzennej gminy określają lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego uwzględniane w planach miejscowych i decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o ustaleniu warunków zabudowy i zagospodarowaniu terenu. Ustalenia studium wprowadzane są do obiegu prawnego przede wszystkim poprzez plany miejscowe, a wójt każdorazowo bada spójność projektu planu miejscowego z polityką przestrzenną gminy określoną w studium.

4. CZĘŚCI SKŁADOWE STUDIUM

Część opisowa

- informacje wprowadzające
- ocena stanu zagospodarowania i uwarunkowania rozwoju
- kierunki zagospodarowania przestrzennego
- dokumentacja formalno – prawna

Część graficzna

- gmina Bobrowice – ocena stanu zagospodarowania terenu, stan istniejący - 2003 r., skala 1 : 10000
- gmina Bobrowice – uwarunkowania rozwoju, skala 1 : 10000
- gmina Bobrowice – kierunki zagospodarowania przestrzennego, skala 1 : 10000

5. BIBLIOGRAFIA

- Strategia rozwoju Województwa Lubuskiego uchwalona uchwałą Nr XV/91/2000 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 6 marca 2000 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego uchwalony uchwałą Nr XXXVII/272/2002 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 2 października 2002 r.
- Wojewódzki Program Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych na lata 2000 – 2009 uchwalony uchwałą Nr XI/59/99 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 5 października 1999 r.
- Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego 2002 r., Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

- Prognoza ludności Polski wg województw na lata 1996 – 2020, GUS 1997 r.
- Opracowanie fizjograficzne dla gm. Bobrowice, TUP – Wrocław 1987 r.
- Inwentaryzacja przyrodnicza gm. Bobrowice. Projekt WWF – Zielona Wstęga Odra – Nysa”, 1997 r.
- Ocena stanu czystości Jeziora Błeszno. W. Konopczyński, Zielona Góra 2001 r.
- Prognoza ochrony wód Jeziora Błeszno. W. Konopczyński, A. Wąsicki, Zielona Góra – Bobrowice 2002 r.
- Jezioro Jańsko. Komunikat o jakości wód w 2001 r. W.J.O.Ś. w Zielonej Górze – W. Konopczyński, A. Wąsicki
- Dokumentacja hydrograficzna dla ustalenia stref ochronnych czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych GZWP – 149 Sandr Krosno – Gubin. Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu „PROXIMA” S.A., Wrocław 2002 r.
- Stan środowiska w województwie lubuskim w latach 1997 – 1998. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Zielona Góra – Gorzów Wlkp. 1999 r.
- Dokumentacje złożowo – surowcowe. Archiwum LUW – Wydział Rolnictwa i Środowiska, Zielona Góra
- Lasy Państwowe – Raport za 1996 r., Warszawa 1997 r.
- Trwały rozwój lasów w Polsce. Stan i zamierzenia Ministerstwa O.Ś.Z.N.i L., Warszawa 1998 r.
- Krajobrazy Dziedzictwa Narodowego nr 1/2000. Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, Warszawa.
- Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry w woj. lubuskim. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, W-wa 2001 r.
- Zasoby kulturowe woj. zielonogórskiego. Urząd Wojewódzki Zielona Góra 1993 r.
- Rejestr oraz ewidencja zabytków gm. Bobrowice. Archiwum Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków. Zielona Góra, ul. Kopernika 1
- Zabytki województwa zielonogórskiego. St. Kowalski, LTN Zielona Góra 1987 r.
- Materiały statystyczne i informacje uzyskane od organów administracji samorządowej, rządowej oraz instytucji
- Materiały uzyskane z ankietyzacji gminy, wykonanej w ramach prac „Komisji do opracowania strategii rozwoju gminy Bobrowice”.
- Koncepcja rozwoju agroturystyki w wybranych gminach województwa zielonogórskiego. Kraków – Zielona Góra 1995 r.
- Polski atlas turystyki wiejskiej 2003, Polska Federacja Turystyki Wiejskiej.

II. OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU

1. POŁOŻENIE GMINY

Gmina Bobrowice położona jest w południowo – zachodniej części województwa lubuskiego. Administracyjnie gmina przynależy do powiatu krośnieńskiego, stanowiąc jego południowy fragment sąsiadujący:

- od strony wschodniej z gminą Dąbie (powiat krośnieński)
- od strony południowej z gminą Nowogród Bobrzański (powiat zielonogórski) i z gminą Lubsco (powiat żarski)
- od strony zachodniej z gminą Gubin (powiat krośnieński)
- od strony północnej z gminą Krosno Odrzańskie (powiat krośnieński)

Odległość siedziby gminy – wsi Bobrowice do sąsiednich miast wynosi:

- Krosno Odrzańskie – 13 km
- Gubin – 31 km
- Lubsco – 21 km
- Zielona Góra – 43 km

Odległość do przejść granicznych z Niemcami wynosi:

- Gubin – ok. 31 km
- Gubinek – ok. 31 km
- Zasieki – ok. 44 km
- Olszyna – ok. 57 km
- Świecko – ok. 61 km
- Słubice – ok. 65 km.

Wschodnia część gminy położona jest nad rzeką Bóbr oraz nad Kanałem Dychowskim (Bobrzańskim). Na obszarze położonym pomiędzy Bobrem a Kanałem znajdują się następujące wsie: Bobrowice, Dychów, Chromów, Barłogi, Chojnowo, i Żarków. Na wschód od Bobru położone są: Kukadło i Tarnawa Krośnieńska oraz przysiółek Dychowa – Prądocinek. Na zachód od Kanału znajdują się pozostałe wsie, mianowicie: Bronków z przysiółkiem Kołatka, Janiszowice, Strużka, Wełmice, Przychów, Dachów i Dęby oraz przysiółek Dychowa – Brzezinka.

Przez teren gminy (na osi północ – południe) przebiega droga wojewódzka nr 287 Krosno Odrzańskie – Lubsco – Żary, zapewniająca powiązanie z drogami krajowymi:

- nr 32, Zielona Góra – Gubinek i Gubin, a przez nią z drogą nr 29, Krosno Odrzańskie – Słubice
- nr 27, Zielona Góra – Żary – Przewóz
- nr 12, Szprotawa – Żagań – Żary – Łęknica
- nr 18, Wrocław – Olszyna

Ponadto, przez teren gminy przebiega linia kolejowa o znaczeniu miejscowym łącząca Krosno Odrzańskie z Lubskiem, od kilkunastu lat nieczynna.

Układ dróg stwarza korzystną sytuację komunikacyjną we wszystkich kierunkach, a przede wszystkim w kierunku zachodnim do drogowych przejść granicznych z Niemcami.

Z ekonomicznego punktu widzenia, położenie gminy jest bardzo korzystne, a istniejąca sieć dróg powiązana z drogami o znaczeniu krajowym i regionalnym jest elementem sprzyjającym w obsłudze transportowej.

2. FUNKCJE GMINY

Gmina należy do grupy średnich jednostek administracyjnych województwa lubuskiego. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa, gmina zaliczona została do grupy gmin o znaczeniu regionalnym, w hierarchii obejmującej gminy o randze ponadregionalnej, regionalnej i lokalnej.

Obszar gminy wynosi: 18505 ha (185 km²)

– w tym:

- użytki rolne 4099 ha, ok. 22,2 % obszaru gminy
- lasy 12515 ha, ok. 67,6 % obszaru gminy
- pozostałe grunty 1891 ha, ok. 10,2 % obszaru gminy

Ludność gminy wynosi: 3297 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały oraz 33 mieszkańców zameldowanych na pobyt czasowy, razem – 3330 mieszkańców.

(stan 31 grudnia 2002 r. wg danych USC Gminy Bobrowice)

Gmina jako jednostka administracyjno – gospodarcza stanowi obszar o charakterze wielofunkcyjnym. Jej funkcje są następujące: rolnictwo, leśnictwo, przemysł, rekreacja oraz usługi na rzecz miejscowej ludności.

Głównymi bogactwami naturalnymi gminy są:

- złoża kruszyw budowlanych zalegające w dolinie Bobru (wsie Bobrowice, Chojnowo i Tarnawa Krośnieńska),
- lasy zajmujące ponad połowę jej powierzchni, ok. 67,6 % (gmina należy do najbardziej zalesionych w województwie lubuskim),
- walory krajobrazowe, sprzyjające rozwojowi funkcji turystyczno – wypoczynkowej.

Siedziba gminy – wieś Bobrowice pełni rolę lokalnego ośrodka obsługi ludności, ze strefą wpływów pokrywającą się z granicami administracyjnymi gminy. Dominującymi funkcjami w miejscowości są: rolnictwo, usługi oraz przemysł.

Oprócz Bobrowic, w strukturze osadniczej gminy wyróżniają się: Bronków, gdzie dominuje funkcja rekreacyjna oraz Dychów gdzie dominującą funkcją jest przemysł elektroenergetyczny związany z elektrownią wodną.

Funkcja przemysłowa związana jest ponadto z eksploatacją kruszyw naturalnych i koncentruje się w dolinie Bobru w miejscowościach: Tarnawa Krośnieńska, Żarków i Bobrowice.

Na pozostałych obszarach wiejskich dominują rolnictwo i leśnictwo

Wielofunkcyjna struktura gospodarcza gminy opiera się na ugruntowanych podstawach, co przesądza o dalszym rozwoju wymienionych wyżej funkcji, choć ich wzajemne relacje mogą w przyszłości ulegać modyfikacjom. Przewiduje się, że nastąpi wzrost znaczenia funkcji rekreacyjnej z uwagi na walory krajobrazowe gminy oraz funkcji przemysłowej związanej z powierzchniową eksploatacją kruszyw naturalnych w dolinie Bobru.

3. SIEĆ OSADNICZA

Sieć osadniczą gminy tworzy 15 sołectw. Podział na sołectwa jest następujący:

1. Bobrowice, z pojedynczym siedliskiem – Młyniec
2. Barłogi
3. Bronków, z przysiółkiem – Kołatka oraz gospodarstwem agroturystycznym – Bronkówek
4. Chojnowo
5. Chromów
6. Dachów
7. Dęby
8. Dychów, z przysiółkami – Prądocinek i Brzezinka
9. Janiszowice
10. Kukadło, z pojedynczym siedliskiem – Lubnica
11. Przychów
12. Strużka
13. Tarnawa Krośnieńska
14. Wełmice
15. Żarków

Wieś Czeklin od 2000 r. nie istnieje. Nazwa Czeklin określa wyodrębniony wcześniej obręb geodezyjny.

Charakterystykę sieci osadniczej pod względem zaludnienia przedstawia poniższe zestawienie. (mieszkańcy zameldowani na pobyt stały, stan 31 grudnia 2002 r. wg danych USC Gminy Bobrowice)

- wsie powyżej 900 osób	Bobrowice	934 mieszkańców
- wsie powyżej 600 osób	Dychów	608 mieszkańców
- wsie powyżej 300 osób	Bronków	301 mieszkańców
- wsie powyżej 200 osób	Wełmice	253 mieszkańców
- wsie powyżej 100 osób	Janiszowice	169 mieszkańców
	Strużka	149 mieszkańców
	Przychów	134 mieszkańców
	Dachów	114 mieszkańców
- wsie poniżej 100 osób	Chromów	97 mieszkańców
	Barłogi	91 mieszkańców
	Dęby	73 mieszkańców
	Żarków	72 mieszkańców
	Chojnowo	69 mieszkańców
	Tarnawa Krośnieńska	64 mieszkańców
	Kukadło	45 mieszkańców
- przysiółki	Prądocinek	68 mieszkańców
	Brzezinka	39 mieszkańców
	Kołatka	9 mieszkańców
- pojedyncze siedliska	Lubnica	6 mieszkańców
	Młyniec	2 mieszkańców
	Bronkówek	0 mieszkańców

W sezonie letnim, w Bronkowie i Kołatce z uwagi na ich funkcje rekreacyjne liczba ludności wyraźnie wzrasta: w Bronkowie ponad dwukrotnie, a w Kołatce wielokrotnie (baza noclegowa umożliwia tutaj przyjęcie ok. 300 osób).

W strukturze sieci osadniczej wyodrębniają się 3 ośrodki:

- 1) Bobrowice – gminny ośrodek administracyjno – usługowy i gospodarczy.
- 2) Dychów – ośrodek o funkcji przemysłowo – usługowej
- 3) Bronków wraz z Kołatką – ośrodek o funkcji rekreacyjnej

Z pozostałych wsi wielkością zaludnienia wyróżniają się Janiszowice i Strużka jako jeden zespół przestrzenny oraz Wełmice. W miejscowościach tych dominuje funkcja rolnicza.

Ośrodki: Bobrowice, Dychów i Bronków zamieszkuje ok. 56 % ludności gminy, a z Janiszowicami, Strużką i Wełmicami ok. 73 %.

Pozostałą część sieci osadniczej cechuje duże rozdrobnienie. Wszystkie wsie należą do kategorii wsi małych i zamieszkuje je ok. 27 % ludności gminy. Wyposażenie tych wsi w usługi jest elementarne i stanowi je przeważnie: sklep, świetlica i boisko sportowe.

Ze względu na zwarty obszar gminy, odległości poszczególnych wsi od ośrodka gminnego – Bobrowic nie są duże, co przy dobrej dostępności komunikacyjnej pozwala na prawidłową obsługę prawie wszystkich jednostek osadniczych w obrębie gminy. Wyjątek stanowi wieś Tarnawa Krośnieńska, komunikacyjnie odcięta od Bobrowic i pozostałych wsi gminy rzeką Bóbr. Jej powiązanie komunikacyjne z Bobrowicami stanowią drogi powiatowe nr 123 i 129, tworzące ciąg komunikacyjny prowadzący do Bobrowic przez Kosierz w gminie Dąbie.

4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO – GOSPODARCZE

4.1 Podstawowe informacje statystyczne o gminie

Źródło: Rocznik Statystyczny 2002, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze.

– powierzchnia gminy w ha	- 18505
– liczba wsi	- 15
– ludność ogółem	- 3293
– zaludnienie na 1 km ²	- 18
– przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	- 0,30 (woj. 1,38)
– saldo migracji stałej w osobach	- - 11
– pracujący w gospodarce narodowej ogółem (bez rolników indywidualnych i duchownych oraz zakładów osób fizycznych o liczbie pracujących do 9 osób)	- 428
• w tym kobiety	- 161
• w tym w przemyśle i budownictwie	- 216
– udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	- 21,1
– liczba bezrobotnych	- 422
– udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy	- 22,2 %
– lesistość gminy	- 67,6 %
– udział gleb II-IV klasy w użytkach rolnych	- 5,4 %
– powierzchnia obszarów prawnie chronionych	- 37,0 %
– liczba podmiotów gospodarczych	- 221
– drogi gminne w km	- 28
• w tym o nawierzchni ulepszonej	- 4
– przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	- 20,9
– średnia powierzchnia 1 mieszkania w m ²	- 68,5
– przeciętna liczba osób na izbę	- 0,88
– mieszkania oddane do użytku w 2001 r.	- 1 (1999 r. – 2)
– abonenci telefonii przewodowej i radiowej na 1000 mieszkańców (lipiec 2003 r.)	- 208,8

4.2. Ludność i rynek pracy

Analiza procesów demograficznych z okresu kilkunastu lat wskazuje na kierunki i dynamikę zachodzących przemian społeczno – gospodarczych w obszarze gminy, pozwalając na określenie trendów na kolejne lata.

Rozwój ludności gminy w latach 1976 – 2001

Lata	Ludność na koniec roku	Stopa przyrostu naturalnego na 1000 ludności	Saldo migracji stałej
1976	3068	14,1	- 17
1978	3080	15,8	- 40
1985	3218	14,2	- 27
1987	3229	10,9	17
1990	3240	- 2,1	- 26
1991	3242	10,0	- 32
1992	3273	4,2	- 42
1993	3291	4,8	2
1994	3312	6,9	- 13
1995	3333	2,1	17
1996	3322	5,3	- 2
1997	3344	1,5	5
1998	3354	5,2	- 30
1999	3329	-1,5	- 9
2000	3266	-3,3	- 21
2001	3293	0,3	- 11

Dane: Roczniki Statystyczne Województwa

Z analizy przytoczonych wyżej danych statystycznych wynikają następujące wnioski:

- stały spadek stopy przyrostu naturalnego ludności, który w ostatnich latach osiągnął nawet wartości ujemne.
- Saldo migracji zewnętrznej w latach wcześniejszych charakteryzowało się wysoką przewagą wymeldowań czyli odpływu ludności nad zameldowaniami. W ostatnich latach saldo ujemne osiągnęło nieco niższe wartości.
- W wyniku takiego przebiegu ruchu ludności stan ilościowy mieszkańców gminy począwszy od roku 1994 ustabilizował się na poziomie ok. 3300 osób. Szczytową wartość osiągnął w 1998 r. – 3.354 osoby i od tego momentu liczba ludności gminy już nie przyrosła, lecz minimalnie zmalała. Potwierdza to ogólne tendencje demograficzne regionu i kraju,

przewidujące zahamowanie tempa wzrostu liczby ludności do 2010 i 2020 roku, co w warunkach gminy Bobrowice skłania do przyjęcia perspektywistycznej prognozy – jako maksymalnej, możliwej do osiągnięcia w rezultacie bardzo pozytywnego przebiegu zdarzeń gospodarczo – politycznych, na poziomie 3,4 – 3,5 tys. osób.

W dekadzie 1991 – 2001 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 51 osób.

Rozmieszczenie ludności w gminie

Miejscowość	1986	1996	2000	2002 ¹⁾
1. Barłogi	90	95	95	91
2. Bobrowice	911	923	953	933
3. Młyniec	□	□	□	2
4. Bronków	353	323	308	303
5. Kołatka	□	□	□	9
6. Chojnowo	73	64	69	68
7. Chromów	101	97	102	97
8. Dachów	135	104	110	113
9. Dęby	93	77	71	72
10. Dychów	706	751	730	606
11. Prądocinek	□	□	□	65
12. Brzezinka	□	□	□	41
13. Janiszowice	186	178	178	168
14. Kukadło	62	62	54	45
15. Lubnica	□	□	□	5
16. Przychów	117	128	126	133
17. Strużka	179	161	150	149
18. Tarnawa Krośnieńska	76	62	62	63
19. Wełnice	215	257	266	251
20. Żarków	65	68	71	69
- Czeklin ²⁾	36	4	1	-
Razem	3402	3354	3346	3283

Źródło: Urząd Gminy Bobrowice

– 2002 r. – dane Gminy na kwiecień 2003 r. (ludność na stały pobyt)

2001 r. – 3293 (Źródło: Rocznik Statystyczny 2002)

– Od 2001 r. z byłej wsi Czeklin pozostały ruiny, nie ma ludności

Dalszy przebieg procesów rozwojowych w obszarze gminy w dużej mierze będzie uzależniony od aktualnej struktury demograficznej gminy.

Struktura ludności według wieku w 2001 r.

Grupy wieku	Liczba osób	%
0 – 2	99	3,0
3 – 6	170	5,1
7 – 14	375	11,4
15 – 17	161	4,9
18 – 59K/64M	2001	60,8
60K/65M i więcej	487	14,8
Ogółem	3293	100,0 %

Dla sytuacji społecznej i gospodarczej gminy istotne znaczenie ma struktura wieku jej mieszkańców w podziale według podstawowych grup funkcyjnych (wiek przedprodukcyjny 0-17 lat, wiek produkcyjny 18-59/64 lat i wiek poprodukcyjny powyżej 60/65 lat)

Struktura wieku ludności wg grup funkcjonalnych

Grupy wieku	1988 r.	1999 r.	2000 r.	2001 r.	
	%	%	%	il. osób	%
przedprodukcyjna	31,9	26,3	25,3	805	24,4
produkcyjna	55,2	59,0	60,0	2001	60,8
poprodukcyjna	12,9	14,7	14,7	487	14,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	3293	100,0

Zmiany w strukturze wieku w porównaniu z rokiem 1988 charakteryzują się:

- wysokim spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 7,5 punktu)
- wzrostem obu pozostałych grup wieku, przy czym znacznie zwiększył się udział ludności w grupie produkcyjnej (o 5,6 punktu), a w niewielkim stopniu udział ludności w wieku poprodukcyjnym (o 1,9 punktu)

Obecnie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają w gminie 64,6 osoby w wieku nieprodukcyjnym, w województwie 59,0 osób, w powiecie krośnieńskim - 59,2 osób (w tym gminy wiejskie - 66,0, a gminy miejskie - 56,6).

Rynek pracy

W okresie minionego 10-lecia (1990 r. –2001 r.) zaszły istotne zmiany w liczbie oraz strukturze zatrudnienia. Na początku tej dekady zatrudnienie w gminie wynosiło łącznie ok. 1.300 osób z tego:

- w sektorze I - rolnictwo i leśnictwo - 49 %
- w sektorze II - przemysł i budownictwo - 34 %
- w sektorze III - usługi - 17 %

Na podstawie struktury zatrudnienia gminę można było sklasyfikować jako rolniczo - przemysłową, chociaż dużą liczbę miejsc pracy w przemyśle generował tylko jeden zakład tj. ZEW Dychów. Obecna struktura zatrudnienia uległa zasadniczej zmianie, tak pod względem ilościowym jak i strukturalnym.

Zatrudnienie w gospodarce gminy ogółem w 2001 r. (źródło: Rocznik Statystyczny Województwa 2002), bez rolników indywidualnych oraz bez zakładów osób fizycznych i spółek cywilnych o liczbie pracujących do 9 osób, wynosiło 428 osób, w tym przemysł i budownictwo 216 osób (Przed rokiem zatrudnienie było wyższe, wynosiło ogółem 474 osoby, w tym przemysł 282). Doszacowując zatrudnienie w rolnictwie indywidualnym rzędu 200-250 osób, oraz pracujących w zakładach osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (172 podmioty) w liczbie ok. 200 osób otrzymamy łączne zatrudnienie w gminie rzędu 900-1000 osób.

Zważywszy na fakt, że liczba ludności w wieku produkcyjnym jest dwukrotnie wyższa od oszacowanego zatrudnienia, oznacza to wysoki stopień bezrobocia (ok. 21 % liczby ludności w wieku produkcyjnym).

Bezrobocie

Liczba bezrobotnych w ostatnich 7 latach miała tendencję wzrostową,

wynosiła w 1994 r. – 286 osób

1995 r. – 305 osób

1997 r. – 272 osób

1998 r. – 320 osób

1999 r. – 363 osób

2000 r. – 418 osób

2001 r. – 422 osób

Na poziom bezrobocia w gminie rzutuje również trudna sytuacja na rynku pracy w całym powiecie krośnieńskim, a zwłaszcza w obu miastach, Krośnie Odrzańskim i Gubinie. Ocena porównawcza gminy z regionem i powiatem krośnieńskim wykazała znacząco wyższy poziom bezrobocia w gminie – 21,1 % ludności z grupy produkcyjnej, od regionu – 15,8 %, a podobny do sytuacji w powiecie – 21,4 %. Stan bezrobocia wyrażony udziałem liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyniósł:

	1999 r.	2000 r.	2001 r.
Gmina Bobrowice	18,5 %	21,3 %	21,1 %
Powiat Krosno Odrzańskie	16,7 %	18,2 %	21,4 %
Województwo Lubuskie	11,9 %	14,0 %	15,8 %

Jednakowa dla wszystkich porównywanych obszarów była tendencja wzrostowa bezrobocia.

Zjawiskiem obecnie szczególnie groźnym jest długotrwały brak pracy, który doprowadza do degradacji nie tylko ekonomicznej, ale i społecznej. W gminie Bobrowice osoby bezrobotne powyżej 12 miesięcy stanowiły w 2001 roku aż 56,9 % wszystkich pozostających bez pracy i było to znacznie więcej jak średnio w województwie, gdzie stanowiły 45,4 % a w powiecie – 51,1 %.

Udział bezrobotnych dłużej niż 24 miesiące był najwyższy również w gminie i wynosił 37,2 %, niższy w powiecie – 30,2 %, a najniższy w województwie – 21,6 %.

Wysoki poziom bezrobocia stanowi najpoważniejszy problem społeczno - gospodarczy gminy, którego rozwiązanie utrudnia podobnie zła sytuacja na rynkach pracy w najbliższym otoczeniu gminy.

4.3 Infrastruktura społeczna

Oświata i wychowanie

- **Przedszkola**

Na terenie gminy funkcjonują 3 placówki przedszkolne posiadające łącznie 5 oddziałów, w tym dwa przedszkola publiczne 2-oddziałowe o 86 miejscach łącznie w Bobrowicach (48 miejsc) i Dychowie (38 miejsc) oraz jeden oddział przedszkolny w Janiszowicach dla 6 dzieci. Z opieki przedszkolnej korzystało łącznie 98 dzieci (w tym 44 sześciolatki). Wskaźnik uczestnictwa – 57,6 % populacji, wskaźnik liczby dzieci w oddziale – 19,6.

- **Szkoły podstawowe**

W gminie istnieją 3 szkoły podstawowe w tym dwie z klasami I – VI w Bobrowicach i Dychowie oraz szkoła z klasami II – III w Janiszowicach stanowiąca filię szkoły w Bobrowicach.

Sz. P. w Bobrowicach:	9 oddziałów,	7 pom. do nauki,	163 uczniów
Sz. P. w Janiszowicach:	2 oddziały,	3 pom. do nauki,	23 uczniów
Sz. P. w Dychowie:	6 oddziałów,	7 pom. do nauki,	99 uczniów

Razem: 17 oddziałów, 17 pomieszczeń do nauki, 285 uczniów

Gmina jest podzielona na dwa obwody szkolne. Obwód szkolny Bobrowic obejmuje wsie: Bobrowice, Kukadło, Lubnicę, Młyniec, Barłogi, Chojnowo, Dachów, Dęby, Tarnawę Krośnieńską, Strużkę, Janiszowice, Przychów, Wełmice, Żarków.

Obwód szkolny Dychowa obejmuje wsie: Dychów, Brzezinka, Bronków, Kołatka, Chromów, Prądocinek i Stary Żagór z gminy Dąbie (18 dzieci).

Aktualnie w roku szkolnym 2003/2004 szkolnictwo podstawowe posiada łącznie: 17 oddziałów, 17 pomieszczeń do nauki, 285 uczniów. Sytuacja w porównaniu z rokiem 2001/2 nie uległa większej zmianie, bowiem było 16 oddziałów, 17 pomieszczeń do nauki, 273 uczniów.

Warunki nauczania w gminie ogółem charakteryzują wskaźniki:

- średnia liczebność oddziału – 16,8 uczniów
- średnia liczba uczniów na 1 pomieszczenie do nauki – 16,8 osób

Jednak w poszczególnych szkołach są różne warunki, w Dychowie i Janiszowicach korzystniejsze – kształtują się poniżej średnich wskaźników dla gminy, natomiast w Bobrowicach znacznie je przewyższają – osiągają ponad 23 uczniów na 1 pomieszczenie do nauki i wskaźnik zmianowości 1,3.

1. Gimnazjum

Gimnazjum w Bobrowicach obsługuje całą gminę, posiada 7 oddziałów, 8 pom. do nauki, 134 uczniów. W porównaniu z rokiem 2001/2 zmniejszyła się liczba uczniów o ok. 20 %.

Wskaźniki charakteryzujące warunki nauczania:

- średnia liczebność oddziału – 19,1 uczni (w poprzednim roku – 23,9)
- średnia liczba uczniów na jedno pomieszczenie do nauki – 16,8

Obie szkoły powszechne obowiązkowe w Bobrowicach użytkują wspólnie obiekty szkolne. Przewiduje się uzyskanie w najbliższych latach 3 nowych pomieszczeń do nauki, w wyniku adaptacji poddasza.

Dowóz uczniów do placówek oświatowych wszystkich typów organizuje gmina własnym szkolnym gimbusem oraz zleca publicznym przewoźnikom. Aktualnie przewozy dzieci realizuje PKS.

W Bobrowicach istnieje jedna szkoła średnia, typu licealnego funkcjonująca jako placówka niepubliczna dla dorosłych, z siedzibą w szkole podstawowej:

Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, o liczbie uczniów – 39, liczbie absolwentów – 17.

Szkoły ponadgimnazjalne średnie dla młodzieży usytuowane najbliżej Bobrowic znajdują się w Krośnie Odrzańskim i Lubsku (do 20 km) oraz w Gubinie i Zielonej Górze.

Wnioski:

- po rozbudowie szkoły w Bobrowicach infrastruktura wychowania i oświaty powszechnej obowiązkowej pozwoli na wprowadzanie nowoczesnych form nauczania.
- Z powodu rozproszonego osadnictwa samorząd gminy ponosi wysokie koszty dowozu dzieci, skrajnym przykładem jest Tarnawa Krośnieńska z której do Bobrowic dojeżdża dwoje dzieci do szkoły i dwoje do oddziału przedszkolnego (na różne godziny).
- Rozbudowa o 3 pomieszczenia do nauki w Bobrowicach spowoduje poprawę warunków nauczania w szkołach, do których uczęszcza ok. 70 % młodzieży gminy.

Niż demograficzny wszedł do szkół w 1991 r. (rocznik 1984) i pogłębiał się w kolejnych latach. W 1990 r. w gminie uczyło się 547 dzieci, w 1991 r. – 550, w 1994 r. – 510 w 1997 r. – 478, w 1998 r. – 452, w 1999 r. a po wydłużeniu powszechnej obowiązkowej nauki z ośmiu do dziewięciu lat – 426 uczniów, w 2001 r. – 440, a aktualnie tj. w roku szkolnym 2003/4 r. – 401. Według prognoz demograficznych tendencja spadkowa utrzyma się w perspektywie.

Kultura

Głównymi placówki kultury na terenie gminy są biblioteki usytuowane w trzech miejscowościach, w powiązaniu z obiektami szkolnymi:

- w Bobrowicach – Gminna Biblioteka Publiczna
- w Dychowie i Janiszowicach – filie biblioteczne.

Księgozbiór liczył (2001 r.) 19,9 tys. woluminów, standard wyposażenia gminy znacznie przewyższał średni wojewódzki, co wykazuje porównanie wskaźnika liczby woluminów na 1000 mieszkańców:

	Gmina	Województwo	Powiat Krośnieński
rok 1998	7.292	3.960	□
rok 1999	6.528	3.914	4.303
rok 2001	6.028	3.866	4.330

Ponadto gmina jest wyposażona w sieć świetlic i sal wiejskich, usytuowanych w Janiszowicach, Wełmicach, Bronkowie, Przychowie, Żarkowie i Tarnawie Krośnieńskiej. Obiekty są utrzymane w dobrym stanie.

Kościóły

Na terenie gminy istnieją tylko kościoły wyznania rzymsko – katolickiego. Są to: dwa kościoły parafialne w Bobrowicach i Dychowie oraz kościoły w Janiszowicach, w Tarnawie Krośnieńskiej, w Bronkowie, w Dachowie – zajmuje połowę budynku mieszkalnego, w Wełmicach – nowy

kościół w obiekcie o pierwotnie innym przeznaczeniu, który niedawno został zaadaptowany. W Żarkowie w świetlicy cyklicznie odbywa się Liturgia Św.

Ochrona Zdrowia

Placówki służby zdrowia są skoncentrowane w Bobrowicach i Dychowie. Opiekę lekarską mieszkańcom gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Lekarska „Familia” w Bobrowicach i jego filia w Dychowie – Filia Lekarza Rodzinnego.

W przychodni w Bobrowicach działają trzy poradnie:

- podstawowej opieki zdrowotnej – zatrudnia dwóch lekarzy (internistę i pediatrę)
- poradnia dla kobiet
- lekarz stomatolog

W Dychowie w Filii Lekarza Rodzinnego funkcjonują dwie poradnie, ogólna i dziecięca. Ponadto niezależnie istnieje prywatny Gabinet Stomatologiczny.

Na terenie gminy nie występuje apteka, natomiast w obu miejscowościach istnieją punkty apteczne.

Aktualny stan personelu medycznego w gminie stanowią 4 lekarzy, 1 lekarz stomatolog, 2 pielęgniarki. Daje to następujące wskaźniki liczby personelu medycznego na 10 tys. ludności: lekarze – 12,1, lekarze dentyści – 3,0, pielęgniarki – 6,0.

Stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy w usługi medyczne – oceniony porównawczo z województwem i powiatem krośnieńskim przy użyciu powyższych wskaźników – kształtuje się na dość wysokim poziomie, zbliżonym do średnich wojewódzkich, a znacznie wyższym od średnich dla powiatu.

Wskaźniki liczby personelu medycznego na 10 tys. ludności:

Obszar	lekarze	lekarze dentyści	pielęgniarki
Gmina Bobrowice	12,1	3,0	6,0
Powiat krośnieński	8,7	0,3	34,9
Województwo lubuskie	17,0	1,5	44,2

Sytuacja w gminie uległa radykalnej poprawie dopiero po roku 1999, w okresie poprzednim standard wyposażenia medycznego był znacznie niższy, wynosił trzech lekarzy na 10 tys. ludności.

Z usług medycznych na ponadpodstawowym poziomie, a więc z leczenia szpitalnego, specjalistycznego, pomocy doraźnej oraz opieki sanitarno – epidemiologicznej, mieszkańcy gminy korzystają w ośrodku powiatowym Krośnie Odrzańskim.

Pomoc Społeczna

Pomocą Społeczną objęto w gminie w 2001 roku 153 osoby, w 2002 r. liczba ta wzrosła do 238 osób. Ze świadczeń pomocy społecznej korzystały w 2001 r. 153 rodziny liczące 784 osoby, a w 2002 r. 238 rodzin liczących 640 osób.

Środki na świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pochodzą z dwóch źródeł, z budżetu gminy i budżetu centralnego – z przeznaczeniem na zadania państwa zlecone gminie. W gminie Bobrowice środki na tę sferę działalności wynosiły:

	Środki gminy	Dotacje
w roku 2001	78.012 zł	173.990 zł
w roku 2002	85.657 zł	229.868 zł

Świadczenia pomocy społecznej zostały udzielone z różnych powodów, z których podstawowymi i najczęstszymi są: ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie, niepełnosprawność, ochrona macierzyństwa.

W ramach posiadanych środków finansowych pomoc społeczna udzielona została w formie wymienionych świadczeń następującej liczbie osób:

	2001 rok	2002 rok
zasiłki stałe	5 osób	6 osób
zasiłki stałe wyrównawcze	8 osób	13 osób
zasiłki okresowe	35 osób	35 osób
Renty socjalne	15 osób	21 osób
Zasiłki macierzyńskie	25 osób	11 osób
Dożywianie dzieci i młodzieży w szkole	55 osób	70 osób
Zasiłki celowe i w naturze	83 osób	115 osób

W związku z procesem demograficznego starzenia społeczeństwa oraz – w efekcie osiągnięć medycyny – wydłużeniem czasu trwania życia, w perspektywie przewiduje się dalszy wzrost zapotrzebowania zarówno na opiekę medyczną jak i na świadczenia pomocy społecznej.

Istotnym problemem w zakresie pomocy społecznej są zadania wynikające ze zjawiska niepełnosprawności, która wraz z towarzyszącymi konsekwencjami zdrowotnymi, społecznymi, finansowymi i zawodowymi dotyka co piątego mieszkańca województwa lubuskiego.

Kierunek zintegrowanych działań rehabilitacyjnych przyjęty w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego stał się podstawą opracowania „Wojewódzkiego Programu Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej Osób

Niepełnosprawnych na lata 2000 – 2009”, który został uchwalony przez Sejmik Województwa Lubuskiego Uchwałą Nr XI/59/99 z dnia 5 października 1999 roku. Zadania związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych realizowane są przez szereg instytucji ustawowo zobowiązanych, do których należą: na szczeblu gminy – OPS, powiatu – PCPR, PUP, samorząd wojewódzki, wojewoda (administracja rządowa) – PFRON. Ponadto zadania ustawowe realizują organizacje pozarządowe, na terenie województwa jest ich 108, a funkcje integracyjne wobec nich pełni Lubuski Sejmik Osób Niepełnosprawnych.

Sport i rekreacja

Gmina posiada dwa stadiony sportowe:

w Bobrowicach – z zapleczem, szatnią, w Dychowie – bez zaplecza.

Boiska sportowe i place sportowe znajdują się we wsiach: Dychów, Barłogi, Dachów, Dęby, Strużka, Janiszowice, Wełmice.

Strzelnica, w bardzo złym stanie, znajduje się w Dychowie w rejonie stadionu.

Przy szkołach działają: w Bobrowicach – Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”, w Dychowie – UKS „Energetyk”.

Cmentarze

Gmina jest wyposażona w trzy czynne cmentarze posiadające rezerwy terenowe, usytuowane w Bobrowicach, Janiszowicach i Bronkowie. W Tarnawie Krośnieńskiej przy kościele pozostał ślad dawnego cmentarza, w formie zrujnowanych dwóch grobów. Ponadto Dychów posiada teren przewidziany pod lokalizację cmentarza.

Poczta

W gminie działają dwie placówki: Urząd Pocztowy w Bobrowicach i Agencja Poczta w Dychowie

Statystyczny wskaźnik ilości placówek pocztowo – telekomunikacyjnych na 10,0 tys. ludności wynosi 6,1 i jest korzystniejszy od wskaźnika średniego dla obszarów wiejskich województwa – 4,3.

Telekomunikacja

Usługi telekomunikacyjne stacjonarne systemem przewodowym realizuje w gminie jeden operator, którym jest Telekomunikacja Polska S.A.

W gminie działają dwie centrale telefoniczne cyfrowe o łącznej liczbie przyłączy 616 w tym 59 o transmisji cyfrowej ze stałym dostępem do internetu ISDN, są to:

- centrala w Bobrowicach – 297 abonentów analogowych i 28 ISDN
- centrala w Dychowie (węzeł dostępowy) – 260 abonentów analogowych i 31 ISDN

Rezerwa central wynosi ok. 10 %.

Wskaźnik gęstości telefonicznej liczony ilością abonentów na 1000 ludności wynosi obecnie w połowie 2003 r. 185,4 abonentów w systemie przewodowym.

W połowie 2002 roku na teren gminy wkroczyła łączność systemem radiowym. Z powszechnej usługi głosowej w tym systemie korzysta 78 abonentów. Ogólna liczba abonentów, łącznie w systemie przewodowym i radiowym wynosi 694, a statystyczny wskaźnik telefonizacji gminy – 208,8 abonentów na 1000 ludności.

Ponadto w gminie działają publiczne aparaty telefoniczne: w Bobrowicach – 1, w Dychowie – 2, w Wełmicach – 1, w Bronkowie – 1.

Abonenci telefoniczni w 2003 r.

Nazwa Miejscowości	Liczba abonentów powszechnej usługi głosowej		
	w systemie przewodowym i radiowym	o transmisji cyfrowej	Ogółem
Bobrowice	181	28	209
Młyniec	1		1
Barłogi	17		17
Dachów	21		21
Dęby	11	1	12
Strużka	27		27
Janiszowice	34	1	35
Przychów	13		13
Wełnice	43	1	44
Chromów	18		18
Dychów	159	19	178
Prądocinek	13		13
Brzezinka	8		8
Bronków	54	1	55
Kołatka	7		7
Chojnowo	11		11
Żarków	8		8
Kukadło	6	2	8
Lubnica	1		1
Tarnawa Krośn.	2	6	8
Razem	635	59	694

Obecnie gmina osiągnęła bardzo dobry poziom telefonizacji. Do połowy lat 90-tych należała do słabo zainwestowanych w ten rodzaj infrastruktury, wskaźnik telefonizacji w 1997 r. wynosił 52,0 abonentów na 1000 ludności. Wzrost ilości abonentów przypadł na lata 1998 – 1999, wówczas gmina osiągnęła wskaźnik 112,0 abonentów na 1000 ludności, zbliżając się do poziomu średniego wojewódzkiego dla obszarów wiejskich województwa.

Wykazują to dane porównawcze (ostatnie osiągalne) Rocznik Statystyczny 2000 r.

Liczba abonentów na 1000 ludności

– gmina Bobrowice	112,0
– województwo ogółem	229,0
w tym: obszar wiejski	122,4
– powiat Krośnieński ogółem	177,9
w tym: obszar wiejski	98,8

Na podkreślenie zasługuje nowoczesność sieci telekomunikacyjnej zapewniająca wysoką jakość usług telekomunikacyjnych. Cyfryzacja sieci umożliwi dostęp do nowych dziedzin technicznych, zapewnia pełną paletę usług telekomunikacyjnych m. in. łącza ISDN (szybki dostęp do Internetu) i specjalistyczne usługi dla firm.

Rynek telekomunikacyjny w coraz większym stopniu opanowują technologie bezprzewodowe. Na terenie gminy w Janiszowicach stanął maszt telefonii komórkowej.

Następujący szybko postęp techniczny w dziedzinie telekomunikacji powoduje, że już zauważa się potrzebę modernizacji centrali telefonicznej w Bobrowicach.

Straż pożarna

Gmina posiada Ochotnicze Straże Pożarne w Bobrowicach, Bronkowie i Strużce, wyposażone w remizy z dwoma garażami. OSP w Wełmicach dysponuje małą zdekapitalizowaną remizą oraz terenem pod nowy obiekt (po byłej masarni).

Administracja

Jednostki administracji publicznej samorządowej i państwowej, instytucje finansowe i biura usytuowane w Bobrowicach:

- Urząd Gminy, nr 13
- Policja – Komisariat Powiatowy Policji w Krośnie Odrzańskim, Rewir Dzielnicowy w Bobrowicach,
- Bank Spółdzielczy w Krośnie Odrzańskim, Punkt Kasowy w Bobrowicach, nr 66
- Biuro Parafialne, nr 58

W Dychowie – Biuro Parafialne

Handel, gastronomia

Sieć handlu detalicznego w gminie w 2001 r. tworzyło 36 sklepów o łącznej powierzchni sprzedażowej 1.787 m² oraz 1 stację paliw, które łącznie zatrudniały 51 osób. Wskaźnik powierzchni sprzedażowej na 1000 mieszkańców – 543 m².

Standard powierzchniowy wyposażenia gminy oceniany na szerszym tle jest dość wysoki i z tendencją wzrostową, co wykazało porównanie z obszarami wiejskimi zarówno w skali województwa jak i powiatu krośnieńskiego

		1999 r.	2000 r.	2001 r.
– gmina Bobrowice	-	500	465	543
– obszary wiejskie województwa	-	406	403	422
– obszary wiejskie powiatu	-	425	415	440

W dziewięciu miejscowościach gminy działają stałe placówki handlowe, a w pozostałych – handel obwoźny.

Wsie Bobrowice i Dychów są kompleksowo wyposażone w ok. 10 placówek handlowych różnych branż każda. Wsie Strużka i Janiszowice – po 2 sklepy, Przychów, Wełmice i Dachów – po 1 sklepie, Chromów – w punkt handlowy w zabudowie nietrwałej.

Działalność handlową realizuje w większości sektor prywatny oraz Rejonowa Spółdzielnia Samopomoc Chłopska z Krosna Odrzańskiego, do której należy łącznie 5 sklepów, w Bobrowicach, Janiszowicach, Przychowie, Wełmicach i Dychowie. GS-owska masarnia w Bobrowicach została zlikwidowana, część obiektów zaadoptowano na funkcje nieprodukcyjne.

W Bobrowicach istnieje sklep i baza magazynowa firmy „B&F Trans” z Dąbia, która zaopatruje gminę w artykuły do produkcji rolnej i materiały budowlane. W Strużce działa zlewnia mleka.

Na terenie gminy istnieją zarówno stałe, całoroczne lokale gastronomiczne jak i sezonowe, związane z działalnością turystyczno – rekreacyjną.

Lokale stałe:

- „Pensjonat Dychów” – restauracja hotelowa o 54 miejscach konsumpcyjnych, kawiarnia i drink – bar o 20 m², trzy sale konferencyjno – bankietowe na 12, 40 i 100 osób, w obiekcie hotelowym z szeroką ofertą usług rekreacyjno – sportowych,
- Bar „Relaks” w Dychowie ok. 30 m²,
- Bar w Bronkowie ok. 40 m²,

- Bar – restauracja „Country” w Bronkowie na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji Konnej w gospodarstwie agroturystycznym.

Lokale sezonowe:

- Bar – restauracja w Ośrodku Wypoczynkowym „Leśnym” nad jeziorem Błeszno w Kołatce,
- Bar nad jeziorem Piaszno w Bronkowie.

4.4 Mieszkalnictwo

Stan zasobów mieszkaniowych gminy na koniec 2001 r. (Źródło: Rocznik Statystyczny 2002 r.)

- mieszkania	- 926
- izby	- 3.730
- powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	- 68,5

Warunki mieszkaniowe gminy charakteryzują wskaźniki:

- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m ²	- 20,9
- przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	- 3,55
- przeciętna liczba osób na 1 izbę	- 0,88
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	- 73,9

W roku 2000 nie oddano do użytku ani jednego mieszkania, a w 2001 jedno, w zabudowie jednorodzinnej. W okresie od roku 1989 do 2001 wzrosła liczba mieszkań o 22. Oznacza to, że w minionym dziesięcioleciu oddawano do użytku przeciętnie 2 mieszkania rocznie. W 2002 r. - 4 nowe mieszkania w zabudowie jednorodzinnej.

Zasoby mieszkaniowe gminy cechuje bardzo wysoki udział mieszkań wybudowanych przed 1945 rokiem.

Struktura zasobów mieszkaniowych w/g daty wybudowania

Okres budowy	Mieszkania		Izby	
	ilość	%	ilość	%
Przed 1918	306	33,0	1252	33,6
1918-1944	419	45,2	1753	47,0
1945-1960	15	1,6	52	1,4
1961-70	21	2,3	76	2,0
71-78	31	3,4	103	2,8
79-88	112	12,1	420	11,2
89-2001 r.	22	2,4	74	2,0
Razem	926	100,0	3730	100,0

Zasoby mieszkaniowe wybudowane przed rokiem 1945 stanowią ponad 78 % mieszkań i ponad 80 % izb. Nowe, zrealizowane w dwudziestolecu 1979 – 2001 r. stanowią 14,5 % mieszkań i 13,2 % izb. Minimalny udział mają zasoby zrealizowane w ponad trzydziestoletnim okresie lat 1945 – 1978, stanowią 7,3 % mieszkań i 6,2 % izb.

Zasoby mieszkaniowe komunalne wynosiły w 2001 roku 31 mieszkań o przeciętnej powierzchni użytkowej 59,4 m², a ich udział stanowił zaledwie 3,3%. Stan zasobów we władaniu gminy zmniejszał się w dość szybkim tempie, w kolejnych latach wynosił:

1996 r. - 54 mk, o przeciętnej powierzchni 48,6 m²

1997 r. - 44 mk, o przeciętnej powierzchni 60,3 m²

1999 r. - 38 mk, o przeciętnej powierzchni 56,4 m²

2001 r. - 31 mk, o przeciętnej powierzchni 59,4 m²

Obecną sytuację gminy w zakresie mieszkalnictwa charakteryzuje:

- zdecydowana przewaga zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej. Kilka budynków wielorodzinnych, blokowych III i V kondygnacyjnych znajduje się tylko w Dychowie i dwa w Wełmicach. Natomiast małe domy mieszkalne II i III kondygnacyjne występują w Bobrowicach.
- Około 80 % mieszkań powstało przed 1945 rokiem, a więc relatywnie są w dużym stopniu zdekapitalizowane. Zasoby te wymagają znacznych środków na inwestycje odtworzeniowe - remonty i modernizacje celem dostosowania ich do aktualnego poziomu cywilizacyjnego.
- Statystyczne warunki zamieszkania ludności w gminie w stosunku do 1978 roku uległy znacznej poprawie, co wynika z następujących danych porównawczych.

Wskaźniki	Lata	Gmina Bobrowice	Województwo		
			Ogółem	Miasta	Wieś
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	1978	0,93	1,07	1,09	1,05
	1988	0,90	0,97	0,96	0,97
	1990	0,88	0,95	0,95	0,95
	2001	0,88	0,89	0,87	0,93
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ² na 1 osobę	1978	19,3	15,7	14,8	16,9
	1988	20,4	17,9	17,1	19,1
	1990	20,8	18,3	17,4	19,7
	2001	20,9	19,4	19,1	20,0

Przeciętna liczba osób na izbę zmniejszyła się z 0,93 do 0,88, a powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m² wzrosła z 19,3 do 20,9, tj. o 1,6 m². Warunki mieszkaniowe oceniane na tle województwa są na podobnym

poziomie pod względem liczby osób na 1 izbę, natomiast korzystniejsze pod względem powierzchni przypadającej na 1 osobę.

- W każdej miejscowości znajdują się wolne tereny lub pojedyncze działki po 2 – 3 przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe. Tereny objęte planami miejscowymi znajdują się w Dychowie, Bronkowie, Kołatce, Bobrowicach, Prądocinku, Kukadle i Chromowie.

Największy ruch inwestycyjny związany jest z budownictwem letniskowym w rejonie Bronkowa.

Na podkreślenie zasługuje słuszna i racjonalna polityka samorządu gminnego, który poczynił wyprzedzające nakłady na budowę urządzeń gospodarki wodno – ściekowej (wodociągu, oczyszczalni i kanalizacji), co oznacza jednocześnie czynną ochronę środowiska – głównie ochronę wód jez. Błeszno – jak również podnoszenie standardu życia stałych mieszkańców oraz intensywnie rozwijającego się w tym rejonie budownictwa letniskowego.

4.5. Przemysł, budownictwo, działalność produkcyjna

Na terenie gminy nie ma uciążliwych dla środowiska zakładów produkcyjnych. Obecnie dominują dwie gałęzie przemysłu wykorzystujące lokalne surowce:

- elektroenergetyka – Zespół Elektrowni Wodnych w Dychowie
- przemysł wydobywczy kruszywa i surowców mineralnych – kopalnie kruszyw budowlanych w Tarnawie Krośnieńskiej, Żarkowie i w Bobrowicach (obecnie nieczynna)

Liczącym się na rynku pracy zakładem jest także wytwórnia papieru toaletowego w Bobrowicach.

W okresie poprzedzającym transformację ustrojową kraju zatrudnienie w przemyśle stanowiło znaczącą pozycję w strukturze zatrudnienia gminy, utrzymując się na poziomie ok. 400 osób. O znaczeniu tego działu gospodarki dla gminy decydował praktycznie jeden zakład z dwóch istniejących tj. ZEW Dychów, zatrudnienie w drugim z zakładów, masarni GS-owskiej, wynosiło zaledwie kilkanaście osób.

W latach dziewięćdziesiątych stopniowo spadało zatrudnienie w ZEW Dychów, masarnia po 2000 r. została zlikwidowana. Równocześnie powstawały nowe prywatne firmy, których działalność poprawiła sytuację na rynku pracy. Procesy restrukturyzacyjne gospodarki spowodowały przekształcenie ZEW Dychów, w 3 przedsiębiorstwa, w tym jedno budowlane.

Zmiany zachodzące w przemyśle i budownictwie w okresie ostatniego dziesięciolecia odzwierciedla liczba pracujących (dane Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze). Dane te z przyczyn metodologicznych są niepełne, ujmują liczbę zatrudnionych bez osób fizycznych prowadzących działalność

gospodarczą i spółek cywilnych, w których liczba pracujących nie przekroczyła – w okresie do 1999 roku 5 osób, a od 2000 roku 9 osób.

Liczba pracujących w przemyśle i budownictwie

Rok	Przemysł	Budownictwo	Razem
1991	359	31	390
1993	377	1	378
1996	359	-	359
1999	273	10	283
2000	282	-	282
2001	135	81	216

Obecnie do grona największych firm i najbardziej liczących się na rynku pracy należą:

- Zespół Elektrowni Wodnych Dychów S.A., wytwarzanie energii elektrycznej, zatrudnienie 45 osób
- Dychowskie Przedsiębiorstwo Eksploatacji Elektrowni „Eldeks” Sp. z o.o., eksploatacja elektrowni i utrzymanie w ruchu, zatrudnienie ogółem 111, w tym na terenie gminy 70 osób
- Budownictwo Hydro-Energetyka Sp. z o.o. , budowa elektrowni pod klucz, zatrudnienie ogółem 134 w tym na terenie gminy 74 osoby

oraz zlokalizowane w Bobrowicach:

- Zakład Produkcyjno – Usługowy “Tartex” Sp. z o.o., produkcja papieru toaletowego, handel hurtowy papierem i chemią gospodarczą, zatrudnienie 56 osób
- Przedsiębiorstwo Usługowo Produkcyjno–Handlowe „Anwil”, budownictwo ogólne inżynieryjne (małe elektrownie wodne, obiekty ziemne, sanitarne, hydrotechniczne), zatrudnienie ok. 20 osób
- Zakład Betoniarski „Budbet”

Pozostałe zakłady odgrywają mniejszą rolę na lokalnym rynku pracy, zatrudnienie w każdym wynosi mniej niż 20 osób

- Kopalnia Kruszywa Tar-Kros Sp. z o.o. w Tarnawie Krośnieńskiej, zatrudnienie około 10 osób, przewidywany okres eksploatacji (ważna koncesja) do 2014 roku
- Żwirownia w Żarkowie
- Tartak w Kukadle
- Rejon Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, Obwód Drogowy w Bobrowicach.

Ponadto na terenie gminy znajdują się obiekty aktualnie nieczynne:

- W Janiszowicach – działała Agencja Handlowa „Boletus” sp. z o.o., która upadła. Pozostały obiekty o dużej kubaturze w dobrym stanie technicznym. Zainteresowany nabyciem zakładu jest przedsiębiorca zagraniczny.
- W Chojnowie – Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe „Jolmark” Sp. z o.o. Oddział, jest właścicielem obiektu po P.P.R. „Techrol”, z budynkami częściowo zdewastowanymi. Firma ta podejmie eksploatację złoża żwiru, po uzyskaniu koncesji.

4.6 Rolnictwo

W całym okresie poprzedzającym transformację ustrojową przełomu lat dziewięćdziesiątych rolnictwo było podstawowym działem gospodarki gminy i źródłem utrzymania dla około połowy jej mieszkańców.

Na skalę i poziom gospodarki rolnej wpływ ma kilka czynników zarówno natury przyrodniczej jak i ekonomiczne. Przede wszystkim gmina dysponuje niewielkim obszarem użytków rolnych, wynoszącym 4.099 ha tj. 22,2 % powierzchni ogólnej gminy. Z tego 63,3 % (2.637 ha w 2001 r.) stanowią grunty orne, a pozostałe 35,7 % (1.462 ha w 2001 r.) to łąki i pastwiska. Jest więc to powierzchniowo niewielki areał, co przy ogólnie niskiej bonitacji gleb nie stwarza podstawy dla rozwoju intensywnej towarowej gospodarki rolnej. Właściwie areał użytkowany rolniczo jest jeszcze mniejszy, bowiem w strukturze użytków rolnych aż 57,8 % stanowią grunty najsłabsze V i VI klasy oraz Rz (2368 ha), w dużym stopniu nie użytkowane. Są to głównie tereny rolne pozostające w zarządzie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa i nadzorowane przez Gospodarstwo Nadzoru i Administrowania Zasobem WRSP w Lubsku. Zasób ten w połowie bieżącego roku wynosił ok. 1.600 ha. Część tych gruntów użytkowana jest przez dzierżawców.

Obszar użytków rolnych we władaniu indywidualnych gospodarstw wynosi 2431 ha (2001 r.) co stanowi 59,3 % ogółu użytków rolnych w gminie, w tym 1463 ha gruntów ornych. Jest to areał, który określa rzeczywisty stan użytkowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w granicach gminy.

Użytkowanie gruntów w 2001 roku

Wyszczególnienie	Ogółem gmina		Gospodarstwa indywidualne	
Powierzchnia gminy ogółem	18505 ha	100,0 %	2821	100,0 %
grunty orne i sady	2637	14,3	1471	52,1
łąki i pastwiska	1462	7,9	960	34,1
lasy	12515	67,6	83	2,9
pozostałe grunty i użytki	1891	10,2	307	10,9

Z ekonomicznego punktu widzenia niekorzystna jest także struktura indywidualnych gospodarstw rolnych według grup obszarowych. Na podstawie

wstępnych danych „Powszechnego Spisu Roczego 2002” Około 66,2 % ogólnej liczby gospodarstw ma powierzchnię poniżej 5,0 ha natomiast 11 % stanowi grupa gospodarstw największych powyżej 15,0 ha, posiadających areał ok. 874 ha użytków rolnych.

Podstawowym kierunkiem produkcji rolnej są uprawy zbożowe. Mimo stosunkowo dużego udziału użytków zielonych zdecydowanie obniżyła się hodowla bydła.

Przekształcenia własnościowe w rolnictwie doprowadziły do zmniejszenia zatrudnienia w tym dziale gospodarki i przyczyniły się do wzrostu bezrobocia ludności wiejskiej. Do początku lat dziewięćdziesiątych zatrudnienie w dziale rolnictwo i leśnictwo według oficjalnej statystyki wynosiło 632 osoby. Szacuje się, że obecnie czynnych zawodowo w rolnictwie całej gminy jest około 200 – 250 osób. Spadek zatrudnienia w rolnictwie spowodowany został wieloma czynnikami natury politycznej, ekonomicznej i społecznej. Głównym jednak powodem stała się niekorzystna koniunktura dla rolnictwa w okresie minionej dekady, upadek państwowych gospodarstw rolnych oraz proces starzenia się właścicieli gospodarstw indywidualnych (brak następców).

Gospodarka rybacka prowadzona jest na wodach hodowlanych o powierzchni 53 ha położonych w większości w Bronkowie, niewielki staw rybny znajduje się również w Janiszowicach. Dla celów hodowlanych wykorzystuje się również miejscowe jeziora, które poza jeziorem Piaszno stanowią własność AWRSP.

4.7. Leśnictwo

Grunty pozostające w zarządzie Lasów Państwowych zajmują powierzchnię 12515 ha, w związku z czym wskaźnik zalesienia gminy jest bardzo wysoki, wynoszący 67,6 % (woj. Lubuskie 49,2 %). Zwiększyła się lesistość w porównaniu z 1998 r. o ok. 80 ha – z 67,3 %

Administracyjnie lasy należą do dwóch nadleśnictw: Nadleśnictwa Brzózka i Nadleśnictwa Krzystkowice posiadającego siedzibę w Nowogrodzie Dolnym. Lasy i grunty leśne w indywidualnych gospodarstwach rolnych liczą 83 ha.

Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o plany urządzeniowe lasu sporządzane raz na 10 lat. Czynnikiem sprzyjającym w prowadzeniu gospodarki leśnej na terenie gminy są duże kompleksy oraz ulegający stałej poprawie stan zanieczyszczenia powietrza wpływający na stan zdrowotny lasów.

Dominującym gatunkiem upraw leśnych jest sosna zwyczajna zajmująca prawie 94 % powierzchni leśnej w gminie. Z innych gatunków większy jest tylko udział brzoź 3,8 %. Drewno sosnowe jest cennym materiałem budowlanym oraz surowcem dla przemysłu celulozowo – płytowego. Struktura wiekowa lasu z gospodarczego punktu widzenia nie jest korzystna bowiem

przeważają drzewostany młode, do III klasy wieku (poniżej 60 lat), stanowiące ok. 64 %, natomiast lasów ponad stuletnich tj. powyżej V klasy wieku jest około 6 %, w związku z czym uzysk drewna jest aktualnie znacznie ograniczony. Ponieważ ubogie z natury rzeczy siedliska borowe występujące na najslabszych glebach, stanowią tu ponad 86 % powierzchni leśnej – przeciętna zasobność na 1 ha grubizny oraz przeciętny przyrost roczny wynoszący ok. 3 m³/ha należą do najniższych wartości w skali kraju. Z tego też prawdopodobnie względu wystąpiła asymetria pomiędzy wysokim zalesieniem gminy a stanem rozwoju przetwórstwa drewna i runa leśnego.

Kongres Leśników Polskich jaki odbył się w 1997 r. pod hasłem „Las-człowiek - przyszłość” zaakceptował koncepcję trwale zrównoważonego rozwoju wielofunkcyjnego modelu gospodarstwa leśnego ukierunkowanego na wykorzystanie terenów leśnych w taki sposób, aby zachowały różnorodność biologiczną, produkcyjną i potencjał regeneracyjny zapewniający spełnianie ważnych funkcji ochronnych, gospodarczych i socjalnych. W tym celu szczegółowe sposoby postępowania w gospodarowaniu lasami winny obejmować takie zadania jak ograniczenie gospodarki zrębowej, rozszerzenie zakresu rębni złożonych, rozszerzenie zakresu stosowania odnowienia naturalnego, odbudowę małej retencji w lasach, zagospodarowanie obrzeży lasów i inne.

4.8 Turystyka i wypoczynek

W oparciu o wyjątkowe i bogate walory przyrodnicze, które tworzy połączenie wysokiej lesistości, czystej płynącej malowniczymi meandrami rzeki, akwenów wodnych naturalnych i sztucznych w gminie rozwinęła się funkcja turystyczno – rekreacyjna.

Zagospodarowanie gminy związane z tą funkcją zdominowane zostało przez dwie formy:

- wypoczynek przywodny pobytowy i weekendowy realizowany w trzech ośrodkach wypoczynkowych, zlokalizowanych w Bronkowie, Kołatce i Strużce (aktualnie w przebudowie)
- wypoczynek indywidualny pobytowy, którego bazę stanowią:
 - hotel „Pensjonat Dychów”
 - gospodarstwa agroturystyczne, większość z nich w Bronkowie
 - zabudowa letniskowa w rejonie jeziora Błeszno w Bronkowie i Kołatce oraz nad rzeką Bóbr w Tarnawie Krośnieńskiej.

Turystyczna baza noclegowa liczyła w 2002 r. (źródło: Roczniki Statystyczne Województwa Lubuskiego 1999 – 2002) ogółem: 264 miejsca w tym całoroczna: 114 miejsc. Z bazy noclegowej korzystało ogółem 5.593 osób, w tym 1403 turystów zagranicznych. W porównaniu z poprzednim rokiem 2001

spadła zarówno liczba korzystających ogółem z bazy noclegowej – o 22 % (z 7.183 osób) jak i liczba cudzoziemców – o 14 % (z 1631 osób). W latach 1998 – 2000 liczba korzystających ogółem z noclegów podlegała corocznym wahaniom – rosła i spadała na przemian o ok. 14 % – 20 %, natomiast liczba cudzoziemców systematycznie i dynamicznie rosła o ok. 34 % – 85 %.

Średnia statystyczna liczba noclegów przypadająca na 1 osobę korzystającą z bazy noclegowej wyniosła jednakowo w 2001 i 2002 r. 2,2 noclegi i była najwyższa w okresie od 1998 r. (najniższa 1,54 noclegi w 1999). Również pobyt 1 cudzoziemca w 2002 r. trwał średnio 2,2 noclegi, wydłużał się każdego roku od 1,3 noclegu w 1999 r.

Rozmieszczenie i struktura turystycznej bazy noclegowej gminy przedstawia się następująco.

Całoroczna baza noclegowa: 1 hotel i 6 gospodarstwa agroturystycznych, łącznie ok. 143 – 151 miejsc noclegowych

- Hotel „Pensjonat Dychów” o 68 – 76 miejscach noclegowych, wyróżnia się wysokim standardem i kompleksowym zagospodarowaniem (rozbudowany w 1998 r.) posiada urządzenia gastronomiczne, kulturalne i sportowo – rekreacyjne m.in. restaurację, kawiarnię, drink – bar, 3 sale konferencyjno – bankietowe (o liczbie miejsc 12, 40, 100), basen pływacki kryty, ośrodek odnowy biologicznej i obiekty sportowe naziemne (korty tenisowe, minigolf, boiska do siatkówki i koszykówki). Obiekt położony atrakcyjnie nad sztucznym jeziorem Dychów, w pobliżu „zamku” elektrowni wodnej.
- Gospodarstwa Agroturystyczne skupione w Bronkowie – 4 gospodarstwa łącznie o ok. 60 miejscach noclegowych w tym:
 - Ośrodek Sportu i Rekreacji Konnej, Gospodarstwo Agroturystyczne, A.W. Przewłoczy – 30 miejsc noclegowych z tego w domu murowanym 12 miejsc, w 3 domkach 12 miejsc, w domku z zapleczem rekreacyjnym 6 miejsc . Ośrodek o wysokim standardzie z własną gastronomią, krytą ujeżdżalnią, boiskiem do siatkówki oraz hodowlą strusi i danieli.
 - „Domek nad wodą”, E.M. Będkowscy – 8 m.n. w domu murowanym
 - „Gospodarstwo Agroturystyczne nad jeziorem”, M. Nierodzik o 14 – 16 m.n. z tego 8 w murowanym domu i w 2 domkach letniskowych 6 – 8 miejsc
 - Gospodarstwo Agroturystyczne, E.T. Potoniec – 6 m.n. w murowanym domu.
- W Bronkówku – Gospodarstwo Agroturystyczne „Hubertus – Czartowiec” – 13 miejsc noclegowych (dawny Ośrodek Hodowli Zwierzyny L. P.).
- W Bobrowicach – Gospodarstwo Agroturystyczne, L. Rymaszewski – 10 m.n.
- W Prądocinku: 1 Gospodarstwo Agroturystyczne, Z. Grala – 2 m.n. w murowanym domu

Sezonowa baza noclegowa w ośrodkach wypoczynkowych przyjeziornych, w Bronkowie, Kołatce i Strużce, łącznie ok. 160 – 200 m. n. oraz pola namiotowe:

- Ośrodek „Park Magnolia” w Bronkowie nad J. Błeszno, ok. 50 – 60 miejsc nocleg. w 10 domkach 5 i 6 osobowych. Ośrodek usytuowany nad jeziorem (dawny Ośr. Wyp. Sobotnio – Niedzielnego F.M. i U.G. „Kromet – Spomasz”), pole namiotowe.
 - Ośrodek Wypoczynkowy „Leśny” w Kołatce nad J. Błeszno 100 – 130 miejsc nocleg. w domkach campingowych 2, 3, 4, 5 i 6-cio osobowych. Węzeł sanitarny i bar – stołówka w budynku głównym. Na polu campingowym wyposażonym w przyłącza elektryczne ok. 100 miejsc.
 - Pole biwakowe w Bronkowie nad J. Piaszno, z małą gastronomią.
 - Ośrodek Wypoczynkowy w Strużce – w trakcie przebudowy, obecnie czynne są 2 domki o 8 miejscach. Dotychczas ośrodek dysponował 20 domkami 4 osobowymi. W wyniku przebudowy zmieni się wielkość i charakter ośrodka, na kameralny cichy wypoczynek, w domkach 2 – osobowych
- Łączna liczba miejsc noclegowych w całorocznych i sezonowych obiektach turystycznych wynosi 300 – 350 miejsc noclegowych, oraz miejsca na polach campingowych.

W gminie rozwija się dość intensywnie funkcja rekreacyjno – turystyczna w formie zabudowy letniskowej.

Są to w większości nowe zespoły działek letniskowych – obecnie tylko w niewielkiej części zabudowane, oraz nieczynne rolnicze zagrody wiejskie zaadaptowane na domki letniskowe. Główne koncentracje budownictwa letniskowego znajdują się: w Bronkowie nad J. Błeszno oraz w Tarnawie Krośnieńskiej nad rzeką Bóbr.

Na terenie gminy powstały dwa nowe obiekty usługowe, które znacznie podwyższyły atrakcyjność turystyczną, są to dwa prywatne stawy – łowiska nastawione na usługi wędkarskie, zlokalizowane malowniczo nad Bobrem w miejscowościach: Dychów – Łowisko „Karp”, Chromów – Łowisko „Pod skarpą” posiadające dwa akweny.

Z uwagi na wysoki stopień zalesienia gminy popularną formą rekreacji, a dla miejscowej ludności także formą zarobkowania jest zbieranie runa leśnego (grzyby, jagody, borówki).

W Strużce istnieje obiekt rekreacyjny Koła Łowieckiego „Odyniec” Bobrowice, o nazwie Dom Myśliwski „Arkadia”.

W układzie przestrzennym gminy funkcja turystyczno - wypoczynkowa najintensywniej rozwija się w Bronkowie i Kołatce oraz na mniejszą skalę w Tarnawie Krośnieńskiej nad Bobrem i w Strużce nad jez. Jańsko.

4.9. Stan gospodarki gminy

Struktura własnościowa podmiotów gospodarczych

Według danych US w Zielonej Górze w gminie Bobrowice było zarejestrowanych na koniec 2001 roku 221 podmiotów gospodarczych, z tej liczby 95,5 % stanowiły jednostki sektora prywatnego.

Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Rejestrze REGON według sektorów własności oraz form prawnych w gminie w 2001 r.:

Podmioty gospodarcze ogółem	- 221
Sektor publiczny	- 10
- w tym spółki prawa handlowego	- 2
Sektor prywatny	- 211
w tym:	
- zakłady osób fizycznych	- 172
- spółki cywilne	- 6
- spółki prawa handlowego	- 16
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	- 13
- spółdzielnie	- 1

Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w gminie wyniosła więc 68,4, przy wartości tego wskaźnika dla powiatu krośnieńskiego – 86,7 oraz dla województwa ogółem – 90,7.

Przekształcenia własnościowe w gminie w poprzednich latach wykazywały dużą dynamikę, co ilustrują poniższe dane statystyczne.

Lata	Sektory ogółem	publiczny	Prywatny
1991 r.	25	•	•
1992 r.	93	•	•
1994 r.	116	7	109
1996 r.	157	9	148
1997 r.	171	8	163
1998 r.	181	8	173
1999 r.	187	8	179
2001 r.	221	10	211

Struktura podmiotów gospodarczych według rodzaju działalności w gminie przedstawia się następująco:

Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON w gminie ogółem	- 221
w tym:	
– Przemysł	- 31

– Budownictwo	- 15
– Handel i naprawy	- 78
– Transport, gospodarka magazynowa i łączność	- 16
– Obsługa nieruchomości i firm	- 15
– Edukacja	- 4
– Ochrona zdrowia i opieka społeczna	- 11

Budżet gminy

W 2001 r. w budżecie gminy wystąpiła nadwyżka dochodów nad wydatkami w wysokości 301,2 tys. zł.

Po stronie dochodów budżet kształtował się następująco:

– Gmina ogółem	- 6.468.700
w tym:	
– dochody własne	- 4.099.900
– dotacje z budżetu państwa	- 417.300
– subwencje ogólne	- 1.776.200
– środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych	- 121.300

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca są w gminie Bobrowice wyższe (1976 zł) aniżeli w pozostałych gminach powiatu krośnieńskiego, łącznie z gminami miejskimi, a także wyższe od średniej ogólnowojevodzkiej wynoszącej 1316 zł/1 mieszkańca.

Rokrocznie zwiększa się także udział dochodów własnych w dochodach ogółem – z 37,1% w 1996 r. do 63,4 % w 2001 r.

Wydatki budżetu gminy w tys. zł.

– Gmina ogółem	- 6167,5
w tym:	
– dotacje	- 84,5
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	- 409,1
– wynagrodzenia	- 2212,9
– składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	- 474,3
– zakup materiałów i usług	- 1.369,1
– wydatki inwestycyjne	- 1.340,5

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie są również najwyższe w porównaniu z innymi gminami powiatu krośnieńskiego. W szczególności na uwagę zasługuje pozycja „wydatki majątkowe” – w tym inwestycyjne (409

zł/1mieszk.) która klasyfikuje gminę Bobrowice na 14 miejscu w województwie (łącznie z gminami miejskimi).

5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

5.1. Rzeźba terenu, geomorfologia

Obecne ukształtowanie powierzchni terenu jest efektem procesów zachodzących podczas zlodowacenia północno-polskiego (bałtyckiego) – stadiału leszczyńskiego.

Zachodnią i centralną część gminy zajmują **Wzniesienia Gubińskie**. W obrębie tej jednostki wyróżnione zostały następujące formy morfologiczne:

- wysoczyzna morenowa pagórkowata o wysokościach względnych 10 – 30m, w południowo-zachodniej części gminy;
- płaskowyże o spadkach 2 – 7 % i wzgórze kemowe o spadkach 5 – 20 %;
- równiny sandrowe, generalnie o nachyleniu południowo-zachodnim i południowym, lokalnie ograniczone zboczami Doliny Bobru. Występują tu także płytkie zagłębienia bezodpływowe;
- w obrębie tych rejonów występują „rynny między wałowe” stanowiące rozległe obniżenia między formami morfologicznymi, najczęściej zatorfione z płytkimi jeziorami w stanie zaniku.

Część środkową gminy stanowi **Dolina Dolnego Bobru**, rozciągnięta w kierunku południkowym, o szerokości 500 – 3500 m, z systemem teras erozyjno-akumulacyjnych. W jej obrębie wyróżniono następujące terasy:

- terasę nadzalewową, wzniesioną 8 – 15 m ponad średni poziom wody w rzece, zachowaną fragmentarycznie;
- terasę nadzalewową, zajmującą znaczne obszary doliny, wzniesioną 3 – 6 m ponad średni poziom w rzece, częściowo podmokłą i zatorfioną;
- terasę zalewową wyższą, wzniesioną 1,5 – 3,0 m ponad poziom wody w rzece, z licznymi zatorfionymi starorzeczami i ostańcami meandrowymi;
- terasę zalewową niską wzniesioną 0,5 – 1,5 m ponad poziom wody w rzece. Na znacznych odcinkach jej przebieg pokrywa się z wałami przeciwpowodziowymi. Występują też liczne zagłębienia wypełnione wodą.

Wschodnia część gminy znajduje się w zasięgu **Wału Zielonogórskiego** (którego zachodni fragment obejmuje Wysoczyzna Czerwieńska), będącego rozległą formą moreny czołowej, zaburzonej glacitektonicznie i uformowaną podczas zlodowacenia środkowopolskiego.

Pod względem hipsometrycznym obszar gminy jest bardzo zróżnicowany, od najwyższego wzniesienia sięgającego 124 m n.p.m. położonego na północ od

miejsowości Strużka do ok. 56 m n.p.m. dla terenów położonych w północnej części doliny rzeki Bóbr.

Poza licznymi, zróżnicowanymi formami morfologicznymi położonymi na terenie gminy istnieją tu również formy pochodzenia antropogenicznego. Są to: zbiornik wodny elektrowni wraz z kanałem doprowadzającym wodę i jego obwałowania, wały przeciwpowodziowe rzeki Bóbr oraz wyrobiska poeksploatacyjne glin i kruszyw.

5.2. Budowa geologiczna, surowce mineralne

W budowie geologicznej gminy wyróżnia się dwa główne obszary:

- wysoczyznę morenową z pokrywami sandrowymi
- dolinę Bobru z systemem teras.

Wysoczyzna morenowa jest obszarem występowania różnorodnych form morfologicznych i różnej genezie. W budowie geologicznej tej jednostki udział biorą:

- torfy, namuły organiczne, kreda jeziorna wypełniająca rynny i misy pojezierne
- utwory wodnolodowcowe piaszczysto-żwirowe o miąższości do kilkadziesiątu metrów
- gliny morenowe jako gliny piaszczyste, pylaste (grunty średnio-nośne) o miąższości do kilkunastu metrów
- utwory trzeciorzędowe ilastopylaste, fragmentarycznie występujące w głębszym podłożu.

Dolina Bobru – tą jednostkę budują następujące utwory:

- namuły organiczne i torfy wypełniające starorzecza i zagłębienia bezodpływowe w obrębie terasy nadzalewowej i zalewowej rzeki
- mady w postaci glin pylastych i piasków gliniastych występujące w obrębie terasy zalewowej. Są to grunty średnio nośne o miąższości 0,5 – 3,3 m
- piaski i żwiry akumulacji rzecznej i wodnolodowcowej o miąższości do kilkunastu metrów. Są to grunty nośne
- ły i pyły jako utwory zastoiskowe o nieudokumentowanej miąższości.

Surowce mineralne

W obszarze gminy występują udokumentowane złoża kopalin pospolitych w postaci kruszywa naturalnego. Wg danych z rejestru geologa wojewódzkiego geologiczne zasoby tych złóż są następujące:

- 1) Bronków – zasoby 5542 tys. ton, eksploatacja zaniechana
- 2) Bronków – Północ, 430 tys. ton, złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (kategoria A, B, C₁)
- 3) Chojnowo, zasoby 29755 tys. ton – rozpoznane szczegółowo.

- 4) Bobrowice – 18512 tys. ton, złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie w kat. C₂
- 5) Bobrowice I – 242 tys. ton, złoża eksploatowane
- 6) Tarnawa Krośnieńska – zasoby 14688 tys. ton, złoża eksploatowane

Występujące złoża torfu i kredy jeziornej są małej miąższości i nie nadają się do gospodarczego wykorzystania.

5.3. Wody

Wody powierzchniowe

Obszar gminy należy do dorzecza Bobru, z wyjątkiem północno-zachodniej części bezpośrednio odwadnianej przez niewielkie dopływy Odry: Olszę, Jeziornicę i Łomianówkę.

Główną osią hydrograficzną na terenie gminy jest rzeka Bóbr oraz kanał derywacyjny (Kanał Dychowski) ze Zbiornika Krzywanickiego do Zbiornika Dychowskiego, długości 22,6 km. Wodę przeprowadzono w nim częściowo w wykopie, częściowo zaś w nasypie. Rzeka Bóbr biorąca swój początek w Sudetach posiada właściwości i charakter rzek górskich.

Rzeki górskie charakteryzują krótkie, ale gwałtowne wezbrania na skutek dużych opadów w górach i dużej szybkości spływu wód. Bóbr jako rzeka górska charakteryzuje się dużą nieregularnością przepływów, gdyż przepływy maksymalne mogą być 40 razy większe niż przepływy średnie (43,2 m³/s dla okresu 1966-1970), a przepływy niskie 5 razy mniejsze. Obecnie wahania przepływów regulowane są za pomocą istniejących w górnych partiach dorzecza zbiorników retencyjnych, które przechwytyują wielkie przepływy „spłaszczając” fale powodziowe oraz wyrównując przepływy niżówkowe. W cyklu rocznym obserwuje się przepływy maksymalne w marcu i kwietniu związane z topnieniem śniegów oraz bardziej krótkotrwałe, ale niekiedy gwałtowne na przełomie czerwca i lipca.

Na podstawie przeprowadzonych w 1998 r. badań przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze lubuski odcinek Bobru odpowiadał pod względem zanieczyszczeń fizyczno-chemicznych III klasie czystości. Pod względem sanitarnym (bakteriologicznym) rzekę sklasyfikowano jako nie odpowiadającą normom na całej długości w granicach województwa. Według oceny ogólnej wody Bobru także sklasyfikowano jako pozaklasowe. Główne źródła zanieczyszczeń Bobru znajdują się poza granicami gminy.

Na rzece Bóbr zlokalizowanych jest 7 elektrowni wodnych eksploatowanych przez Zespół Elektrowni Wodnych Dychów S.A.. Są to elektrownie o charakterze przepływowym, z wyjątkiem Elektrowni Dychów, która jest elektrownią zbiornikową.

Na wody stojące w obrębie gminy składają się następujące jeziora:

- **Jeziro Jańsko** o powierzchni 153 ha i średniej głębokości 0,6 m, długości 1600 m i szerokości 1300 m. Wg danych z 1980 r. powierzchnia jeziora wynosi 102,6 ha, a głębokość maksymalna 1,8 m. W większej części misa jeziora jest bardzo płytka 0,5 – 1,0 m. Pod względem wskaźników fizyko chemicznych charakteryzuje się wodą niskiej jakości (III klasa czystości). Jezioro ma bardzo niekorzystne warunki naturalne i jest podatne na wpływy zanieczyszczeń zewnętrznych, wykazując bardzo zaawansowany naturalny proces eutrofizacji. Pod względem bakteriologicznym wody jeziora kwalifikują się do średniej jakości (II klasa czystości). Wpływ na jakość wód mają głównie zanieczyszczenia obszarowe występujące w zlewni jeziora. Uzyskanie poprawy jakości wody wymaga kompleksowych działań na terenie zlewni jeziora, w tym podwyższenie poziomu lustra wody w jeziorze. Jezioro znajduje się w stadium zanikowym. Trwałe obniżenie lustra wody (o około 1 m) przyczyniło się do przyspieszenia jego zarastania.
- **Jeziro Bleszno (Bronkowskie)** położone jest na wysokości 60,4 m n.p.m. w dorzeczu Jeziornicy – Łomianki. Aktualna powierzchnia 47,6 ha jest mniejsza od powierzchni z 1960 r. – 52,1 ha. Głębokość maksymalna 4,8 m, głębokość średnia 2,7 m. Długość jeziora – 920 m, szerokość 770 m. Według kompleksowych badań z 1996 r. przeprowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze jezioro Bleszno jest zbiornikiem bardzo bogatym w związki organiczne i biogenne. W jego wodach występuje wysokie stężenie zanieczyszczeń organicznych wyrażone wskaźnikiem BZT₅ oraz wysokie stężenie związków biogennych takich jak fosforany, fosfor całkowity i azot mineralny. Przejrzystość wód jest mała i wynosi do ok. 1 m. Jakość wód jest niska i kwalifikuje jezioro do III klasy czystości.

Przeprowadzona ocena podatności jeziora Bleszno na degradujące czynniki antropogeniczne wskazują, że jezioro jest wrażliwe na wpływ niewielkich ilości zanieczyszczeń. Czynniki morfometryczne i hydrologiczne jeziora kwalifikują je do jezior o wysokiej podatności na degradację (III kat. podatności na degradację). Nawet niewielka ilość zanieczyszczeń przedostających się do wód jeziora powoduje jego silną degradację. Szczególnie niebezpieczny dla stanu czystości Jeziora Bleszno jest dopływ przeżyźnionych wód ze stawów hodowlanych, które to wody są bogate w biogeny – związki azotu i fosforu. Wykonana ekspertyza stwierdza, że przyczyną degradacji wód jeziora Bleszno jest nadmierny dopływ związków biogennych w stosunku do możliwości wykorzystania przez ekosystem jeziora.

Poza wymienionymi jeziorami wymienić należy jeziora Piaszno i Wełmickie z wyspą o pow. 3,4 ha oraz sztuczny zbiornik wodny elektrowni dychowskiej.

W zasadzie wszystkie jeziora na terenie gminy ulegają silnemu zarastaniu poprzez wkraczanie roślinności brzegowej i procesy torfotwórcze.

Wody podziemne

Występowanie pierwszego poziomu wodonośnego (wody gruntowe) związany jest z budową geologiczną terenu.

Obszary **wysoczyzny morenowej** charakteryzują się dużą zmiennością warunków występowania wody gruntowej

- w obrębie torfów, namułów woda występuje do głębokości 1 m p.p.t. wykazując małe wahania,
- w obrębie utworów piaszczysto żwirowych woda występuje na głębokości kilku do kilkunastu metrów, wykazując dużą zmienność poziomów,
- w obrębie glin morenowych woda występuje w piaszczystych przewarstwieniach na różnych głębokościach.

Dolina Bobru – zbudowana głównie z utworów piaszczystych i żwirów akumulacji rzecznej i wodnolodowcowej oraz lokalnie torfów, tworzy zwierciadło swobodne na głębokości od 1 do 3 m, przy czym poziom wody jest ściśle związany z systemem hydrograficznym rzeki. W rejonie terasy wysokiej pleistocenijskiej woda gruntowa występuje głębiej od poziomu opisanego wyżej.

Na terenie gminy wody podziemne ujmowane są głównie z utworów czwartorzędowych. Ujęcia wody z obszaru wysoczyzny charakteryzują się korzystniejszymi parametrami chemiczno – bakteriologicznymi od ujęć z doliny Bobry. Cała zachodnia część gminy do linii Dychów–Bobrowice–Dachów znajduje się w zasięgu **Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 149 o nazwie „Sandr Krosno-Gubin”** posiadającego status najwyższej ochrony – ONO. Warstwa wodonośna tego zbiornika występuje w utworach sandrowych. Generalnie zwierciadło wód gruntowych w obrębie tego typu zbiornika występuje na głębokości 1,0 do 20,0 m p.p.t. i zazwyczaj nie jest izolowane od powierzchni utworami słabo przepuszczalnymi. Zasilanie zbiornika odbywa się przez bezpośrednią infiltrację wód opadowych w warstwę wodonośną. Cała powierzchnia zbiornika nr 149 (łącznie z częścią gubińską i krośnińską) posiada powierzchnię 340 km², a jego zasoby dyspozycyjne wynoszą 47 tys m³/dobę.

Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie prowadził w latach 1997 – 98 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska monitoring jakości wód podziemnych. W obszarze gminy Bobrowice znajduje się jeden punkt monitoringu sieci regionalnej w miejscowości Wełmice. Z przeprowadzonych pomiarów wynika, że jakość wód utrzymuje się w klasie 1b, tzn. wysokiej (Wełmice – woda gruntowa, poziom stropu 18 m).

5.4. Klimat

Położenie geograficzne gminy w zachodniej strefie województwa lubuskiego sprawia, że napływają na te tereny w okresie rocznym różnorodne masy powietrza. Zdecydowanie dominują jednak masy powietrza polarno – morskiego, na które przypada ok. 64 % dni w ciągu roku oraz powietrza polarno – kontynentalnego – 28 % dni. Pozostałe 8 % dni przypada na masy powietrza arktycznego oraz cisze. Ścieranie się mas powietrza o różnych cechach klimatyczno – wilgotnościowych kształtuje określony układ pogód i powoduje, że klimat tego obszaru określa się jako „przejściowy”, z wyraźną przewagą cech oceanicznych. Oznacza to, że zimy są tu na ogół łagodne z częstymi odwilżami, zaś lato nieco chłodniejsze z minimalnie większą liczbą opadów atmosferycznych. Istotną cechą takiego klimatu jest duża zmienność temperatur. Amplitudy temperatur są mniejsze od przeciętnych w głębi kraju. Charakterystyczna jest długa i raczej pogodna jesień.

Charakterystyczne cechy klimatu obszaru gminy są następujące:

- średnia temperatura stycznia – 1,0 °C
- średnia temperatura lipca 18,1 °C
- średnia roczna temperatura 8,3 °C
- roczna suma opadów 600 mm
- przewaga wiatrów sektora zachodniego 51 % w skali roku

Klimat lokalny

Warunki topoklimatu podlegają lokalnemu zróżnicowaniu, będąc wypadkową rzeźby terenu, własności termicznych podłoża oraz stopnia pokrycia szatą leśną.

Z uwagi na powyższe uwarunkowania wyróżnić można następujące obszary cechujące się odmiennymi warunkami topoklimatu:

- obszary wysoczyznowe i sandrowe posiadające korzystne warunki termiczno – wilgotnościowe, dobrze przewietrzane i nasłonecznione. Jedyne dolinki boczne stanowią miejsca spływu chłodnego powietrza podczas pogód radiacyjnych
- dolina Bobru i rejonry rynien „międzywałowych” charakteryzują się stosunkowo dużą inwersyjnością w porównaniu z terenami wysoczyzny, niższymi temperaturami powietrza i podwyższoną wilgotnością oraz zwiększoną częstotliwością występowania mgieł radiacyjnych.

Duże kompleksy leśne, szczególnie lasów sosnowych spełniają modyfikującą rolę w zakresie warunków klimatycznych na całym obszarze gminy.

5.5. Higiena atmosfery

Na stan higieny powietrza atmosferycznego w obszarze gminy wpływ mają źródła emisji zlokalizowane poza jej granicami (emisja).

Źródła miejscowe to przede wszystkim emisja niska związana z paleniskami domowymi w okresie jesienno – zimowym. Brak monitoringu nie pozwala ocenić stopnia jej uciążliwości.

W okresie minionym (lata 1960 – 1990) znaczący wpływ na stan i higienę atmosfery miały zanieczyszczenia transgraniczne, związane z rozwojem przemysłu energetycznego na bazie węgla brunatnego, po stronie niemieckiej. Przeprowadzone na dużą skalę prace modernizacyjne spowodowały zasadniczą redukcję emisji zanieczyszczeń. Potwierdził to monitoring przeprowadzony przez Państwowy Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze na stanowiskach pomiarowych w Markosicach i Brzozowie – stwierdzający brak stężeń zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego przekraczających wartości dopuszczalne.

5.6. Flora i fauna

Pod względem przyrodniczo –leśnym gmina znajduje się w Dzielnicy Pojezierza Lubuskiego. Tereny leśne zajmują obszar o powierzchni 12.515 ha, co stanowi 67,6 % ogólnej powierzchni gminy. Administracyjnie lasy należą do dwu nadleśnictw:

- Nadleśnictwo Brzózka
- Nadleśnictwo Krzystkowice

Występowanie i rozmieszczenie siedlisk leśnych uwarunkowane jest typem i składem mechanicznym gleby oraz jej wilgotnością. Ponieważ lasy porastają tereny najsłabszych gleb, typu bielcowego, wytworzonych z piasków luźnych lub słabogliniastych, dominują więc w obszarze gminy siedliska boru suchego (Bs) i boru świeżego (Bśw), a także boru mieszanego (BMśw). W takich warunkach siedliskowych odpowiednie możliwości rozwoju posiada sosna oraz brzoza, której powierzchnia upraw jest jednak przez leśników ograniczana.

Procentowy udział (wg powierzchni) różnych grup siedlisk w lasach gminy.

Ubogie siedliska borowe	Siedliska borów mieszanych	Siedliska lasów mieszanych	Żyzne siedliska lasowe
86,19	11,90	1,04	0,87

Jak wynika z tabeli zdecydowanie przeważają siedliska ubogie – bór suchy (13,39 %) i bór świeży (72,80 %).

Procentowy udział (wg powierzchni) gatunków lasotwórczych w lasach gminy

Sosna zwyczajna	Dęby	Buki	Brzozy	Olsze	Świerki
94,0	0,66	0,02	3,84	0,98	0,08

Ocena zgodności składów gatunkowych z siedliskiem

Aktualny udział sosny w %	Maksymalny dopuszczalny udział sosny w %	Różnica (%)
94	79	15

Procentowy udział drzewostanów (wg powierzchni) w różnych przedziałach wiekowych w gminie

< 60 lat	60 – 100 lat	> 100 lat	>200 lat
64,37	29,40	6,21	0,02

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, która aż w 94 % zdominowała drzewostan leśny obszary gminy. Oznacza to, że udział sosny przekracza maksymalny dopuszczalny wskaźnik o ok. 15 %. Stan taki wskazuje na potrzebę przebudowy struktury gatunkowej lasów w dostosowaniu do występujących na terenie gminy siedlisk. Przebudowa struktury drzewostanów leśnych jest jednak procesem powolnym i długotrwałym. Nie można w tym celu usuwać drzewostanów zrębem zupełnym, a poza tym istniejące uprawy sosnowe wymagają doprowadzenia ich do wieku rębności. Nowe, pożądane gatunki mogą być wprowadzane w szczególnych okolicznościach, mianowicie:

- 1) na powierzchniach otwartych:
 - na terenach pokłeskowych
 - na bieżących, wykonywanych zgodnie z planem gospodarczym zrębach zupełnych
 - w poprawkach, uzupełnieniach i dolesieniach
- 2) pod osłoną drzewostanu:
 - w odnowieniach podokapowych
 - w nasadzeniach produkcyjnych

Inną drogą zmiany składów gatunkowych, łatwiejszą lecz bardziej długotrwałą, jest wykonywanie cięć pielęgnacyjnych na korzyść cennych domieszek.

Lasy w pasie nadgranicznym, głównie z uwagi na warunki klimatyczne i siedliskowe, były i są nadal zagrożone procesami chorobowymi oraz szkodami powodowanymi czynnikami natury antropogenicznej, przyczyniającymi się do zakłócenia procesów fizjologicznych w rozwoju drzew, zmieniającymi ich naturalną odporność biologiczną.

Spośród szkodliwych czynników antropogenicznych wyróżnić należy:

- zagrożenia ze strony pyłów i gazów przemysłowych (prawie 37 % powierzchni lasów jest w różnym stopniu uszkodzonych przez przemysł – emisje transgraniczne)
- zagrożenia pożarowe

Spośród czynników biotycznych należy wymienić zagrożenia ze strony szkodliwych owadów (brudnica mniszka, barczatka, sosnowka i inne) oraz zagrożenia ze strony zwierzyny płowej.

Mimo występujących, niektórych opisanych tu zagrożeń stwierdza się zapoczątkowaną od połowy lat 90-tych powolną poprawę stanu zdrowotnego lasów. Poprawa kondycji dotyczy wszystkich gatunków drzew, przy czym najwyraźniej zaznaczyła się w drzewostanach sosnowych oraz bukowych i brzoźowych.

Poza zwartymi kompleksami leśnymi bogate zespoły roślinności występują w dolinie Bobru oraz w pobliżu wód stojących i cieków wodnych.

Duże obszary łąk i pastwisk sprzyjają rozwojowi takich gatunków roślin jak: turzyca, kostrzewa czerwona, żywokost, rdest, kłosówka wełnista, wilczomlecz błyszczący.

Inwentaryzacja przyrodnicza gminy wskazuje na występowanie unikatowych zbiorowisk roślinnych w rejonie Jeziora Jańsko (Janiszowickie), liczne gatunki roślinności torfowiskowej oraz ekosystem łąkowo – leśny doliny Bobru stanowiący rozległy ciąg ekologiczny w ścisłej koegzystencji z rzeką (korytarz ekologiczny).

Świat zwierzęcy

Fauna obszaru gminy reprezentowana jest przez liczne typowe gatunki pospolite występujące na Pojezierzu Lubuskim. Przecinająca gminę dolina Bobru, duże powierzchnie łąk i pastwisk, lasów oraz pól o układzie mozaikowym – tworzą dogodne warunki dla zwierząt z różnorodnych grup systematycznych.

Spośród ssaków podlegających ochronie występują: jeże, krety, ryjówka aksamitna, gacek wielkouch, kuna, łasica. Wśród ok. 120 gatunków ptaków

gniazdujących i zalatujących znajduje się 10 pozycji gatunków rzadkich i chronionych, m.in. kruk, sójka, pliszka żółta, puszczyk, pójdzka, jastrząb, rybitwy.

Duże kompleksy leśne, zróżnicowana rzeźba terenu – sprzyjają tworzeniu się ostoje zwierzyny, wśród której dominują zwierzęta łowne: jelenie, sarny, dziki, lisy, zające.

Poza doliną Bobru wyróżniają się tereny o specyficznym charakterze przyrodniczym – związane głównie ze środowiskiem wodnym, mianowicie:

- Jezioro Jańsko (Janiszowickie) skupiające stanowiska kilku gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi
- kompleks stawów i torfowisk w Bronkowie ze stanowiskami gęgawy, bąka, żurawia, śmieszki, gęgoła, żmiji zygzakowatej, rosiczki okrągłolistnej, żurawiny
- wyspa na Jez. Wełmickim ze stanowiskami bąka, błotniaka stawowego, główienki, wodnika
- stara, nieeksploatowana zwirownia koło m. Brzezinka, miejsce rozrodu płazów.

Kompleks leśny północnej części gminy stał się siedliskiem orla bielika.

5.7 Obszary i obiekty podlegające ochronie prawnej

W obszarze gminy występują wyodrębnione tereny, które ze względu na obowiązujące uregulowania prawne objęte zostały określonymi formami ochrony, wynikającymi z ustawy z dnia 16.10.1991 r. o ochronie przyrody. Rozdział 3 – Formy ochrony przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 99, poz. 1079 z późn. zm.)

- 1) Na podstawie art. 32 w.w. ustawy ukazało się Rozporządzenie nr 14 Wojewody Lubuskiego z dnia 24 lipca 2003 r. w sprawie określenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa lubuskiego (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 47, poz. 820). Tą formą ochrony prawnej objęte zostały tereny o powierzchni 6849 ha tj. 37,0% powierzchni gminy.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych typach ekosystemów, mianowicie:

- dolinę Bobru o pow. 3320 ha, stanowiącą fragment obszaru „25 – Dolina Bobru” obejmującego tereny w gminach: Krosno Odrzańskie, Dąbie, Bobrowice, Nowogród Bobrzański, Żagań, Małomice i Szprotawa.
- oraz południowo – zachodni obszar gminy o pow. 3529 ha, określane jako obszar „26 – Bronków – Janiszowice.

Zasady zagospodarowania obszarów chronionego krajobrazu ujęte zostały zarówno w.w. ustawie oraz Rozporządzeniu Wojewody.

- 2) Z mocy w.w. ustawy ochronie podlegają także pojedyncze twory lub ich skupiska, chronione ze względu na szczególne wartości naukowe, kulturowe, historyczno – pamiątkowe oraz swoiste cechy krajobrazu – tzw. **pomniki przyrody**.

W granicach gminy Bobrowice w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody figurują dwa takie obiekty – pojedyncze drzewa.

Lp.	Nr rejestru	Przedmiot ochrony	Akt poddający ochronie prawnej
1	150/1	Dąb, obw. 300 cm, wys. 16 m, wiek 300 lat m. Kukadło	Dec. Nr RLS–XI–7/41/76 z 24.12.76 r.
2	1358/2	Dąb szyp., obw. 380 cm, Nadleśnictwo Krzystkowice oddz. 43 h	Rozp. Nr 2 W. Ziel. z 27.04.93 r. Dz. Urz. Woj. Ziel. Nr 4/93

Skupiskiem cennych okazów drzew pomnikowych są tereny parków. W wykazie parków ujętych w ewidencji konserwatorskiej figurują miejscowości:

- Bobrowice
- Chojnowo
- Czeklin

Pod względem przyrodniczym najcenniejsze okazy drzew rosną w parku w Chojnowie. Niemożliwy do identyfikacji jest teren parku w Czeklinie. Pilnym przedsięwzięciem jest sporządzenie aktualnej ewidencji pomników przyrody w granicach gminy i oznakowanie ich tabliczkami z godłem państwowym.

- 3) Ochrona złóż kopalin – eksploatacja surowców mineralnych, niezależnie od rocznego wydobywania, może odbywać się zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze – wyłącznie po uzyskaniu koncesji właściwego wojewody. W granicach złóż udokumentowanych (będących w rejestrze geologa wojewódzkiego) nie mogą być lokalizowane obiekty trwałe, w tym także liniowe, bez zgody organu koncesyjnego. Obszary złóż surowców udokumentowanych (kruszyw) zaznaczone zostały na mapie w skali 1:10 000.
- 4) Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 149 „Sandr Krosno-Gubin”. Jego zasięg obejmuje środkowo – zachodnią część gminy. Zbiornik gromadzi wody czwartorzędowe i posiada status najwyższej ochrony (ONO).
Dla całego zbiornika nr 149 opracowana została dokumentacja hydrogeologiczna w celu ustalenia jego zasobów oraz stref ochronnych.

Koncepcja zagospodarowania obszaru zbiornika w aspekcie ochrony wód podziemnych, wyróżnia kilka stref, ustalając dla nich zakres przestrzenny oraz zakazy, nakazy, ograniczenia i zalecenia. Cała dokumentacja musi uzyskać odpowiednie uzgodnienia i opinie oraz w fazie końcowej decyzję Ministra Środowiska o ustanowieniu stref ochronnych.

- 5) Do zasobów przyrodniczych środowiska ustawowo chronionych (z mocy ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych) zalicza się również tereny leśne, a w szczególności lasy ochronne (tzn. obszary leśne podlegające ochronie ze względu na spełniane funkcje), a także użytki rolne wysokich klas bonitacyjnych (I – IV), dla których zgodę na wyłączenie z użytkowania rolniczego i leśnego wydaje minister środowiska lub właściwy terytorialnie wojewoda. Łącznie powierzchnia w.w. obszarów wynosi – 77,0 % powierzchni gminy (lasy – 67,6 %, grunty rolne II – IV klasy – ok. 9,4 %).
- 6) W uchwalonym przez sejmik województwa planie zagospodarowania przestrzennego woj. lubuskiego większa część obszaru gminy (poza fragmentem południowo – wschodnim) została zakwalifikowana do sieci obszarów chronionych Natura 2000 – jako „Wielkoprzestrzenne ostoje przyrody CORINE”, a jezioro Jańsko jako „Drobnoprzestrzenne ostoje przyrody CORINE” (europejska sieć obiektów szczególnie cennych).

5.8 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Kompleksy najlepszych gleb występują w dolinie Bobru oraz w obrębie wysoczyzny morenowej, w południowo – zachodniej części gminy. Stanowią je gleby o składzie mechanicznym glin lekkich, glin lekkich pylastych, piasków gliniastych podścielonych glinami średnimi bądź lokalnie piaskami luźnymi. Gleby tego typu zaliczane są do kompleksu pszennego dobrego i żytniego bardzo dobrego II – III klasy gruntów ornych. W sąsiedztwie w.w. terenów w obrębie tych samych form występują nieco gorsze gleby, zaliczane do kompleksu żytniego dobrego. Wytworzone są z piasków gliniastych mocno pylastych i piasków gliniastych lekkich, zaliczanych do III b – IV b klasy gruntów ornych.

Niezalesione powierzchnie sandrów, fragmenty wysoczyzny i terasy rzeki Bóbr zajmują gleby lekkie i bardzo lekkie wytwarzane z piasków słabogliniastych lub gliniastych lekkich podścielonych piaskami luźnymi. Stanowią one grunty orne V i VI klasy bonitacyjnej, zaliczane do kompleksu przydatności rolniczej żytniego słabego i bardzo słabego.

Dna rynien „międzywałowych” i terasy zalewowe i nadzalewowe wypełniają gleby torfowe, torfowo – mułowe, lokalnie murszowo – mineralne, mady, czarne ziemi stanowiące trwałe użytki średniej i najslabszej klasy.

Użytki rolne stanowią niewielką część powierzchni gminy – 22,2 % (4.099 ha, 2001 r.), w tym grunty orne tylko 14,3 % ogólnej powierzchni.

Struktura bonitacyjna użytków rolnych wskazuje na zdecydowaną przewagę gruntów najslabszych V i VI klasy, których udział wynosi 57,8 %, ogólnej powierzchni użytków rolnych. Grunty najlepsze III klasy bonitacyjnej stanowią zaledwie 5,4 %, a klasy IV – 36,8 % powierzchni użytków rolnych, zajmując powierzchnie ok. 1510 ha.

Generalnie można więc przyjąć stwierdzenie, że warunki przyrodnicze, przede wszystkim warunki glebowe w gminie nie stwarzają podstaw dla rozwoju gospodarczego w oparciu o tą gałąź produkcji traktowanej jako podstawowe źródło utrzymania dla znacznej części ludności gminy.

5.9 Tereny zalewowe i zagrożone powodzią rzeki Bóbr

Zasięg terenów zalewowych zagrożonych powodzią został oznaczony zarówno na mapie „Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”, a także na planszy wynikowej „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Tereny zalewowe jak i zagrożone powodzią (woda 1 % - stuletnia) wykluczone są z zabudowy (art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1289 z późn. zm.). Dla istniejących obwałowań oraz ich stref ochronnych należy mieć na uwadze art. 85 ustawy, zakazujący m.in. kopania dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału.

Na odcinku rzeki Bóbr w granicach gminy występują dwa naturalne poldery zalewowe: w rejonie m. Kukadło oraz m. Chojnowo. Tereny dolinne w rejonie Bobrowic chronione są przed zalewem przez odpowiednio wysokie wały ochronne.

5.10 Obszary zdegradowane wymagające rekultywacji

Na terenie gminy w obrębach wsi: Bronków, Brzezinka, Prądocinek oraz w dolinie Bobru występują poeksploatacyjne wyrobiska wymagające rekultywacji, w tych przypadkach gdzie jest to jeszcze możliwe i wskazane, bowiem w niektórych wyrobiskach wystąpiła już wtórna, trwała sukcesja przyrody i poddanie tych terenów rekultywacji jest już spóźnione.

Generalnie obszar gminy prezentuje się korzystnie pod względem stanu zachowania powierzchni ziemi. Wynika to z braku zagrożeń i konfliktów jakie wywołuje nadmierna ingerencja działalności człowieka w środowisko. Niskie zaludnienie gminy oraz rozdrobniona sieć osadnicza nie powodują drastycznych, ujemnych skutków dla stanu środowiska i jego głównych elementów (powierzchni ziemi, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz higieny atmosfery).

5.11 Synteza uwarunkowań wynikających z cech środowiska przyrodniczego

- 1) Gmina Bobrowice z uwagi na całokształt warunków środowiska zalicza się do grupy najatrakcyjniejszych krajobrazowo i przyrodniczo obszarów województwa lubuskiego. Decydują o tym głównie takie elementy jak:
 - bardzo wysoka lesistość wynosząca 67,6 % powierzchni gminy
 - wysoki udział obszarów chronionego krajobrazu (37,0 %), które generalnie pokrywają się z zadaniem rządowym nr 4 – „Sieć obszarów chronionych Natura 2000 wg kryteriów i dyrektyw UE 79/409/EEC i 94/93/EEC”, tworząc krajową sieć ekologiczną EECONET – Polska.
 - ekosystem łąkowo – leśny doliny Bobru stanowiący rozległy korytarz ekologiczny w południowej części woj. lubuskiego.
- 2) Stosunkowo mało korzystne warunki dla rozwoju i intensyfikacji rolnictwa, wynikające z niewielkiej powierzchni użytków rolnych (4.099 ha, w tym grunty orne 2.637 ha) oraz ze znacznej przewagi gruntów niskich klas bonitacyjnych (V i VI klasa), których udział wynosi 57,8 % powierzchni użytków rolnych.
- 3) Stosunkowo dużo powierzchni w obrębie gminy objętych jest różnymi formami ochrony prawnej, mianowicie:
 - obszary chronionego krajobrazu (37,0 %)
 - kompleksy leśne (67,6 %)
 - Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 149/ONO
 - gleby III i IV klasy bonitacyjnej (9,4 % ogólnej pow. gminy)
 - tereny występowania udokumentowanych złóż surowców mineralnych (kruszywa)
 - tereny zagrożone powodzią (woda 1 %).
- 4) Kompleksy leśne, w szczególności położone poza doliną Bobru charakteryzują się:
 - monokulturą sosny – 94,0 % powierzchni leśnej
 - przewagą ubogich siedlisk borowych – 86,19 % powierzchni leśnej
 - dużym udziałem drzewostanów młodych, poniżej 60 lat, zajmujących ok. 64,4 % powierzchni leśnej.
- 5) Dużemu zalesieniu oraz urozmaiconej konfiguracji terenu towarzyszy bogactwo świata zwierząt, zarówno pod względem ilościowym jak i zróżnicowania gatunkowego, występującego w naturalnych ciągach ekologicznych oraz ekosystemach łąkowo – leśnych.
- 6) Obszar gminy zasobny jest w udokumentowane złoża surowców mineralnych – złoża kruszyw, koncentrujących się w dolinie Bobru.
- 7) Szczególnie korzystne warunki fizjograficzne dla rozwoju budownictwa istnieją w zachodniej części gminy, w obrębie wysoczyzny, ze względu na warunki gruntowo – wodne (Wełmice, Przychów, Janiszowice, a także Bronków).

- 8) Na całym obszarze gminy istnieją korzystne warunki hydrologiczne dla realizacji ujęć wody pitnej z utworów czwartorzędowych. Jakość wody w obszarze wysoczyzny morenowej jest wyższa od wody podziemnej z doliny Bobru.
- 9) Gmina posiada bardzo korzystne warunki klimatyczne dla stałego pobytu ludności (szczególnie w obrębie terenów otwartych – wysoczyznowych i sandrowych). Znaczącą rolę w tym względzie odgrywają kompleksy boru sosnowego, stwarzające odpowiednie warunki mikroklimatu. Również higiena atmosfery (czystość powietrza) ze względu na brak źródeł zanieczyszczeń jest bardzo korzystna dla pobytu ludzi.
- 10) Na terenie gminy istnieje szereg cennych obiektów przyrodniczych, które typowane są do formalnej ochrony prawnej. Wśród obiektów posiadających wysokie walory przyrodnicze wyróżniają się:
 - Jezioro Jańsko – silnie wypłycone, skupiające stanowiska kilku gatunków roślin z Polskiej Czerwonej Księgi
 - wyspa na Jez. Wełmickim ze stanowiskami rzadkich gatunków ptactwa
 - fragment kompleksu stawów i torfowisk w Bronkowie
 - fragmenty środowisk dolinnych związanych z doliną Bobru.
- 11) Wyrobiska po eksploatacji kruszywa w dolinie Bobru należy rekultywować w kierunku wodnym, stwarzając warunki dla rozwoju rekreacji i wypoczynku.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH

6.1 Tło historyczne obszaru gminy

Historycznie obszar dzisiejszej gminy Bobrowice wchodził w skład Ziemi Krośnieńsko – Gubińskiej, która odegrała ważną rolę w kształtowaniu się polskiej państwowości. W okresie wczesnego średniowiecza (przełom VII i VIII wieku) Ziemia Krośnieńsko – Gubińska stanowiła teren przejściowy, przez który przebiegała granica pomiędzy zamieszkałymi na zachód od Bobru – Łużyczanami, a Dziadoszanami zajmującymi pozostałą część obecnego powiatu. Teren pogranicza warunkował powstanie systemu grodów obronnych, których skupienie stanowiły granice plemienne, a ich usytuowanie wyznaczały linia Odry i Bobru (Krosno, Gostchorze, Tarnawa). Istnieje przypuszczenie, że kompleks grodów krośnieńskich stanowił północne zakończenie tzw. Wałów Śląskich, ciągnących się na przestrzeni blisko 130 km od Studzianek po Niwiska. Składały się one z trzech linii wałów i fos o łącznej szerokości ok. 45 m i wysokości dochodzącej miejscami do 1 m. Linia tych umocnień nie zachowała się na Ziemi Krośnieńsko – Gubińskiej.

W okresie budowania państwa polskiego grody krośnieńskie odegrały decydujące role podczas walk Mieszka I z Bolesławem Czeskim w 990 r.

W wyniku tego konfliktu zbrojnego książę piastowski opanował Śląsk – rzeka Bóbr stanowiła granicę z Łużyczanami, a po utracie niezawisłości przez Łużyce – z Brandenburgią i następnie Saksonią. W owym okresie Krosno jako dogodna przeprawa stanowiło ważną twierdzę graniczną przy ujściu Bobru do Odry. Wielokrotnie podążały tędy niemieckie wyprawy pragnąc przekroczyć Odrę w zwięzaniu pradoliny, podczas panowania Bolesława Chrobrego, Mieszka II i Bolesława Krzywoustego. Po śmierci Krzywoustego w 1138 r. Ziemia Krośnieńska wraz z całym Śląskiem przeszła pod panowanie jego najstarszego syna Władysława, zwanego Wygnańcem. Od 1201 r. kasztelania Krośnieńska przeszła w ręce Henryka Brodatego, który położył duże zasługi dla rozwoju Krosna.

Z bezdzietną śmiercią Henryka XI Głogowskiego (1476) skończyło się panowanie piastowskie na tym terenie, a pretensje do Ziemi Krośnieńskiej zgłosili brandenburscy Hohenzollernowie, którzy weszli w jej posiadanie na mocy zawartego w 1482 r. pokoju i przyjęli tytuł książąt śląskich w Krośnie. W ten sposób na kolejne wieki Ziemia Krośnieńska przeszła pod panowanie państwa pruskiego, zaś w wieku XX w skład III Rzeszy niemieckiej. W dniach 15 – 20 lutego 1945 r. tereny dolnego Bobru zajęte zostały przez wojska I Frontu Ukraińskiego.

6.2 Zarys osadnictwa oraz charakterystyka zachowanego dziedzictwa kulturowego

Obszar gminy, zajmujący zachodnią część Wzniesień Gubińskich oraz odcinek Doliny Dolnego Bobru, charakteryzuje się dość ubogim stanem zachowanego dziedzictwa kulturowego. Wynika to z uwarunkowań historycznych i przyrodniczych tych terenów. Wysoki stopień ich zalesienia, stosunkowo niskiej jakości gleby oraz przygraniczne położenie - nie sprzyjały rozwojowi osadnictwa. Jedynym, znaczącym przykładem średniowiecznego rozplanowania jest układ dawnej osady w Bobrowicach, który łącznie z narastającymi w późniejszych czasach układami Nowego Miasta i Przedmieścia Krośnieńskiego - bezwzględnie należy zachować przy planowaniu rozwoju wsi. Poza zabytkowym układem Bobrowic na uwagę zasługują obiekty wpisane do rejestru zabytków. Są to:

kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Bobrowicach wzniesiony jako zbór ewangelicki w latach 1853 – 1857 na miejscu kościoła o metryce średniowiecznej, a także zabudowa mieszkalna (4 budynki wpisane do rejestru zabytków); kościół filialny w Janiszowicach (nr rej. 728), gotycki, XIV w. rozbudowany w 2 poł. XVII w., wieża przebudowana w 2 poł. XIX w. Przy kościele zlokalizowany jest cmentarz z 2 poł. XIX w. (nr rej. 3294); Kościół filialny w Tarnawie Krośnieńskiej wzniesiony jako zbór ewangelicki w 1713 r. (nr rej. 2131).

Pewne walory kulturowe posiada także zabudowa Bronkowa, Dachowa, starej

części Dychowa, Dębów i Strużki. Fragment doliny Bobru od południowej granicy aż po Dychów oznaczony został w planie zagospodarowania przestrzennego województwa – jako obszar chronionego krajobrazu kulturowego.

W rejonie 14 jednostek osadniczych stwierdzono istnienie osadnictwa wczesnodziejowego i średniowiecznego. Łącznie rozpoznanych zostało 15 stanowisk archeologicznych.

W gminie jest 15 wsi oraz 3 przysiółki (Brzezinka, Kołatka, Prądocinek). 13 wsi ma rodowód średniowieczny. Przeważa typ ulicówki i ulicówki z placem (8), pozostałe jednostki to: wielodrożnice – 5, owalnice - 2, rzędówki – 2, widlica - 1. Z ewidencji skreślona została wieś Czeklin (Scheegeln) - fizycznie już nie istnieje. Była to wieś o rodowodzie średniowiecznym, ulicówka. W 1801 r. liczyła 144 mieszkańców.

Bobrowice (Bobersberg)

Pierwsza źródłowa wzmianka o wsi pochodzi z 1413 r. (Bobersdorf). Rozwinęła się ona z podgrodzia piastowskiego zamku należącego do książąt głogowskich, po którym nie pozostały ślady. Przepuszczalnie musiał znajdować się w najstarszej, środkowej części obecnej miejscowości, gdzie utrzymał się historyczny układ półkolistych uliczek. Na południe od tego fragmentu zabudowy znajduje się prostokątny plac - rynek, powstały przez nieznaczne poszerzenie drogi przelotowej, stanowiący prawdopodobnie pozostałość po nieudanej lokacji Bobrowic na prawie niemieckim. Powódź z końca XVII wieku zniszczyła osadę i stała się powodem przeniesienia jej na wyższy teren w kierunku południowym. Od 1735 r. zaczęła rozwijać się północna część osiedla nazwana przedmieściem krośnieńskim, utworzona przez sukienników przybyłych z Saksonii. Pełne prawa miejskie uzyskały Bobrowice w 1809 r., które następnie utraciły w 1945 r.

Zabytkową wartość Bobrowic stanowi przede wszystkim zachowane historyczne rozplanowanie miejscowości o wydłużonym kształcie, świadczącym o narastaniu poszczególnych członów układu przestrzennego (Nowe Miasto i Przedmieście Krośnieńskie), oraz zachowana stara zabudowa mieszkalna z XIX w. Budynki usytuowane kalenicowo w zwartych ciągach, parterowe i piętrowe o dachach dwuspadowych - ujęte w wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków (nr rej. 722, 723, 724, 725, 726). Kościół Parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św. – wzniesiony jako zbór ewangelicki w latach 1853 – 1857 przez architekta berlińskiego Augusta Stüllera w stylu neogotyckim, murowany z cegły, bazylikowy posiadający eliptyczną apsydę od wschodu i narteks od strony zachodniej, stylistycznie nawiązuje do architektury starochrześcijańskiej, bizantyjskiej i romańskiej. Na terenie miejscowości występuje ponadto niewielki XIX-wieczny park oraz cmentarz o nieustalonej metryce, współcześnie użytkowany.

W obrębie geodezyjnym Bobrowic oznakowanych zostało 21 stanowisk

archeologicznych wszechsłodziejowych i średniowiecznych.

Bronków (Brankow)

Czas powstania - XIV w., ulicówka. Wieś rozbudowana o dwie wydzielone enklawy w XIX i XX w., obecnie wielodroźnica. Zabudowa zwarta, otwarta z ok. poł. XIX w. i przełomu XIX - XX w. Cmentarz z XIX w. ewangelicki, obecnie użytkowany jako rzymskokatolicki. Ewidencja wykazuje 7 stanowisk archeologicznych.

Barłogi (Berloge)

Ulicówka powstała w XIV w., historyczny plan zachowany. Zabudowa zwarta, otwarta. Cmentarz ewangelicki nieczynny, zlikwidowany w l. 70-tych XX w. Zachowana zieleń i resztki nagrobków.

Brzezinka (Klein Braschen)

Mała ulicówka z XVIII w. Plan pierwotny zachowany, z wyjątkiem folwarku zlikwidowanego w 2 poł. XIX w. Zabudowa zwarta, otwarta - stan dobry. Na północ od wsi z dala od zabudowy cmentarz z XVIII - XIX w., zlikwidowany po 1945 r.

Chojnowo (Kunow)

Owalnica, czas powstania XIV w. Plan rozwinięty o folwark i przyległą do niego zabudowę z XIX w. Zabudowa wsi rozluźniona z przełomu XIX - XX w. Znaczne wyburzenia po 1945 r. Cmentarz wiejski, ewangelicki z XIX w., zlikwidowany po 1945 r. Zachowane zadrzewienie. 13 stanowisk archeologicznych.

Chromów (Chrumow)

Wieś typu ulicówka, plan zachowany. Czas powstania – XIV w. Obecna rozbudowa z przełomu XIX – XX w., zwarta, otwarta. Cmentarz wiejski, ewangelicki z 2 poł. XIX w. - nieczynny. 4 stanowiska archeologiczne.

Dachów (Dachow)

Wieś ulicowo - placowa, czas powstania XIV w. Historyczny plan znacznie zatarty, rozbudowany w wielodroźnicę. Zabudowa zwarta, otwarta z XIX i początku XX w. Cmentarz wiejski, ewangelicki z XIX w., zlikwidowany w l. 70-tych XX w. Zachowany drzewostan. 12 stanowisk archeologicznych.

Dęby (Daube)

Mała rzędówka z XVI w., plan rozbudowy w XIX i XX w. - wielodroźnica. Zabudowa w starej części zwarta, otwarta, w nowszej rozluźniona. Od strony wschodniej wsi cmentarz wiejski zlikwidowany.

Dychów (Deichow)

Wielodroźnica, czas powstania XIV w. Plan rozwinięty w XIX i XX w. Zabudowa rozluźniona z XIX i XX w. Cmentarz z XIX w. zlikwidowany. Położony w środkowej części wsi, na jego terenie wzniesiono w 1995 r. kościół parafialny p.w. Miłosierdzia Bożego. W rejonie wsi ewidencja wykazuje 5 stanowisk archeologicznych.

Janiszowice (Jähnsdorf)

Wieś ulicowo - placowa z XIII w. Rozplanowanie historyczne nieco zatarte, plan rozbudowany w wielodroźnicę w XIX - XX w. Zabudowa zwarta, otwarta z XIX i XX w. Kościół filialny gotycki z XIV w., przebudowany w XIX w. Murowany z kamienia polnego, jednonawowy z prostokątnym prezbiterium, z wieżą od strony zachodniej. Nr rejestru 737. Cmentarz przykościelny, ewangelicki, nr rej. 2117, wtórne pochówki współczesne. Inne ciekawe obiekty: stacja kolejowa z począt. XX w., remiza strażacka i wieża ciśnień z począt. XX w. oraz 2 budynki szkolne także z począt. XX w. 20 stanowisk archeologicznych.

Kołatka (Blochbude)

Rzędówka z XVIII w. Plan zatarty w wyniku rozbudowy zabudowy letniskowej i ośrodka wypoczynkowego. Leśniczówka z 1901 r. cmentarz z XVIII - XIX w. na wschód od wsi, zlikwidowany po 1945 r. Słabe ślady po cmentarzu w lesie.

Kukadło (Kackädel)

Pierwsza wzmianka 1520 r., ulicówka z zabudową zwartą, otwartą z przełomu XIX- XX w.

Cmentarz ewangelicki z 2 poł. XIX w., położony na wschód od wsi na skarpie doliny rzeki Bóbr - nieczynny. 1 stanowisko archeologiczne.

W 1699 r. urodził się tutaj Hans Georg Wenceslaus von Knobelsdorff, późniejszy architekt nadworny Fryderyka II Wielkiego, twórca między innymi opery w Berlinie oraz pałacu Sanssouci w Poczdamie (zm. 1753 r.).

Prądocinek (Neubrück)

Osada folwarczno - przemysłowa (fabryka papieru) z XVIII - XIX w. zlokalizowana przy drodze Stary Zagór - Dychów, przy moście. Zabudowa zwarta, otwarta, rozwinięcie planu XX w., rzędówka. Nieczynny cmentarz w północno - zachodniej części miejscowości.

Przychów (Preichow)

Ulicówka, czas powstania XIV - XV w. Rozbudowa planu w XVIII - XIX w. Obecnie wielodroźnica z czytelnym segmentem dawnej ulicówki z aleją lipową. Cmentarz z XIX w. poewangelicki, zlikwidowany w l. 70-tych XX w. Zachowany drzewostan. 21 stanowisk archeologicznych.

Strużka (Seedorf)

Wieś typu ulicówka z okresu XIII - XIV w., historyczny plan zachowany. Zabudowa zwarta, otwarta w przewodzie z ok. poł. XIX w. 4 stanowiska archeologiczne.

Tarnawa Krośnieńska (Tornow)

Owalnica, czas powstania XIII w. (1305 r.). Plan dobrze zachowany. Zabudowa zwarta, otwarta z przełomu XIX - XX w. Kościół filialny, barokowy, zbudowany w latach 1712-1713, p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, nr rej. 2131. Murowany, założony na planie ośmioboku, z półkolistą apsydą od strony wschodniej. Wnętrze koliste, nakryte sklepieniem kopulastym z lunetami. Dach mansardowy z latarnią. Cmentarz przykościelny ewangelicki, nr rej. 3295, zlikwidowany po 1945 r. W okolicy wsi 12 stanowisk archeologicznych.

Welmice (Wellmitz)

Wieś typu wielodrożnica z XIV w. Na obrzeżach wsi 2 folwarki z XVII - XIX w. Zabudowa zwarta, otwarta z przełomu XIX - XX w. Obiekty z pocz. XX w. - dzwonnica wiejska, remiza, stacja kolejowa - opuszczona. Cmentarz z XIX w. zlikwidowany, zachowany drzewostan. 20 stanowisk archeologicznych.

Żarków (Sarkow)

Widlica z XIV w., zachowane historyczne rozplanowanie. Zabudowa zwarta, otwarta z końca XIX w. Cmentarz wiejski, ewangelicki z XIX w. - nieczynny, położony na południe od wsi po stronie zachodniej drogi do Ładogi. 4 stanowiska archeologiczne.

7. KOMUNIKACJA

7.1 Komunikacja drogowa

Reforma administracji publicznej, która weszła w życie 1.01.1999 r. objęła również administrację drogową. Wskutek wprowadzonych zmian powstały 4 kategorie dróg publicznych :

- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne

Drogi krajowe

Przez teren gminy, po północnym jej skraju, przez obręby Dychów i Czeklin przebiega droga krajowa nr 32 Zielona Góra – Gubinek. W układzie

komunikacyjnym gminy droga ta posiada bardzo ważne znaczenie, zapewniając dogodne powiązanie gminy z Krosnem Odrzańskim, Zieloną Górą i Gubinem oraz przejściami granicznymi z Niemcami w Gubinku i Gubinie.

Drogi wojewódzkie

Droga wojewódzka nr 287 Dychów (od drogi krajowej nr 32) – Bobrowice – Lubsko – Żary, tworzy ciąg komunikacyjny przebiegający przez środek gminy na osi północ – południe, wyprowadzając ruch kołowy z obszaru gminy w kierunkach północnym i południowym.

Istotną rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy pełni również droga wojewódzka nr 288 Dąbie (od drogi krajowej nr 32) – Kosierz – Lubiatów – Bogaczów – Nowogród Bobrzański, przebiegająca na osi północ – południe, po wschodniej stronie gminy, granicząc z nią na odcinku ok. 350 m w obrębie Tarnawa Krośnieńska. Wymieniona droga posiada istotne znaczenie w obsłudze:

- ruchu pojazdów ciężarowych od drogi krajowej nr 32 do gminy, z uwagi na wyłączenie odcinka drogi wojewódzkiej nr 287 Dychów – Bobrowice dla tych samochodów związane z ochroną zamka (zapory) elektrowni wodnej w Dychowie.
- oraz wsi Tarnawa Krośnieńska i Kukadło, położonych po wschodniej stronie rzeki Bóbr.

Drogi powiatowe

Drogi powiatowe tworzą 12 ciągów komunikacyjnych i wraz z drogą krajową nr 32 i drogami wojewódzkimi nr 287 i 288 stanowią podstawowy układ komunikacyjny gminy

Drogi zaliczone do kategorii dróg powiatowych (długość drogi w granicach administracyjnych gminy)

Lp.	Numer drogi		Nazwa drogi	ogółem	Długość w km		
	dotychczasowy	aktualny			w tym o nawierzchni		
					twardej	gruntowej ulepszonej	gruntowej nieulepszonej
1	2	3	4	5	6	7	8
1	120/121	F1139	Gubin – Kaniów – Wełmice – Strużka – Dachów – Żarków	18,2	8,0	0,5	8,7

2	122	F1140	Bobrowice – Chojnowo – Łagoda – Nowogród Bobrz.	9,0	9,0	-	-
3	123	F1141	Kosierz – Tarnawa Krośnieńska – Wysoka, do drogi nr 288	6,7	3,5	-	3,2
4	124	F1150	Kukadło – Gola – Brzeźnica – Połupin	3,1	-	-	3,1
5	127	F1128	Barłogi – Dachów – Chocicz	8,3	5,4	0,5	2,4
6	128/129	F1146	Czeklin – Bronków – Bobrowice – Kukadło – Kosierz	18,6	5,8	1,1	11,5
7	132	F1142	Tarnawa Krośnieńska – Grabowiec	3,2	-	-	3,2
8	136	F1147	Dąbie – Brzeźnica – Dychów – Bronków	6,5	6,4	0,1	
9	137	F1145	Przychów – Czeklin – Wężyska	6,0	-	-	6,0
10	144	F1148	Dychów – Prądocinek – Nowy Zagór – Krosno Odrz.	ok. 1,5	ok. 1,5	-	-
11	147	F1135	Dęby – Strużka	2,1	2,1	-	-
12	148	F1149	Dychów – Chromów – Bobrowice	5,3	5,3	-	-
Razem gmina Bobrowice				88,5	47,2	2,2	39,1

Drogi gminne

Sieć dróg gminnych tworzy 9 ciągów komunikacyjnych i stanowi uzupełniający w stosunku do dróg o znaczeniu krajowym, wojewódzkim i powiatowym układ komunikacyjnej gminy.

Drogi zaliczone do kategorii dróg gminnych

Lp.	Numer drogi		Nazwa drogi (ciąg komunikacyjny)	Długość dróg w km
	Dotychczasowy	aktualny		
1	2	3	4	5
1	001	F000301	Czeklin – Grochów	4,5
2	002	F000302	Wełmice – Kałek	4,0
3	003	F000303	Tarnawa Krośnieńska – Lubiatów	3,3
4	004	F000304	Janiszowice – droga powiatowa nr 120/F1139	3,1
5	005	F000305	Wełmice – Przyborowice	2,7

6	006	F000306	Dachów – droga wojewódzka nr 287	1,7
7	007	F000307	Kołatka – droga powiatowa nr 136/F1147	0,8
8	008	F000308	Prądocinek – droga krajowa nr 32	1,7
9	009	F000309	Tarnawa Krośnieńska – Kukadło	ok. 3,7
Razem długość dróg				ok.25,5

Z wymienionych wyżej dróg, tylko drogi nr 007/F000307 i 008/F000308 posiadają nawierzchnię twardą, pozostałe nawierzchnię gruntową nieulepszoną.

Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych

Urządzenia obsługi podróżnych i pojazdów samochodowych usytuowane są wzdłuż drogi krajowej nr 32 i wojewódzkiej nr 287, poza granicami gminy. Podstawowe potrzeby ludności gminy zaspokajane są przez urządzenia zlokalizowane przede wszystkim w Krośnie Odrzańskim. Bardziej wyspecjalizowana obsługa pojazdów samochodowych prowadzona jest przez infrastrukturę zlokalizowaną w Zielonej Górze.

W granicach gminy, na terenie Zespołu Elektrowni Wodnych w Dychowie istnieje stacja paliw, z której korzystają również mieszkańcy.

Uwarunkowania rozwoju komunikacji drogowej

Walorem układu komunikacyjnego gminy jest dobre powiązanie z siecią dróg krajowych oraz z drogowymi przejściami granicznymi z Niemcami, a szczególnie z przejściami w Gubinie i Gubinku. Ciągłem komunikacyjnym, który zapewnia to powiązanie jest droga wojewódzka nr 287 Dychów – Bobrowice – Lubsko. Utrudnienie dla ruchu samochodów ciężarowych stanowi wyłącznie dla tych samochodów wymienionej drogi (nr 287) na odcinku Dychów – Bobrowice, z uwagi na ochronę zamka (zapory) elektrowni wodnej w Dychowie.

Niezadawalający jest stan powiązań komunikacyjnych w południowo – wschodniej części gminy między miejscowościami: Tarnawa Krośnieńska (wieś odcięta od pozostałej części gminy rzeką Bóbr), Chojnowo, Żarków i Dachów.

Drogi gminne i powiatowe posiadają niezadawalające parametry techniczne i geometryczne (zbyt mała szerokość, nie normatywne łuki). Stan techniczny nawierzchni jest również niezadawalający. Przeważająca część tych dróg posiada nawierzchnię gruntową, a stan nawierzchni bitumicznej ze względu na liczne spękania i uszkodzenia wymaga odnowy oraz wzmocnienia.

Uwarunkowania dotyczące rozwoju komunikacji drogowej obejmują następujące przedsięwzięcia:

- modernizacja układu komunikacyjnego w rejonie Bobrowic i Dychowa związana z budową obwodnic tych miejscowości
- włączenie w ciąg dróg wojewódzkich odcinka drogi powiatowej nr F1146 Bobrowice – Kosierz, łączącej drogi wojewódzkie nr 287 i 288.
- modernizacja układu komunikacyjnego w południowo – wschodniej części gminy pomiędzy Tarnawą Krośnieńską, Chojnowem i Dachowem, związana z budową mostu na rzece Bóbr oraz drogi stanowiącej łącznik pomiędzy drogami powiatowymi nr F1178 i F1142 Świdnica – Grabowiec – Tarnawa Krośnieńska a nr F1139 Dachów – Strużka – Janiszowice – Przychów – Wełmice – Grochów – Gubin
- ulepszenie nawierzchni na drodze Bronków – Bronkówek – Wełmice
- sukcesywna modernizacja dróg powiatowych i gminnych związana z ulepszeniem ich nawierzchni oraz poprawą parametrów technicznych i geometrycznych (likwidacja nie normatywnych łuków)

7.2 Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa o znaczeniu miejscowym Stary Raduszec – Lubsko – Łęknica. Na obszarze gminy linia przebiega przez Dychów – Bobrowice – Strużkę i Janiszowice. Odcinek linii Stary Raduszec – Lubsko jest nieczynny.

Decyzją władz kolejowych odcinek ten przeznaczony jest do likwidacji. Jego ponowne uruchomienie związane jest ze znacznymi nakładami finansowymi, wykraczającymi poza możliwości PKP.

8. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

8.1. Zaopatrzenie w wodę.

Gmina Bobrowice zaopatrywana jest w wodę z wodociągów komunalnych. Sieć wodociągowa występuje w miejscowościach: Bobrowice, Bronków, Dychów, Wełmice. Aktualnie trwa budowa wodociągu do miejscowości Janiszowice i Strużka. Wieś Prądocinek (ok. 75 % mieszkańców), obecnie pobiera wodę ze studni artezyjskiej zlokalizowanej na terenie gminy Dąbie. Właścicielem terenu ujęcia jest Skarb Państwa – Agencja Nieruchomości Rolnych. Woda dostarczona jest układem grawitacyjnym. Sieć wodociągowa poniemiecka niezinventaryzowana, jest w złym stanie. Występują niedobory wody. Sieci wodociągowej nie posiadają pozostałe miejscowości tj.: Barłogi, Dachów, Dęby, Przychów, Chromów, Brzezinka, Chojnowo, Żarków, Kukadło, Tarnawa Krośnieńska.

Wodociągi zbiorowego zaopatrywania w wodę oraz ujęcia komunalne:

- Bobrowice

Ujęcie wody zlokalizowane jest w południowo – wschodniej części wsi. Składa się z trzech studni wierconych nr 2, 2a, 3 o zasobach eksploatacyjnych $Q_e = 57 \text{ m}^3/\text{h}$. Pobór wody z ujęcia według pozwolenia wodnoprawnego (Decyzja Starosty Krośnieńskiego z dnia 20.03.2001 r.) w ilościach:

$$Q_{\text{max d}} = 376 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{sr d}} = 288 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max h}} = 36 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Ujęcie posiada strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 10 m od każdej studni. Strefa ochrony pośredniej ujęcia jest w trakcie opracowywania.

Sieć wodociągowa we wsi Bobrowice pochodzi głównie z lat 70-tych. Zbudowana jest z rur PCV o średnicach 160, 110 i 90 mm, rur PE o średnicach 40 i 32 mm oraz rur stalowych o średnicy 25 mm.

- Dychów

Ujęcie zlokalizowane jest w południowej części wsi Dychów. Stacja wodociągowa składa się z dwóch studni wierconych. Studnie zostały wykonane na potrzeby własne Elektrowni i osiedla mieszkaniowego w Dychowie. Obecnie ujęcie i sieć wodociągowa po przekazaniu stanowi własność gminy.

Pobór wody z ujęcia o według pozwolenia wodnoprawnego (Decyzja Starosty Krośnieńskiego z dnia 02.07.2001 r.) w ilościach:

$$Q_e = 30 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{sr d}} = 245 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max h}} = 22 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Ujęcie ma wyznaczoną strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 10 m. Strefa ochrony sanitarnej pośrednia nie jest wyznaczona.

Sieć wodociągowa we wsi Dychów zbudowana jest z rur PCV o średnicach 110, 90, 50, 40 i 32 mm.

- Wełmice

Ujęcie we wsi Wełmice składa się z jednej studni wierconej wykonanej w 1997 roku zlokalizowanej w północnej części wsi. Ujmowana woda podawana jest rurociągiem wody surowej PCV o średnicy 160 mm i długości ok. 900 m do stacji uzdatniania wody zlokalizowanej we wschodniej części wsi. Zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym (Decyzja Starosty Krośnieńskiego z dnia 08.05.2003) zatwierdzone zasoby ujęcia wynoszą:

$$Q_e = 25 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{sr h}} = 18,75 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{max h}} = 25 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{sr d}} = 300 \text{ m}^3/\text{d}.$$

Woda z sieci doprowadzana jest za pośrednictwem zbiornika o poj. 150 m³ typu „hydrostat”, znajdującym się na terenie byłego PGR-u, do którego woda podawana jest z hydroforni.

Jakość wody jest bardzo zła.

Po uzdatnieniu woda pod względem bakteriologicznym nie budzi zastrzeżeń. Wszystkie oznaczone wskaźniki mieszczą się w normie dla wód pitnych.

Ujęcie posiada strefę ochrony sanitarnej bezpośredniej o promieniu 10 m od studni. Strefa ochrony pośredniej ujęcia jest aktualnie opracowywana.

Zakład Projektowo – Usługowy AQUA – TECH w sierpniu 2000 r. opracował „Koncepcję programową sieci wodociągowej wraz z przyłączami oraz stacji uzdatniania wody dla miejscowości Wełmice”. Zgodnie z tą koncepcją w 2002 roku zmodernizowano i rozbudowano sieć wodociągową.

Sieć wodociągowa we wsi Wełmice zbudowana jest z rur PCV o średnicach 160, 90, 50 mm i rur PE o średnicach 40 i 32 mm.

● Bronków

Jest to ujęcie wiejskie zlokalizowane w północno - wschodniej części wsi. Pobór wody z ujęcia o według pozwolenia wodnoprawnego (Decyzja Starosty Krośnieńskiego z dnia 20.03.2001 r.) w ilościach:

$$Q_e = 25,00 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\text{max d}} = 142,60 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{sr d}} = 106,70 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max h}} = 10,50 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Składa się ono z jednej studni i ze stacji uzdatniania wody.

Wodociąg wiejski wybudowany został w latach 90-tych. Wykonany jest z rur PCV i PE o średnicach 90, 63, 50, 40, 32.

Ujęcie nie posiada zatwierdzonych stref ochrony sanitarnej.

Ilość wody z ujęć w 2002 roku i długość sieci rozdzielczej bez przyłączy.

Lp.	Miejscowość	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Woda pobrana z ujęcia [tys. m ³]
1.	Bobrowice	5,0	75,5
2.	Bronków	7,0	18,0
3.	Wełmice	2,5	11,2
4.	Dychów	4,6	brak danych
OGÓŁEM		19,1	104,7

Zużycie wody w 2002 roku.

Lp.	Cele zużywanej wody	Ilość [tys. m ³ /rok]
1.	Woda dostarczona do odbiorców: - gospodarstwa domowe : 31,4 tys. m ³ /rok - cele produkcyjne : 4,1 tys. m ³ /rok	35,5
2.	Woda pobrana na własne cele produkcyjne	22,5
3.	Woda pobrana na inne cele np. pożarnictwo, utrzymanie zieleni	30,5
4.	Straty wody w sieci	16,2
	Razem woda pobrana z ujęć:	104,7

W pozostałych miejscowościach ludność zaopatruje się w wodę z własnych ujęć przydomowych.

8.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

W gminie Bobrowice kanalizacja sanitarna funkcjonuje we wsiach Bobrowice, Dychów, Bronków. Jest to kanalizacja typu mieszanego ciśnieniowo – grawitacyjna.

Na terenie gminy Bobrowice funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: w Dychowie i Bronkowie.

- Oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Bronkowie.

Oczyszczalnia zlokalizowana jest w północno – zachodniej części wsi Bronków około 250 m od zabudowań. Powstała w 1996 roku. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna oczyszczająca ścieki sanitarne z budynków i domków letniskowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej we wsi Bronków oraz ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z szamb gospodarczych z terenu gminy Bobrowice.

Parametry oczyszczalni:

$$Q_{\text{śrd}} = 78 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxd}} = 140 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxh}} = 7,6 \text{ m}^3/\text{h}.$$

Podstawowe urządzenia i obiekty oczyszczalni:

- przepompownia ścieków z punktem zlewnym,
- krata ręcznie czyszczona z ociekaczem,
- komora denitryfikacji – z osprzętem,

- komora osadu czynnego (nityfikacji) – z osprzętem,
- osadnik wtórny pionowy,
- komora stabilizacji tlenowej osadu,
- poletka osadowe do suszenia osadu nadmiernego,
- instalacja strącania chemicznego.

Dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych odprowadzanych do odbiornika wynoszą:

BZT ₅	-	30 gO ₂ /m ³
Zawiesina ogólna	-	50,0 g/m ³
Fosfor ogólny	-	5 gP/m ³
Azot ogólny	-	30 gN/m ³

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Jeziornica wypływająca z Jeziora Bronkowskiego (Błeszno). Oczyszczone ścieki odprowadzane są z oczyszczalni do odbiornika kanałem podziemnym grawitacyjnym.

W miejscowości Bronków istnieje sieć kanalizacyjna grawitacyjno – ciśnieniowa. Przepompownie w ilości 4 sztuk wykonane w formie studzienek, w których umieszczono zatapialne pompy. Przewody kanalizacyjne grawitacyjne o średnicy 200 mm, przewody kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 80 i 90 mm.

- Oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Dychowie.

Oczyszczalnia zlokalizowana jest na północ od Dychowa, ok. 20 m od prawego brzegu kanału rzeki Bóbr. Była ona poddana modernizacji w 2001 roku. Jest to oczyszczalnia kompaktowa SUPERBOS-250. Do oczyszczalni odprowadzane są ścieki z miejscowości Dychów i Bobrowice oraz ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi z szamb gospodarczych.

Parametry oczyszczalni:

$$Q_{\text{śrd}} = 252 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{maxd}} = 327 \text{ m}^3/\text{d}.$$

Podstawowe urządzenia i obiekty oczyszczalni:

- zbiornik biosorpcji z kratą płaską,
- osadnik pośredni,
- reaktor strefowy,
- osadnik wtórny,
- komora do stabilizowania i zagęszczania osadów, umieszczona w bloku kompaktowych zbiorników,
- poletka do odwadniania osadów.

Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Bóbr. Oczyszczone ścieki odprowadzane są z oczyszczalni do odbiornika kolektorem podziemnym grawitacyjnym o średnicy 200 mm.

W miejscowości Dychów istnieje kanalizacja sanitarna typu grawitacyjnego o średnicy 200 mm. Jedynie w północno – wschodniej części wsi istnieje przepompownia ścieków i odcinek kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 100 mm.

W miejscowości Bobrowice istnieje sieć kanalizacji sanitarnej typu mieszanego, grawitacyjno – ciśnieniowa. przepompownie w ilości 5 sztuk strefowych, 3 przydomowe i 1 główna. Przewody kanalizacyjne grawitacyjne o średnicy 200 mm, przewody kanalizacji ciśnieniowej.

Ścieki sanitarne z Bobrowic tłoczone są z przepompowni głównej do oczyszczalni w Dychowie kolektorem kanalizacji ciśnieniowej o średnicy 200 mm. Kolektor przebiega wzdłuż drogi Bobrowice – Dychów i łączy się z kanalizacją grawitacyjną w południowej części Dychowa.

Ilość ścieków odprowadzonych do oczyszczalni w 2002 roku i długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy.

Lp.	Miejscowość	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Ilość odprowadzonych ścieków [tys. m ³]
1.	Bobrowice	5,8	31,0
2.	Bronków	5,1	15,1
3.	Wełmice	-	-
4.	Dychów	0,9	brak danych
OGÓŁEM		11,8	46,1

Oprócz Bobrowic, Dychowa i Bronkowa żadna z miejscowości w gminie nie posiada kanalizacji sanitarnej.

W budownictwie zagrodowym oraz w obiektach usług i handlu powszechnym rozwiązaniem są doły bezodpływowe (szamba). W niektórych wsiach w sposób nielegalny ścieki bytowo – gospodarcze odprowadzane są do okolicznych cieków wodnych.

Na terenie gminy nie ma systemu kanalizacji deszczowej. Ścieki deszczowe zbierane są z terenu ujęcia ZEW S.A. Dychów i odprowadzane kolektorem o średnicy 400 mm do rowu melioracyjnego. Właścicielem tej kanalizacji jest Zespół Elektrowni Wodnych Dychów S.A.

8.3. Usuwanie odpadów.

Gmina Bobrowice nie posiada własnego wysypiska odpadów komunalnych.

Do roku 2000 odpady z gminy Bobrowice były wywożone na wysypiska w Bronkowie i Prądocinku (na północ od Dychowa), które nie posiadały żadnej dokumentacji technicznej i geologicznej, nie spełniały wymogów ochrony środowiska. Wysypiska te zostały objęte zakazem dalszego składowania.

Wysypisko w Bronkowie powstało po wyrobisku i zostało już zlikwidowane.

Wysypisko w Prądocinku powstało po wyrobisku gliny ceglarskiej, usytuowane przy drodze łączącej Stary Zagór i Krosno Odrzańskie. Działka jest w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwo Brzózka. Wysypisko zostało zamknięte. Pracownia Badawczo – Projektowa „AQUAGEO” opracowała w sierpniu 2001 r. projekt rekultywacji, z którego wynika, że rekultywację należy przeprowadzić w kierunku leśnym poprzez nasadzenie tzw. lasotwórczych gatunków wierzb. Rekultywacji jeszcze nie przeprowadzono.

Od roku 1998 gmina Bobrowice należy do Związku Nadbobrzańskich Gmin Ekologicznych.

Firma EKO-EFEKT Sp. z o.o. w czerwcu 1999 r. opracowała „Program gospodarki odpadami komunalnymi dla Związku Nadbobrzańskich Gmin Ekologicznych”. Do związku należą gminy: Nowogród Bobrzański, Brzeźnica, Świdnica i Bobrowice. Odpady m.in. z gminy Bobrowice wywożone są na mikroregionalne wysypisko odpadów w pobliżu wsi Klepina w gminie Nowogród Bobrzański. Jest to urządzone składowisko odpowiednio uszczelnione, z drenażem, ujęciem i oczyszczaniem odcieków.

8.4. Gazownictwo.

Przez teren gminy Bobrowice nie przebiegają żadne sieci gazowe.

8.5. Ciepłownictwo.

W gminie Bobrowice nie ma kotłowni tworzących zintegrowany system ciepłowniczy. Gospodarka cieplna oparta jest na indywidualnych bądź lokalnych kotłowniach. Przeważnie budynki mieszkalne jak i obiekty produkcyjne i usługowe posiadają indywidualne źródła ciepła. Są to kotłownie na paliwo stałe (węgiel, koks, miał węglowy). Nielicznie stosuje się ekologiczne nośniki energii (olej opałowy, gaz butlowy). Zmodernizowane kotłownie z tradycyjnych na dekowe to kotłownie w Dychowie: szkoła, przedszkole, sala gimnastyczna, bloki i pensjonat ZEW S.A. oraz w Bobrowicach szkoła i przedszkole.

8.6 Elektroenergetyka.

Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w energię elektryczną z terenowej sieci elektroenergetycznej średniego napięcia, poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV i sieć rozdzielczą 0,4 kV. Terenowa sieć 15 kV zasilana jest dwustronnie z GPZ – Krosno Odrzańskie i GPZ – Krzystkowice. Maksymalna moc wymienionych stacji wynosi 32 MV·A każda.

Stacje 110/15 kV Krosno Odrzańskie i Krzystkowice zasilane są napowietrznymi liniami 110 kV z krajowego systemu elektroenergetycznego, poprzez stację 220/110 kV Leśniów Wielki.

W skład uzbrojenia elektroenergetycznego gminy wchodzi następujące elementy:

– stacja rozdzielcza	110 kV Dychów	–	1 szt.
– stacje transformatorowe	15/0,4 kV	–	41 szt.
– napowietrzne linie	110 kV	–	31,8 km
– napowietrzne linie	SN 15 kV	–	64,8 km
– kablowe linie	SN 15 kV	–	3,1 km

Stan techniczny uzbrojenia jest zadowalający.

Zagrożeniem dla rozwoju gminy może być starzejąca się infrastruktura elektroenergetyczna, która nie będzie w stanie zagwarantować wymaganego poziomu napięcia oraz ciągłości dostawy energii elektrycznej.

Stacja rozdzielcza 110 kV Dychów jest własnością Elektrowni Wodnej w Dychowie i służy do wyprowadzenia produkowanej mocy do krajowego systemu elektroenergetycznego.

9. UWARUNKOWANIA ROZWOJU – SYNTEZA

Reforma ustrojowa naszego państwa z przełomu lat 1989/90 ograniczyła centralne sterowanie sprawami lokalnymi, poprzez utworzenie samorządów gminnych. Dzięki temu procesowi stworzone zostały formalne warunki dla rozwoju samodzielności gmin, przy aktywnym udziale mieszkańców. W nowej sytuacji społeczno – gospodarczej władze samorządowe stanęły przed problemami odrabiania wieloletnich zaniedbań w poziomie życia mieszkańców i zasobności społeczeństwa. W podejmowaniu tych działań towarzyszą nowe jakościowo style zarządzania gminą. Istotną rolę odgrywa tutaj zarządzanie strategiczne, które ma na celu sterowanie rozwojem gminy w oparciu o planowanie strategiczne, co oznacza kształtowanie długookresowej strategii rozwoju gminy oraz programowanie konkretnych działań realizacyjnych.

Jednym z podstawowych elementów planowania strategicznego jest analiza SWOT (Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats, czyli: Siły – Słabości – Szanse – Zagrożenia). Metoda ta obejmuje:

- ocenę stanu istniejącego, z określeniem silnych i słabych stron

- oraz analizę prawdopodobnych stanów, z określeniem szans, możliwości, barier i zagrożeń

9.1. Walory gminy. Możliwości rozwojowe i preferencje

1. Położenie gminy w strefie przygranicznej sprzyjające współpracy międzynarodowej, przede wszystkim z Niemcami.
2. Dobre powiązanie komunikacyjne gminy z siecią dróg krajowych oraz z drogowymi przejściami granicznymi z Niemcami, a szczególnie z przejściami w Gubinie i Gubinku.
3. Potencjał gospodarczy gminy, jej wielofunkcyjny charakter (przemysł, leśnictwo, rolnictwo i rekreacja) oraz dobry stan istniejącego zainwestowania.
4. Przynależność gminy do Euroregionu Szprewa – Nysa – Bóbr, sprzyjająca podejmowaniu działań na rzecz rozwoju i integracji obszarów przygranicznych.
5. Dobre przygotowanie gminy na przyjęcie nowych inwestorów oraz aktywność samorządu w zakresie promocji i pozyskiwania środków pomocowych i funduszy przedakcesyjnych .
6. Udokumentowane złoża kruszyw naturalnych położone w dolinie Bobru (Bobrowice, Chojnowo, Tarnawa Krośnieńska) o zasobach umożliwiających ich eksploatację na skalę przemysłową, stwarzające podstawę aktywizacji gospodarczej gminy.
7. Obszary lasów zajmujące ponad 67 % powierzchni gminy i dobry stan gospodarki leśnej, stwarzające możliwości aktywizacji gospodarczej w oparciu o surowce leśne.
8. Atrakcyjność krajobrazowa terenów usytuowanych w rejonie Bronkowa, jezior Jańsko (Strużka) i Welmickie oraz w dolinie Bobru, sprzyjająca rozwojowi funkcji rekreacyjnej i turystyki.
9. Wysoki wskaźnik zwodociągowania wsi wynoszący ok. 64 % ludności gminy. Zwodociągowane są największe miejscowości w gminie: Bobrowice, Dychów, Bronków i Welmice. W trakcie realizacji znajduje się wodociąg dla wsi Janiszowice i Strużka, a w przyszłości Przychów, Dachów oraz Dęby, o łącznym zaludnieniu ok. 639 osób.
10. Wysoki wskaźnik skanalizowania wsi wynoszący ponad 56 % ludności gminy. Oczyszczalnie ścieków i kanalizację sanitarną posiadają największe miejscowości w gminie: Bobrowice, Dychów i Bronków.
11. Kompleksowe rozwiązanie usuwania odpadów stałych na wysypisko w gminie Nowogród Bobrzański.

9.2. Ograniczenia rozwoju. Bariery

1. Średnie klasy bonitacyjne gleb niesprzyjające intensyfikacji gospodarki rolnej. Użytki rolne zajmują ok. 4099 ha, tj. ok. 22,2 % powierzchni gminy; gleby klasy III – 5,4 %, klasy IV – 36,8 %, klas V i VI – 57,8 % powierzchni użytków rolnych.
2. Rozdrobniona struktura powierzchniowa indywidualnych gospodarstw rolnych.
3. Trudności w zagospodarowaniu gruntów Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa przede wszystkim w Wełmicach, Przychowie, Janiszowicach i Strużce oraz obiektów produkcji rolnej i hodowli po byłych PGR-ach (Chojnowo, Wełmice)
4. Niezadawalający stan techniczny dróg powiatowych i gminnych. Konieczność sukcesywnej ich modernizacji obejmującej przede wszystkim ulepszenie nawierzchni.
5. Mało spójna sieć drogowa w południowo – wschodniej części gminy i wynikający stąd niezadawalający stan powiązań komunikacyjnych pomiędzy miejscowościami: Tarnawa Krośnieńska, Chojnowo, Żarków i Dachów.
6. Niezadawalające powiązania komunikacyjne środkami publicznymi pomiędzy gminą a Zieloną Górą, Gubinem i Krosnem Odrzańskim.
7. Znaczny stopień dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych obniżający poziom warunków życia mieszkańców.

9.3. Konflikty i zagrożenia

Zagrożenie powodziowe powoduje rzeka Bóbr dla terenów położonych wzdłuż jej brzegów. Zagrożenie to jest niewielkie i nie obejmuje terenów zainwestowanych. Obszary znajdujące się w zasięgu wezbrań powodziowych (tereny zalewowe) w przeważającej części są obwałowane. Strefy zagrożone wezbraniem powodziowymi (1% woda powodziowa) obejmują tereny położone na wschód od wsi Bobrowice oraz pomiędzy wsiami Bobrowice i Chojnowo. Są to obszary, w obrębie których zalegają złoża kruszyw naturalnych Bobrowice i Chojnowo.

9.4. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i aspiracji społeczeństwa

Na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji wśród mieszkańców gminy oraz wniosków zgłoszonych przez rady sołectwie, określono potrzeby oraz oczekiwania adresowane do samorządu gminnego.

Potrzeby i oczekiwania są następujące:

- Bronków** – budowa chodników
- rozwój infrastruktury turystycznej

- utwardzenie dróg dojazdowych do jezior
- oczyszczenie jezior
- lepsze połączenie komunikacyjne z Gubinem
- Dachów** – brak miejsca spotkań dla młodzieży
- Kukadło** – poprawa stanu dróg
- budowa wodociągu i kanalizacji
- Bobrowice** – budowa domu kultury
- obniżenie stawek podatku
- budowa stacji paliw
- budowa domu seniora
- położenie chodnika w kierunku Chojnowa
- utworzenie parku zabaw
- wymiana nawierzchni dróg
- Wielmice** – remont świetlicy
- budowa drogi Wielmice – Grochów
- remonty dróg
- budowa oczyszczalni ścieków
- remont i wyposażenie przedszkola w Janiszowicach
- Tarnawa** – telefonizacja wsi
- Krośnice** – remonty dróg
- ńska** – doprowadzenie komunikacji publicznej i budowa przystanku (wniosek zrealizowany)
- budowa wodociągu i kanalizacji
- likwidacja dzikich wysypisk
- Barłogi** – poprawa stanu dróg i ułożenie chodnika
- budowa kanalizacji
- wyposażenie wsi w pojemniki do segregacji odpadów
- utworzenie placu zabaw
- Przychów** – budowa wodociągu (wniosek w realizacji)
- naprawa dróg
- remont świetlicy (wniosek zrealizowany)
- Janiszowice** – budowa wodociągu i kanalizacji (wniosek w realizacji)
- uruchomienie punktu aptecznego
- remont świetlicy
- budowa kaplicy na cmentarzu
- remont elewacji budynku szkolnego
- organizacja zbiórki złomu
- Żarków** – budowa wodociągu
- naprawa dróg

Pozostałe miejscowości z terenu gminy nie złożyły ankiet.

Kolejne pytanie zawarte w ankiecie dotyczyło hierarchii problemów jakie winny być ujęte w strategii rozwoju gminy. Wyboru problemów należało dokonać szeregując je punktowo wg skali od 10 do 1.

Zestawienie wyników jest następujące:

1. Rynek pracy, bezrobocie	– 729 punktów
2. Rozwój infrastruktury (drogi, wodociągi, kanalizacja, budownictwo mieszkaniowe) i ochrona środowiska	– 574 punkty
3. Przedsiębiorczość, rozwój przemysłu (w tym małe i średnie przedsiębiorstwa)	– 543 punkty
4. Bezpieczeństwo publiczne	– 499 punktów
5. Opieka społeczna, ochrona zdrowia	– 479 punktów
6. Pozyskanie kapitału dla gminy	– 463 punkty
7. Rolnictwo i leśnictwo	– 449 punktów
8. Kultura i oświata	– 444 punkty
9. Turystyka i wypoczynek	– 315 punktów
10. Marketing gminy	– 289 punktów

Najważniejszym problemem dla mieszkańców gminy jest bezrobocie, chociaż samorząd gminy nie posiada bezpośrednich instrumentów do jego rozwiązania.

Na drugim miejscu w hierarchii potrzeb stawiany jest rozwój infrastruktury, głównie modernizacja dróg, budowa wodociągów i kanalizacji. Jak już wspomniano w poprzednich rozdziałach wyposażenie wsi w wodociągi i kanalizację stanowi mocną stronę gminy. Największe miejscowości: Bobrowice, Dychów i Bronków wyposażone są w urządzenia infrastruktury sanitarnej (wodociągi posiada ok. 64 % ludności gminy, a kanalizację ponad 56 %). W trakcie realizacji znajduje się wodociąg dla zespołu wsi: Janiszowice i Strużka, a w przyszłości Przychów, Dachów i Dęby. W kolejnym etapie przewidziana jest budowa kanalizacji dla tego zespołu. Problem zwodociągowania i skanalizowania dotyczy zatem pozostałych miejscowości w liczbie – 9. Są to wsie liczące poniżej 100 mieszkańców każda.

Na 7 miejscu znalazło się rolnictwo, co wskazuje na stopniowe wygasanie tej funkcji w gospodarce gminy.

Niespodziewanie daleka pozycja (9 – ta) przypisana została turystyce i rekreacji. Wskazywać to może na fakt, że mimo korzystnych walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju tych funkcji, mieszkańcy gminy nie czerpią jeszcze z tego tytułu wymiernych korzyści, a skala ich rozwoju w niewielkim stopniu wpływa na kształtowanie rynku pracy.

**III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
Z ELEMENTAMI STRATEGII ROZWOJU**

1. KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO

1.1 Cele rozwoju społeczno – gospodarczego gminy

Cele główne rozwoju społeczno – gospodarczego gminy to osiągnięcie wzrostu gospodarczego gminy oraz zapewnienie społeczności lokalnej odpowiednio wysokiego poziomu życia i szans na przyszłość. Osiągnięcie tych celów uzależnione będzie od możliwości wykorzystania wszystkich rezerw i atutów rozwoju tkwiących w istniejącym zagospodarowaniu, unikalnych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz położenia geograficznego i powiązań komunikacyjnych.

Realizacja wszechstronnego rozwoju będzie wymagała rozwiązywania problemów ze sfery ekonomicznej, społecznej, przyrodniczej i kulturowej.

Cele ekonomiczne wymagają koncentracji na następujących problemach:

- obniżenie poziomu bezrobocia, szczególnie długotrwałego powyżej 12 miesięcy
- rozwój lokalnego rynku pracy, promowanie rozwoju drobnej przedsiębiorczości
- restrukturyzacja rolnictwa poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw indywidualnych oraz rozwój alternatywnych form produkcji rolnej w tym ekologicznej
- aktywizacja terenów wiejskich poprzez rozwój pozarolniczych funkcji wsi
- wykorzystanie naturalnych warunków środowiska przyrodniczego dla rozwoju turystyki i rekreacji

Cele społeczne wymagają koncentracji na następujących problemach:

- doinwestowanie wyposażenia usługowego w obiekty uczestniczące w obsłudze ruchu turystyczno – rekreacyjnego
- usprawnienie warunków komunikacyjnych – modernizacja dróg, tworzenie systemu ścieżek rowerowych
- poprawa warunków mieszkaniowych

Cele przyrodnicze i kulturowe wymagają koncentracji na następujących problemach:

- ochrona obiektów i zespołów kulturowych prawnie chronionych
- ochrona i właściwe kształtowanie krajobrazu naturalnego i kulturowego

- kształtowanie świadomości społecznej w zakresie konieczności ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego
- zachowanie istniejących wartości środowiska naturalnego, będących podstawą rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnej
- zachowanie gleb wysokich klas bonitacyjnych dla potrzeb intensywnej gospodarki rolnej
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej i rozwijanie wielofunkcyjnej roli lasów
- kształtowanie atrakcyjnego i estetycznego wizerunku gminy

Efektom osiągnięcia tych celów będzie zrównoważony, proekologiczny rozwój gminy, polegający na racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrody, w tym: glebami, lasami, wodami powierzchniowymi i wglębnymi oraz ograniczaniu lokalnych emisji zanieczyszczeń powietrza, ochronie krajobrazu historycznego, a także kształtowaniu zabudowy w nawiązaniu do tradycji.

1.2. Prognozy społeczno – gospodarcze

Ludność i zatrudnienie

Prognoza rozwoju ludności i jej struktury wiekowej w perspektywie 2020 roku, stanowi podstawę prognozowania oddziaływania tego zjawiska na inne procesy społeczne i gospodarcze, takie jak wielkość zasobów pracy, zapotrzebowanie na urządzenie infrastruktury społecznej i technicznej, mieszkalnictwo i inne.

W prognozie rozwoju demograficznego gminy Bobrowice uwzględnione zostały następujące materiały źródłowe:

- Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego 2002
- „Prognoza Ludności Polski Według województw na lata 1996 – 2020”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1997 r.

Na perspektywy 2020 r. przyjęte zostały następujące założenia do prognozy demograficznej:

- zahamowanie trendu spadkowego przyrostu naturalnego
- ujemne, z tendencją obniżania saldo migracji zewnętrznej

Prognozowany rozwój ludności gminy w perspektywie:

- w 2001 r. – 3293 osoby
- w 2010 r. – ok. 3400 osoby
- w 2020 r. – ok. 3500 osoby

Przewidywany średnioroczny wskaźnik przyrostu naturalnego osiągnie:

- w I dekadzie do 2010 r. – ok. 3,0 – 3,5 promila
- w II dekadzie 2010 do 2020 r. – ok. 2,5 – 3,0 promila

Przewidywane znaczne zmniejszenie odpływu ludności poza granice gminy.

Prognoza zmian w strukturze funkcjonalnej ludności

Wiek	2001		2010		2020	
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
przedprodukcyjny	805	24,4	707	20,8	665	19,0
produkcyjny	2001	60,8	2108	62,0	2152	61,5
poprodukcyjny	487	14,8	585	17,2	683	19,5
Ogółem	3293	100,0	3400	100,0	3500	100,0

W stosunku do stanu wyjściowego grupy funkcjonalne ludności w okresie perspektywistycznym będą się charakteryzowały następującymi trendami:

- stałym liczebnym spadkiem grupy dzieci i młodzieży (z 805 do 665)
- utrzymującym się wysokim poziomem liczebnym grupy ludności w wieku produkcyjnym, co jest zjawiskiem niekorzystnym przy wysokiej od kilku lat stopie bezrobocia nie tylko w gminie, ale w całym regionie.
- stałym wysokim wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, o ponad 40 %.

Ze względu na niską liczbę ludności zamieszkującej gminę skala zmian strukturalnych wynikająca ze struktury wieku ludności nie będzie zbyt odczuwalnie wpływała na sytuację społeczno – gospodarczą gminy w długim okresie czasu. Okresem najtrudniejszym w następstwie tych zmian będą najbliższe lata, kiedy to nastąpi nałożenie się takich zjawisk społecznych jak:

- wzrost zasobów siły roboczej wynikający z wchodzenia wyżu demograficznego na rynek pracy, przy obecnym wysokim już bezrobociu (422 osoby w 2001 r.)
- możliwy dalszy spadek zatrudnienia w rolnictwie wynikający z wielu negatywnych czynników obiektywnych jak: ogólna dekoniunktura w rolnictwie, rozdrobniona struktura agrarna w gminie (wysoki ok. 66 % udział gospodarstw poniżej 5,0 ha), przewaga słabych gleb,
- spadek liczebny roczników szkolnych spowoduje potrzebę zmian w organizacji sieci szkół powszechnych na terenie gminy, usprawnienie i zrationalizowanie dowozu uczniów
- stały wysoki wzrost liczebny grupy w wieku poprodukcyjnym może złagodzić problem bezrobocia dzięki odchodzeniu ludzi z rynku pracy, ale również powiększy obciążenie budżetu na potrzeby tej grupy społecznej, której należy zapewnić dostęp do usług medycznych i świadczeń pomocy społecznej.

W trudnej dla gminy sytuacji na rynku pracy możliwości jej aktywizacji gospodarczej i rozwoju szukać należy w podejmowaniu następujących działań:

- tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania i rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwoju sektora usług
- popieranie na szeroką skalę współpracy transgranicznej w takich dziedzinach jak produkcja ekologicznej żywności, wykorzystanie naturalnych warunków dla rozwoju gospodarki rybackiej, myślistwa, przetwórstwa rolno–spożywczego oraz przemysłu i rzemiosła drzewnego,
- wykorzystanie naturalnych walorów środowiska nie zdegradowanego działalnością człowieka i promowanie gminy w kierunku rozwoju zróżnicowanych form turystyki i rekreacji (agroturystyka, hipika, zabudowa letniskowa itp.).

Infrastruktura społeczna

Standard wyposażenia gminy w infrastrukturę społeczną w decydujący sposób wpływa na jakość życia jej mieszkańców. Subiektywna ocena warunków życia zależy od poziomu wyposażenia w usługi publiczne i rynkowe oraz od ich dostępności komunikacyjnej. Ocenie podlega możliwość zaspokojenia potrzeb edukacyjnych i ochrony zdrowia, dostępu do kultury, sportu i terenów rekreacyjnych, sieci handlowej i gastronomicznej, łączności telekomunikacyjnej

oraz budownictwa mieszkaniowego.

Dla uzyskania poprawy jakości życia mieszkańców gminy konieczne będzie:

- podniesienie jakości świadczonych usług do poziomu zgodnego z przyszłymi standardami i aspiracjami społecznymi, a także możliwościami ekonomicznymi,
- dostosowanie do liczby obsługiwanej ludności gminy i lokalizacji przestrzennej odbiorów, z uwzględnieniem potrzeb turystów.

W systemie obsługi ludności gminy wyróżnia się dwa główne ośrodki usługowe o wyposażeniu kompleksowym w usługi publiczne i rynkowe, są to Bobrowice – centrum administracyjne gminy i Dychów.

W związku z przewidywanym rozwojem bazy turystyczno – rekreacyjnej wieś Bronków zyska rangę głównego ośrodka usług rynkowych nastawionego na obsługę przede wszystkim turystów przebywających na jej terenie.

W programie zaspokojenia potrzeb przewiduje się konieczność podjęcia następujących działań:

- w zakresie edukacji powszechnej, standard wyposażenia gminy w substancję budynkową, po rozbudowie szkoły w Bobrowicach, będzie na dobrym poziomie. Obecny wskaźnik ok. 17 uczniów na 1 pomieszczenie do nauki ulegać będzie dalszej poprawie aż do ok. 2015 roku, w związku z niżem demograficznym.

Z powodu dużego rozdrobnienia sieci osadniczej i znacznego jej przestrzennego rozproszenia wraz z niżem i reformą edukacji wydłużyła

się droga do szkół. Na obniżenie i racjonalizowanie kosztów dowożenia wpłynąć może poprawa sieci drogowej i stanu technicznego dróg. Podnoszenie poziomu edukacji, uatrakcyjnienie i poszerzenie oferty kształcenia przez wprowadzenie informatyki, języków obcych i innych nowoczesnych kierunków, co umożliwi przygotowanie młodzieży do konkurencyjności na krajowych i zagranicznych rynkach pracy, a w efekcie do zwalczania bezrobocia. Zapewnienie kadry nauczycielskiej o wysokich kwalifikacjach.

- Zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej do szkół średnich. Ukierunkowanie młodzieży na liczniejsze uczestnictwo w szkołach średnich ogólnokształcących (zamiast średnich zawodowych)
- Wobec procesu starzenia społeczeństwa należy zapewnić szerszy zakres podstawowych usług medycznych, wzbogacony o specjalności dostosowane do potrzeb tej grupy, a więc geriatryczne i pielęgniarstwo.
- Otoczenie opieką socjalną coraz liczniejszej populacji ludzi w grupie poprodukcyjnej, którzy zachowują dobrą kondycję i będą zainteresowani uczestnictwem w zajęciach kulturalno – rozrywkowych, podróżach itp. Organizowanie tego typu usług społecznych dostarczy również nowych miejsc pracy, przy wykorzystaniu wsparcia finansowego z Unii Europejskiej. UE dysponuje Europejskim Funduszem Socjalnym, który w swoich celach ma między innymi wspieranie rejonów słabych ekonomicznie.
- Utrzymanie w dobrym stanie technicznym bazy kultury i sportu oraz poprawienie wyposażenie świetlic i obiektów sportowych w urządzenia i sprzęt. Dążenie w miarę ekonomicznych możliwości do uzupełnienia brakującej bazy lokalowej kultury w głównych ośrodkach usługowych gminy – Bobrowicach i Dychowie
- Rozwój sieci usług rynkowych w zakresie handlu i gastronomii uwzględniający w standardach ilościowych i branżowych obsługę ruchu turystyczno – rekreacyjnego, jego sezonowość i lokalizację oraz różne formy rozrywki zarówno ze sfery kultury jak i sportu. Oddziałują one stymulująco na rozwój turystyki, a turystyka poprawia efektywność ekonomiczną szeroko rozumianej działalności usługowej.

Mieszkalnictwo

Głównym celem w zakresie polityki mieszkaniowej jest zapewnienie każdej rodzinie samodzielnego mieszkania lub domu zgodnie z jej potrzebami i ekonomicznymi możliwościami.

Wielkość potrzeb mieszkaniowych gminy w perspektywie stanowi sumę aktualnego deficytu mieszkaniowego, potrzeb wynikających z prognozy demograficznej – przyrostu gospodarstw domowych oraz wymiany starych zużytych technicznie i społecznie zasobów.

Bilans potrzeb mieszkaniowych do 2020 r. określony został przy przewidywanym standardzie 22,5 m² powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca gminy oraz zagęszczenia osób na 1 izbę 0,83. Według standardów europejskich wskaźnik powierzchni na osobę oscyluje na poziomie 30 m². Przyjęty wskaźnik stanowi przedłużenie dotychczasowych trendów rozwojowych mieszkalnictwa w gminie oraz przesłanek jej gospodarczego rozwoju (wzrostu zamożności społeczeństwa). W minionym ponad 20 – letnim okresie lat 1978 – 2001 statystyczny wskaźnik powierzchni na 1 osobę osiągnął wzrost o 1,6 m² (z 19,3 m² do 20,9 m²), a wskaźnik zagęszczenia osób na 1 izbę zmalał z 0,93 do 0,88.

Potrzeby mieszkaniowe do 2020 r. przy założonych standardach osiągną następujące wielkości:

- potrzeby wynikające z prognozy demograficznej do 2020 r., wzrostu liczby ludności o około 200 osób – wyniosą ok. 4,5 tys. m² pow. użytkowej, ok. 65 mieszkań,
- potrzeby wynikające z aktualnego deficytu mieszkaniowego, przewidywane na poprawę warunków mieszkaniowych w istniejących zasobach przez rozgęszczenie zgodnie z założonym standardem – wyniosą ok. 5,6 tys. m² powierzchni użytkowej, ok. 80 mieszkań,
- przewidywane ubytki z najstarszych zasobów (sprzed 1918 roku pochodzi 33 % mieszkań, które w 2020 roku będą liczyły 100 lat i więcej) o słabym stanie technicznym i niskim standardzie użytkowym – wyniosą ogółem ok. 1 % (tj. 0,05 % rocznie) co stanowi ok. 0,7 tys. m² pow. użytkowej, ok. 10 mieszkań.

Łączne potrzeby mieszkaniowe gminy do 2020 r. wynoszą ok. 10,8 tys. m² pow. użytkowej, około 155 mieszkań.

Stan zasobów mieszkaniowych prognozowany na perspektywę 2020 r. po uwzględnieniu zakładanych ubytków osiągnie wielkość 78,6 tys. m² powierzchni użytkowej, ok. 1071 mieszkań.

Głównym problemem w skali gminy będzie konieczność nakładów na modernizację najstarszych zasobów i remonty bieżące. Warunkiem poprawy sytuacji mieszkaniowej poprzez realizację budownictwa mieszkaniowego będzie właściwa polityka i pomoc samorządu województwa, zwłaszcza dla rodzin w trudnej sytuacji finansowej. Do zadań samorządu lokalnego należy przygotowanie terenów pod zainwestowanie mieszkaniowe. Dla wielu miejscowości gmina posiada aktualne plany zagospodarowania przestrzennego na tereny o funkcji mieszkaniowej, których chłonność pokryje większość potrzeb na budownictwo mieszkaniowe w różnych formach. Wyznaczone zostały również nowe tereny pod zabudowę mieszkalną i lotniskową.

Konieczne są również działania i polityka państwa do których należą:

- stworzenie systemu tanich form budownictwa

- stworzenie systemu preferencji w pozyskiwaniu środków finansowych dla młodych rodzin i osób o niskich dochodach.

1.3. Rozwój funkcji gospodarczych

Trwająca od wielu już lat transformacja ustrojowo–gospodarcza kraju odcisnęła wyraźne piętno także na strukturze gospodarczej gminy. Najbardziej zauważalne zmiany odnoszą się do relacji pomiędzy dwoma sektorami rolnictwem i szeroko ujmowaną działalnością sektora usług, a szczególnie usług turystyczno – rekreacyjnych. Przekształcenia własnościowe w rolnictwie, niekorzystne warunki naturalne glebowe (przy niskiej jakości gleb brak zainteresowania gruntami z arealu Skarbu Państwa, które w dużym stopniu pozostają nieużytkowane) oraz ogólna dekoniunktura ekonomiczna skutki której odczuwa również gmina spowodowały wyraźny regres tego działu gospodarki. W związku z tym w wielofunkcyjnej strukturze gospodarczej gminy stracił pierwszoplanową pozycję jeden z dotychczas podstawowych jej członów, mający szczególne znaczenie dla gminy o statusie wiejskim. W tej sytuacji wiodącymi działami gospodarki określającymi przyszły charakter gminy będą:

- ustabilizowana funkcja przemysłowa
- gospodarka leśna
- rozwijająca się funkcja turystyczno- wypoczynkowa.

Wkrótce w wyniku naszej akcesji z Unią Europejską korzystać będziemy z unijnej polityki rolnej, co otworzy nowe szanse dla rolnictwa. Na zachodzie rozwija się z powodzeniem nowy kierunek gospodarki rolnej jest nim rolnictwo proekologiczne, które produkuje żywność ekologiczną – „zdrową”. W wyniku rosnącego w społeczeństwie popytu na żywność wysokiej jakości oraz stosowanie dotacji państwowych i unijnych, ten kierunek produkcji rolnej na zachodzie stał się dochodowym biznesem. Okazało się, że w regionach gdzie występują mniej sprzyjające warunki do uprawy udział gospodarstw ekologicznych jest większy. Podobne warunki charakteryzują również gminy Bobrowice, w której istotnym czynnikiem stymulującym ekologiczną produkcję rolną może się stać również agroturystyka jako odbiorca żywności ekologicznej. W Polsce już od 1998 r. wprowadzone zostały dotacje do tej formy produkcji rolnej, których uzyskanie jest uwarunkowane posiadaniem atestu – certyfikatu zdrowej żywności.

Działalność produkcyjna, przemysł i budownictwo

Rozwojowi tej dziedziny gospodarki sprzyjają następujące czynniki:

- dobra kondycja ekonomiczna istniejących podmiotów gospodarczych, w szczególności zakładów związanych z elektroenergetyką (ZEW Dychów S.A., DPEE „Eldeks” Sp. z o.o. i Budownictwo Hydro – Energetyka sp. z o.o.)

- bogate, udokumentowane zasoby surowcowe kruszywa naturalnego
- zdecydowana przewaga terenów leśnych dających podstawę dla rozwoju przetwórstwa na bazie zasobów drewna oraz runa leśnego
- dysponowanie wolnymi terenami ofertowymi dla lokalizacji działalności produkcyjnej i usługowej. Główne obszary koncentracji tej funkcji zostały zlokalizowane w Bobrowicach i Janiszowicach
- wysoki stopień wyposażenia gminy w podstawowe elementy infrastruktury technicznej: wodociągi, kanalizację. Bardzo realna w okresie kilku najbliższych lat jest możliwość doprowadzenie gazu przewodowego
- korzystne położenie gminy w stosunku do drogowych przejść granicznych (Gubinek, Zasieki, Gubin)
- wspieranie przez samorząd tworzenia nowych małych i średnich przedsiębiorstw (przetwórstwa rolnego, leśnego i in.), pomoc przy pozyskiwaniu na ten cel środków unijnych z programu SAPARD, przeznaczonych na przetwórstwo i marketing artykułów rolnych.

Samorząd gminy zamierza podjąć starania o włączenie do Kostrzyńsko – Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej jednego z terenów o funkcji produkcyjnej w Bobrowicach, położonego w rejonie stacji PKP. Przynależność do Specjalnej Strefy Ekonomicznej byłaby istotnym czynnikiem rozwoju gminy. K – SSSE działa z sukcesami od 1997 r., powołana została na 20 lat, a więc istnieć będzie do 2017 r. Inwestorzy w SSE otrzymują pakiet ulg i preferencji podatkowych w zamian za tworzenie miejsca pracy. Ich działalność wpływa aktywizująco na inne jednostki gospodarcze spoza strefy.

Gospodarka rolna

Pod względem rentowności gospodarki rolnej oraz wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Bobrowice podobnie jak w większości gmin pasa przygranicznego nastąpił wyraźny regres. Diagnozę powyższą potwierdzają takie zjawiska jak:

- znaczny spadek, około trzykrotny zatrudnienia w rolnictwie
- po upadku państwowych gospodarstw rolnych pozostały niezagospodarowane rolniczo duże powierzchnie użytków rolnych
- spadek produkcji rolnej.

Ponieważ zjawiskom tym towarzyszy ogólnokrajowa dekoniunktura w tym sektorze, należy się liczyć w związku z tym, że funkcja rolnicza w gospodarce gminy będzie marginalizowana i nie będzie odgrywać aktywizującej roli dla jej ekonomicznego rozwoju. Mając więc na uwadze przyszłą sytuację rolnictwa w strukturach unijnych, działania samorządu na rzecz rolnictwa winny koncentrować się na korzystaniu ze wszystkich instrumentów, również pieniędzy, dostępnych w UE. Należą do nich:

- rozwój rolnictwa ekologicznego, wspomaganie producentów zdrowej żywności w uzyskaniu certyfikatu (dofinansowania z kasy unijnej i budżetu państwa)
- powiązanie rozwoju gospodarki rolnej z przetwórstwem rolno – spożywczym i instytucjami rynku rolnego
- rozwój pozarolniczych funkcji wsi (agroturystyka, usługi na rzecz turystów)
- podniesienie standardu życia mieszkańców wsi poprzez rozwój infrastruktury na terenach wiejskich (drogi, wodociągi, kanalizacja, gazyfikacja)

Należy jednak zdawać sobie sprawę, że realizacja powyższych celów zależy będzie od wielu czynników m. in. takich:

- stabilnej i racjonalnej polityki państwa w sprawach wsi i rolnictwa
- umiejętności i stopnia zorganizowania się rolników, tworzoną przez mniejsze gospodarstwa grup producenckich zdolnych do konkurencyjności na rynku żywnościowym), do ukierunkowania produkcji rolnej, marketingu oraz wpływania na tworzenie bazy przetwórczej i przechowalniczej.
- właściwego ukierunkowania i wykorzystania istniejącego potencjału ludzkiego, aktywności i przedsiębiorczości społeczeństwa, a także od aktywności i sprawności samorządu gminnego.
- pomocy dla rolników w przygotowaniu i składaniu wniosków o dopłaty unijne, poprzez np. tworzenie przez młodych bezrobotnych (po maturze) małych firm usługowych, które będą działać na rzecz rolników przygotowując wnioski o dopłaty. Praktyka wielu krajów członkowskich UE dowodzi, że rolnicy sami wniosków nie wypełniają, np. w Hiszpanii czynią to oddziały banków istniejące w każdej wsi.
- sprawnego i pełnego wykorzystania możliwości jakie stwarzają wojewódzkie instytucje wspierania rolnictwa:
 - Ośrodka Doradztwa Rolniczego (w Kalsku)
 - Fundacji Pomocy dla Rolników – FAPA (instytucji uczestniczącej w przygotowaniach do akcesji z Unią Europejską)
 - Funduszu pomocowego ISPA na zwiększenie spójności, którego głównym zadaniem jest dofinansowanie projektów związanych z ochroną środowiska naturalnego (dostawy wody pitnej, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, utylizacja odpadów). Beneficjentami ISPA są samorządy lub związki komunalne.
 - Programu SAPARD przeznaczonego na rozwój i poprawę infrastruktury obszarów wiejskich, po której sięgać mogą samorządy lokalne, powiatowe i związki komunalne znajdujące się na obszarach wiejskich.
 - Ze środków pomocowych krajowych jakimi dysponuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Przez ostatnie dwa lata Województwo Lubuskie intensywnie przygotowywało się do wykorzystania środków wsparcia dostępnych po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Zakończony w kwietniu br. projekt Twinning, realizowany przez Województwo Lubuskie i Brandenburgię, pozwolił na wyszkolenie kadr administracji samorządowej oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych. Już w styczniu 2004 r. będzie możliwa realizacja projektów zgłoszonych do końca 2003 r. Priorytetem w działaniu samorządów winno być przygotowanie najlepszych projektów, spełniających wszystkie wymogi formalne i merytoryczne. Od stycznia 2003 r. funkcjonuje Internetowy System Ewidencji Kart Projektów (ISEKP). Umożliwia on rejestrację propozycji projektowych podmiotów samorządowych i poza samorządowych. W tym systemie rejestruje się propozycje projektów, które będą mogły uzyskać dofinansowanie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Informacje związane z funkcjonowaniem systemu uzyskać można w Urzędzie Marszałkowskim w Departamencie Polityki Regionalnej oraz na stronie internetowej Województwa Lubuskiego (www.Lubuskie.pl/twinning).

Gospodarka leśna

Prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej odbywa się w oparciu o plany urzędzenia lasu lub uproszczone plany urzędzenia lasu, zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tj. Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679 z późn. zm.)

Zdecydowana przewaga terenów pozostających w użytkowaniu leśnym – powierzchnia leśna trzykrotnie przewyższa powierzchnię użytków rolnych – w aspekcie wielofunkcyjnej roli jaką pełnią lasy wskazuje na wagę i znaczenie jakie lasy odgrywają w zagospodarowaniu obszaru gminy.

Podstawowym celem gospodarki leśnej, wynikającym z lokalnych warunków środowiska, jest prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w warunkach pełnego rozpoznania wymogów ochrony środowiska (ekologizacja gospodarki leśnej). Dążenie do osiągnięcia tego celu zobowiązuje służby leśne do prowadzenia następujących działań:

- prowadzenia wielofunkcyjnej i proekologicznej gospodarki leśnej,
- zakończenia opracowań siedliskowych na całym obszarze Lasów Państwowych,
- wzbogacenia składu gatunkowego i stosowania różnych form zmieszania gatunków, odpowiednio do naturalnej mozaikowatości, w sztucznych odnowieniach zasobów lub uzupełnień samosiewów,
- zachowania w stanie zbliżonym do naturalnego lub odtworzenia śródleśnych zbiorników i cieków wodnych oraz ich zabudowy biologicznej
- udostępnienia walorów lasu dla rekreacji i wypoczynku poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej,
- wykorzystania lasu oraz wiedzy i doświadczenia leśników w prowadzeniu edukacji przyrodniczej społeczeństwa.

Nadrzędnym celem gospodarki leśnej winna być maksymalizacja funkcji ochronnych, bez rezygnacji z funkcji produkcyjnych, zgodnie z zasadami ekorozwoju. Wymaga to wypracowania zasad leśnictwa proekologicznego, między innymi odejścia od zrębów zupełnych na rzecz zrębów udoskonalonych. W lasach o funkcji produkcyjnej – nie dopuszczenie do zrębów zupełnych na dużych powierzchniach, nie chronionych przez otaczający drzewostan. W lasach bez funkcji produkcyjnej – dopuszczenie jedynie cięć w ramach naturalizacji biocenoz, cięć pielęgnacyjnych i cięć sanitarnych. Jeśli istnieje możliwość – oparcie wymiany pokoleń na naturalnym odnowieniu lasu, a ograniczanie stosowania odnowień sztucznych. Stopniowa przebudowa drzewostanu w kierunku ich unaturalnienia.

Turystyka i rekreacja

U podstaw rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnej w obszarze gminy leżą przede wszystkim jej nieprzeciętne i zróżnicowane walory środowiska przyrodniczego. Czynnikiem również sprzyjającym rozwojowi tej funkcji jest wybitnie czyste środowisko, ze względu na brak uciążliwych zakładów, emitujących zanieczyszczenia.

Dalsze kierunki rozwoju turystyki i wypoczynku wynikają z już istniejących form tej działalności i obecnego zainwestowania, które sukcesywnie winny być rozwijane i poszerzane zgodnie z naturalnymi predyspozycjami i walorami krajobrazowymi terenu.

Uwarunkowania lokalne pozwalają na realizację tej funkcji w następujących formach po odpowiednim rozwoju bazy turystycznej noclegowej i usługowej.

- Rozwój wypoczynku pobytowego
- realizowany głównie na bazie zabudowy letniskowej w rejonie Bronków – Kołatka, Tarnawa Krośnieńska oraz Chromów. Dalsze tereny rekreacyjne z możliwością przeznaczenia również pod zabudowę letniskową, z dopuszczeniem mieszkaniowej, zaproponowano w Strużce, Wełmicach, Żarkowie oraz w Czeklinie:
- dalszy rozwój agroturystyki, jako formy alternatywnej dla pobytowej turystyki masowej, tzn. ukierunkowanej ku obcowaniu z naturą, w której kładzie się nacisk na poznawanie krajobrazu wiejskiego, kultury,

zwyczajów i tradycji mieszkańców oraz rozwijanie własnych zainteresowań (jeździectwo, wędkarstwo itp.),

- nie jest wskazany dalszy rozwój, poza istniejącymi, ośrodków wypoczynkowych przywodnych. Dla potrzeb wypoczynku przywodnego należy zaadoptować zrehabilitowane wyrobiska poeksploatacyjne w Tarnawie Krośnieńskiej, gdzie powstać mają 4 zbiorniki o głębokości ok. 12 m.
- Rozwój turystyki kwalifikowanej:
- turystyka myśliwska – w oparciu o duże kompleksy leśne i stałą bazę noclegową możliwa organizacja polowań, fotosafari itp.
- wędkarstwo – na bazie naturalnych zbiorników wodnych oraz budowanych sztucznych stawów rekreacyjno – hodowlanych (na wzór Dychowa i Chromowa nad Bobrem)
- wypoczynkowa turystyka jeździecka w różnych wariantach (np. terapia hipiczna), tworzenie ośrodków jeździeckich na wzór Bronkowa i Tarnawy Krośnieńskiej. W Bobrowicach jest w trakcie realizacji gospodarstwo agroturystyczne z końmi sportowymi.

Dla rozwoju tej formy rekreacji gmina ma szczególne predyspozycje. Przewiduje się utworzenie szlaku wędrówek konnych, na bazie już istniejących i przewidywanych nowych ośrodków jeździeckich, trasą biegnącą od Bogaczowa przez Wysoką w gminie Nowogród Bobrzański i dalej w gminie Bobrowice przez Tarnawę Krośnieńską, Bobrowice i Bronków do Wałowic w gminie Gubin.

Druga lokalna trasa jazdy konnej przebiegać ma drogami gminnymi od Bronkowa przez Bronkówkę, Świerszcze do Welmic, gdzie wyznaczony został ofertowy teren na cele rekreacyjne

- istotnym elementem infrastruktury turystycznej są szlaki turystyczne i trasy rowerowe. Proponuje się przeznaczenie torowiska nieczynnej linii kolejowej na odcinku od Tuplic do Dychowa na szlak turystyczny z wydzieloną ścieżką rowerową, ewentualnie szlakiem konnym. Jej uruchomienie wymaga jednak zarówno uregulowań formalnych – przejścia terenu od PKP, jak i nakładów finansowych na adaptację.

Według koncepcji Euroregionu jedna z projektowanych 8 tras rowerowych, które łączą się z siecią ścieżek rowerowych po stronie niemieckiej prowadzi przez gminę Bobrowice, od Krosna Odrzańskiego przez Zagór, Prądocinek, Dychów, Bobrowice, Kukadło, Tarnawę Krośnieńską do Nowogrodu Bobrzańskiego.

Uruchomienie każdej z tras wędrówek muszą poprzedzić uregulowania formalno – prawne (w kompleksach leśnych uzyskanie zgody Lasów Państwowych) i wyposażenie w różne elementy zagospodarowania takie jak: oznakowanie szlaków, budowa przystanków (zadaszeń przeciwdeszczowych), punktów widokowych.

- Turystyka wodna – aktualnie na terenie gminy nie jest uprawiana, rzeka Bóbr nie jest na tym odcinku przystosowana do wędrówek kajakowych. Spływy kajakowe mające stałą trasę z punktem startowym w Żaganiu (rzadziej w Lwówku Śląskim) i metą w Nowogrodzie Bobrzańskim, sporadycznie docierały do Krosna Odrzańskiego. Proponuje się „udrożnienie” i zagospodarowanie rzeki Bóbr umożliwiające organizowanie spływów kajakowych. Dla tych potrzeb wyznaczone zostały tereny pod biwaki w Chromowie, Tarnawie Krośnieńskiej, Żarkowie.
 - Teren o funkcji rekreacyjnej w Wełmicach, zlokalizowany po zachodniej stronie jeziora przewiduje się przeznaczyć na rekreację z programem przyrodniczym w możliwie naturalnych warunkach, przy zminimalizowanym zainwestowaniu ograniczonym do pola namiotowego i gastronomii. Konieczne będzie przywrócenie czystości wody w jeziorze Wełmickim, które uległo wysokiej eutrofizacji. Utrzymanie właściwego stanu akwenu należy do obowiązków właściciela.
 - W Bronkowie przewiduje się: wykonanie ścieżki rowerowej wyścigowej oraz zagospodarowanie brzegów jez. Piaszno – urządzenie kąpieliska i plaży z wyposażeniem usługowym sportowo–rekreacyjno–sanitarnym (prysznic).
- Konkurencyjność turystyczna gminy na rynku regionalnym zależeć będzie w dużym stopniu również od standardu infrastruktury turystycznej oraz atrakcji, które będą miały siłę przyciągania turystów z dalszej odległości. Atrakcje takie trzeba zatem tworzyć w dostosowaniu do zmieniającej się mody i możliwości finansowych oferenta jak i konsumenta.

2. KIERUNKI ROZWOJU STRUKTURY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNEJ GMINY

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy wyodrębnione zostały następujące ośrodki i obszary aktywizacji gospodarczej, z wyraźnie rozwijającymi się funkcjami:

- 1) Bobrowice – gminny, wielofunkcyjny ośrodek administracyjno – gospodarczy (funkcje: administracja, usługi, przemysł i rolnictwo).
- 2) Bronków – ośrodek turystyczno–wypoczynkowy, gdzie dominującą funkcją jest rekreacja.
- 3) Dychów – wielofunkcyjny ośrodek gospodarczy, gdzie dominującą funkcją jest przemysł elektroenergetyczny związany z elektrownią wodną.
- 4) Dolina Bobru, z wyodrębnionymi:
 - obszarami eksploatacji złóż kruszyw naturalnych na skalę przemysłową, w granicach wsi Bobrowice, Chojnowo, Tarnawa Krośnieńska i Żarków
 - oraz obszarami rozwoju funkcji turystyczno – wypoczynkowej w granicach wsi Dychów, Chromów, Bobrowice, Kukadło, Tarnawa Krośnieńska i Żarków.

- 5) Zespół wsi Janiszowice, Strużka, Wełmice i Przychów, jako obszar wielofunkcyjny, z wykorzystaniem atrakcyjności jezior Jańsko (Strużka) i Wełmickie dla rozwoju funkcji turystyczno – wypoczynkowej.
- 6) Czeklin – obszar o charakterze turystyczno – wypoczynkowym z dopuszczeniem innych funkcji nieuciążliwych dla środowiska.

Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno przestrzennej gminy ustalone zostały przez:

- wyznaczenie stref (obszarów) polityki przestrzennej
- wskazanie form zagospodarowania terenów jakie powinny przeważać w wydzielonych strefach
- określenie głównych kierunków działań w obrębie tych stref.

Podział na strefy (obszary) polityki przestrzennej nastąpił z uwzględnieniem:

- istniejącego zagospodarowania
- zapotrzebowania na różnego rodzaju tereny, wynikającego z potrzeb aktywizacji gospodarczej gminy
- walorów lokalizacyjnych i możliwości zagospodarowania poszczególnych terenów.

2.1. Strefy (obszary) polityki przestrzennej

1. Strefa mieszkaniowo – usługowa

Strefa obejmuje:

- tereny o funkcji mieszkaniowo – usługowej z przewagą zabudowy wielorodzinnej
- tereny o funkcji mieszkaniowo – usługowej z przewagą zabudowy jednorodzinnej
- tereny usług i administracji oraz tereny usług z zielenią towarzyszącą.

Na terenach o funkcji mieszkaniowo – usługowej dominującą funkcją jest funkcja mieszkaniowa. Funkcję uzupełniającą stanowią usługi i administracja. Na terenach tych dopuszczalna jest lokalizacja innych funkcji (w tym rzemiosła produkcyjnego) przy uwzględnieniu zasady bezkolizyjnego ich sąsiedztwa.

Przyjęto, że wysokość budynków w nowo realizowanej zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej nie powinna przekraczać 3 kondygnacji plus dach, a jednorodzinnej 2 kondygnacji plus dach.

2. Strefa o funkcji rekreacyjnej

Strefa obejmuje:

- tereny zabudowy letniskowej z możliwością lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług jako funkcji uzupełniającej

- tereny zabudowy i urządzeń rekreacyjnych z dopuszczeniem zabudowy letniskowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i usług
- tereny zieleni rekreacyjnej.

W strefie tej nie dopuszcza się lokalizacji innych funkcji nie związanych z turystyką i wypoczynkiem, z wyjątkiem funkcji mieszkaniowej (zabudowa jednorodzinna).

Przyjęto, że wysokość budynków w nowo realizowanej zabudowie nie powinna przekraczać 2 kondygnacji plus dach.

3. Strefa produkcyjno - techniczna

Strefa obejmuje tereny działalności gospodarczej, na których oprócz przemysłu, składów i magazynów, baz budowlanych, transportowych i obsługi technicznej dopuszcza się lokalizację handlu, rzemiosła produkcyjnego oraz urządzeń infrastruktury technicznej.

Funkcja mieszkaniowa winna być ograniczona do minimum, obejmując zabudowę istniejącą z możliwością niewielkich uzupełnień.

4. Strefa osadniczo – rolna

Strefa obejmuje tereny istniejącego zainwestowania wiejskiego wraz z terenami do tego zainwestowania przyległymi.

Jest to strefa o charakterze wielofunkcyjnym i ekstensywnej zabudowie, w granicach której oprócz istniejącego zainwestowania mogą być lokalizowane:

- zabudowa mieszkaniowa i usługowa oraz obiekty administracyjne
- obiekty związane z działalnością gospodarczą (funkcja produkcyjno – techniczna w niewielkiej skali, usługowa oraz rzemiosło produkcyjne)
- obiekty i urządzenia związane z rekreacją i turystyką
- zabudowa zagrodowa
- zabudowa agroturystyczna
- obiekty i urządzenia związane z funkcją rolniczą, w tym tereny intensywnej produkcji rolnej (ogrody, sady i innego rodzaju plantacje)
- obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej
- tereny zieleni publicznej w tym cmentarze i boiska sportowe

Podstawowym warunkiem wielofunkcyjnego charakteru strefy jest zasada bezkolizyjnego sąsiedztwa różnych funkcji. Na terenach istniejącego zainwestowania wiejskiego zakłada się adaptację zabudowy istniejącej z możliwością jej przebudowy, uzupełnień i zmiany funkcji oraz możliwość zmiany użytkowania terenów.

5. Strefa upraw rolnych

Strefa obejmuje tereny upraw rolnych, w tym uprawy ogrodniczo – sadownicze z możliwością urządzania ogródków działkowych. Dopuszczalna jest lokalizacja urządzeń produkcji rolnej i hodowli oraz obsługi gospodarki rolnej i leśnej, łądowisk, siedlisk zabudowy zagrodowej i agroturystycznej, boisk sportowych, urządzeń elektroenergetycznych (farmy wiatrowe), a także urządzeń związanych z rozbudową systemów telekomunikacji.

Przewiduje się możliwość zalesiania gruntów małoprzydatnych pod uprawy rolne.

6. Strefa leśna

Strefa obejmuje tereny lasów i zalesień. Dominującą funkcją jest gospodarka leśna z możliwością lokalizacji obiektów i urządzeń z nią związanych.

2.2 Tereny ofertowe

W strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy wyodrębniono obszary stanowiące terenowe rezerwy dyspozycyjne. Są to tereny niezainwestowane, atrakcyjne dla zorganizowanej działalności inwestycyjnej i różnych form działalności gospodarczej. Tereny te wymagają uzbrojenia w infrastrukturę sanitarną i energetyczną.

Oferta ma na celu wzbogacenie form gospodarczej aktywizacji gminy poprzez wykorzystanie atrakcyjnych możliwości lokalizacyjnych. Zakłada się, że zagospodarowanie terenów ofertowych poprzedzone zostanie działalnością promocyjną, mającą na celu znalezienie inwestorów gwarantujących racjonalne wykorzystanie walorów lokalizacyjnych tych terenów.

Istniejące rezerwy terenowe zakwalifikowano w następujący sposób.

Tereny o charakterze wielofunkcyjnym i walorach dla lokalizacji różnych form działalności gospodarczej, a przede wszystkim dla lokalizacji funkcji produkcyjno – technicznej i usługowej:

- **Bobrowice** – teren ozn. nr 1, pow. ok. 4,5 ha
– teren ozn. nr 2, pow. ok. 3,0 ha
- **Bronków** – teren ozn. nr 3, pow. ok. 16,0 ha
- **Dychów** – teren ozn. nr 4, pow. ok. 6,0 ha

Tereny o walorach dla lokalizacji funkcji rekreacyjnej

- **Dychów** – teren ozn. nr 5, pow. ok. 17,0 ha
(teren o charakterze wielofunkcyjnym, możliwość lokalizacji funkcji produkcyjno – technicznej i usługowej)

- **Chromów** – teren ozn. nr 6, pow. ok. 4,0 ha
- **Welmice** – teren ozn. nr 7, pow. ok. 20,0 ha
- **Strużka** – teren ozn. nr 9, pow. ok. 24,0 ha
- **Czeklin** – teren ozn. nr 10, pow. ok. 300,0 ha
(teren o charakterze wielofunkcyjnym – funkcje nieuciążliwe dla środowiska z dominującą funkcją rekreacyjną)
- **Czeklin** – teren ozn. nr 11, pow. ok. 18,0 ha

3. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

3.1 Komunikacja drogowa

Układ komunikacji drogowej gminy powiązany jest z drogami o znaczeniu regionalnym i krajowym województwa, co stanowi dodatnią stronę w systemie transportowym. Bardzo ważną rolę w tym układzie spełnia droga wojewódzka nr 287 Dychów – Bobrowice – Lubsko, tworząca główny ciąg komunikacyjny na osi północ – południe. Istotną rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy pełni również droga wojewódzka nr 288 Dąbie – Kosierz – Nowogród Bobrzański, przede wszystkim z uwagi na wyłączenie w 1998 r. ruchu samochodów ciężarowych z drogi wojewódzkiej nr 287, na odcinku Dychów – Bobrowice (stąd spadek liczby pojazdów na tym odcinku w 2000 r.)

Obciążenie ruchem kołowym tych dróg przedstawia się następująco (ruch średnio – dobowy)

Droga	Liczba pojazdów/dobę		
	1995 r.	2000 r.	2015 r.
droga wojewódzka nr 287 (punkt pomiarowy na odcinku Dychów – Bobrowice)	1508	1381	ok. 3600
droga wojewódzka nr 288 (punkt pomiarowy na odcinku Dąbie – Kosierz)	693	986	ok. 2600

(w prognozie uwzględniono również samochody ciężarowe)

Z powyższego zestawienia wynika, że obciążenie ruchem kołowym omawianych dróg w 2015 r. wzrośnie ponad 2,5-krotnie w stosunku do 2000 r. Wyraźny udział w tym wzroście będą miały samochody ciężarowe, ze względu na eksploatację złóż kruszyw naturalnych w dolinie Bobru.

Istniejąca sieć drogowa w gminie zapewnia również prawidłową obsługę w zakresie potrzeb lokalnych oraz potrzeb związanych z obsługą rolnictwa i gospodarki leśnej.

Niezadowalający jest natomiast stan techniczny dróg gminnych i powiatowych, w przeważającej części nieutwardzonych.

Propozycje przedsięwzięć związanych z modernizacją układu komunikacji drogowej są następujące:

1. Włączenie w ciąg dróg wojewódzkich odcinka drogi powiatowej nr F1146 Bobrowice – Kosierz, łączącej drogi wojewódzkie nr 287 i 288, obejmujące podniesienie parametrów technicznych tej drogi oraz budowę obwodnic wsi Bobrowice i Kukadło.
2. Realizacja obwodnicy wsi Bobrowice w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287.
3. Realizacja obwodnicy w Dychowie w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287, z wykorzystaniem odcinka istniejącej trasy kolejowej i mostu kolejowego na kanale wodnym, w celu przywrócenia ruchu pojazdów ciężarowych na tej drodze na odcinku Dychów – Bobrowice.
4. Utworzenie ciągu komunikacyjnego w randze dróg powiatowych, poprzez połączenie dróg powiatowych nr F1178 i F1142 Świdnica – Grabowiec – Tarnawa Krośnieńska z drogą powiatową nr F1139 Dachów – Strużka – Janiszowice – Przychów – Wełmice – Grochów – Gubin, obejmujące budowę mostu na rzece Bóbr oraz drogi stanowiącej łącznik pomiędzy drogami nr F1178 i F1142 a nr F1139, w celu usprawnienia układu komunikacyjnego w południowo – wschodniej części gminy oraz ze względu na przewidywany wzrost ruchu pojazdów ciężarowych związany z eksploatacją złóż kruszyw naturalnych w Tarnawie Krośnieńskiej i Chojnowie.
5. Urządzenie brodu na Bobrze w rejonie wsi Tarnawa Krośnieńska, jako 1–szy etap działań omówionych w p-kcie 4-tym, związanych z powiązaniem komunikacyjnym terenów położonych po obu stronach rzeki.
6. Modernizacja drogi Bronków – Bronkówek – Wełmice, oraz budowa drogi Wełmice – Przychów.
7. Sukcesywna modernizacja dróg powiatowych i gminnych związana z ulepszaniem ich nawierzchni oraz poprawą parametrów technicznych i geometrycznych (likwidacja nienormatywnych łuków)

W 1-szej kolejności przewiduje się:

- ulepszenie nawierzchni na drodze gminnej nr 009/F000309 Tarnawa Krośnieńska – Kukadło
- ulepszenie nawierzchni na drogach stanowiących powiązania komunikacyjne Bronkowa z Brzózka i z drogą krajową nr 32 w kierunku Gubina (wyboru tras dokona samorząd gminy)
- realizacja ciągu komunikacyjnego wokół jeziora Bronków
- modernizacja drogi powiatowej nr F1139 Wełmice – Grochów.

3.2. Urządzenia obsługi podróży i pojazdów samochodowych

Przewiduje się możliwość swobodnej lokalizacji tych urządzeń przede wszystkim przy drodze krajowej nr 32 i drodze wojewódzkiej nr 287, pod warunkiem uzgodnienia wjazdów z zarządcami dróg oraz spełnienia wymogów sanitarnych. Będą to urządzenia w gestii prywatnej realizowane z uwzględnieniem opłacalności ich lokalizacji. Biorąc pod uwagę walory lokalizacyjne, na ten cel zarezerwowano tereny przy drodze nr 32 (Zielona Góra – Gubinek) w rejonie jej skrzyżowania z drogą nr 287 (Dychów – Bobrowice - Lubsko)

Z potrzeb wymienianych przez mieszkańców gminy, konieczna jest lokalizacja stacji paliw, najlepiej w rejonie Bobrowic.

3.3. Komunikacja kolejowa

Istniejąca linia kolejowa o znaczeniu miejscowym Stary Raduszec – Bobrowice – Lubsko przebiegająca przez teren gminy jest nieczynna i przewidziana do likwidacji. Jej ponowne uruchomienie związane jest z dużymi nakładami finansowymi, przy czym PKP uruchomieniem linii nie są zainteresowane. W tej sytuacji proponuje się wykorzystanie trasy tej linii na cele szlaku turystycznego z wydzieloną ścieżką rowerową i ewentualnie konną oraz przeznaczenie odcinków w Dychowie i Bobrowicach pod projektowane obwodnice komunikacyjne.

3.4. Ścieżki rowerowe

W systemie komunikacji drogowej gminy zaproponowano utworzenie odrębnego układu ścieżek rowerowych.

Zaproponowany układ tworzą ścieżki o znaczeniu międzyregionalnym, których przebieg jest zgodny z propozycją zawartą w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego. Są to ścieżki:

- Nowogród Bobrzański – Bobrowice – Dychów – Krosno Odrzańskie, z odgałęzieniem, w kierunku Dąbia i Połupina
- oraz Dychów – Bronków w kierunku Gubina.

Układ ten poszerzono o ścieżkę Bronków – Wełmice, w kierunku Lubska i Brodów.

Ponadto proponuje się wykorzystanie na ten cel trasy nieczynnej linii kolejowej przebiegającej przez teren gminy.

Wymieniony układ ścieżek, to ścieżki o znaczeniu międzyregionalnym i ponadlokalnym. Ich uzupełnieniem w miarę potrzeb będą ścieżki rowerowe

o znaczeniu lokalnym, wspomagające komunikację autobusową w dojazdach do pracy oraz dojazdach młodzieży do szkół.

Projekty tras ścieżek rowerowych przebiegających przez kompleksy leśne muszą być uzgodnione z właściwym nadleśnictwem w celu uwzględnienia wymogów związanych z racjonalnym prowadzeniem gospodarki leśnej.

Oprócz ścieżek rowerowych zaproponowano urządzenie ścieżek konnych na trasach:

- Nowogród Bobrzański – Wysoka – Tarnawa Krośnieńska – Bobrowice – Bronków
- oraz Bronków – Wełmice.

4. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

4.1 Zaopatrzenie w wodę.

Na terenie gminy Bobrowice istnieją cztery komunalne ujęcia wód podziemnych i wodociągi w miejscowościach:

- Bobrowice,
- Dychów,
- Bronków,
- Wełmice.

Ludność zamieszkująca te miejscowości stanowi ok. 64% ludności całej gminy.

Pozostałe miejscowości nie posiadają sieci wodociągowych. Aktualnie trwają prace związane z budową nowego ujęcia wody podziemnej i stacji uzdatniania wody zlokalizowanych przy drodze Przychów – Janiszowice na granicy tych obrębów. W najbliższym czasie zostanie wykonana również sieć wodociągowa z rur PE o średnicy 160 mm zaopatrująca w wodę z tego ujęcia miejscowości: Janiszowice i Strużkę.

W drugim etapie przewiduje się budowę wodociągu w miejscowościach:

- Przychów – od projektowanego ujęcia wzdłuż drogi Janiszowice – Przychów,
- Dachów – poprzez wpięcie do projektowanego wodociągu na końcówce sieci w północno – wschodniej części Strużki,
- Dęby – poprzez wpięcie do projektowanego wodociągu na końcówce sieci w południowo – wschodniej części Strużki.

Ze względu na złą jakość wody z ujęcia w Wełmicach przewiduje się w przyszłości doprowadzić wodę z projektowanego ujęcia do Wełmic poprzez wpięcie do planowanego wodociągu w Przychowie.

W oparciu o deklarację gminy Dąbie przewiduje się podłączenie miejscowości Prądocinek do wodociągu zaopatrującego wsie Nowy Zagór, Stary Zagór, Gola i Brzeźnica.

Dozbrojenia będą wymagały tereny przeznaczone pod przyszłą zabudowę ujęte w kierunkach rozwoju przestrzennego gminy.

W ramach dostawy wody zaleca się:

- sukcesywnie wymieniać odcinki sieci ulegające częstym awariom bądź posiadające zbyt mały przepływ spowodowany zarastaniem rur,
- zwiększać niezawodność dostawy wody,
- utrzymywać wymaganą jakość wody pitnej.

Aby zmniejszać zużycie wody należy dalej upowszechniać opomiarowanie zużywanej wody, likwidować przecieki sieci wodociągowej oraz sukcesywnie wymieniać stare odcinki sieci ulegające częstym awariom.

Zestawienie maksymalnego zapotrzebowania na wodę na okres perspektywiczny.

L.p.	Miejscowość	Średnie zapotrzebowanie wody $Q_{d\acute{s}r}$ [m ³ /d]	Maksymalne zapotrzebowanie wody Q_{dmax} [m ³ /d]
1.	Bobrowice	117,75	164,85
2.	Barłogi	9,10	12,74
3.	Dachów	11,40	15,96
4.	Dęby	8,00	11,20
5.	Strużka	15,10	21,14
6.	Janiszowice	16,90	23,66
7.	Przychów	13,40	18,76
8.	Wełmice	25,40	35,56
9.	Chromów	9,80	13,72
10.	Dychów	76,12	106,57
11.	Prądocinek	6,60	9,24
12.	Brzezinka	4,30	6,02
13.	Bronków	70,30	98,42
14.	Kołatka	31,00	43,40
15.	Chojnowo	6,80	9,52
16.	Żarków	7,00	9,80
17.	Kukadło	4,60	6,44
18.	Tarnawa Krośnieńska	6,30	8,82

Zapotrzebowanie na wodę określono wg Rozp. Ministra Infrastruktury w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody z dnia 14.01.2002 r. tab.1 przyjmując wskaźnik $q = 100 \text{ dm}^3/\text{dMk}$ oraz uwzględniając współczynnik nierównomierności dobowej dla wsi $N_d = 1,4$.

Ujęcia według obliczeń mają wystarczającą wydajność na pokrycie potrzeb zaopatrzenia w wodę na okres perspektywiczny i nie stanowią progu w rozwoju gminy.

Dla zabezpieczenia przed pogorszeniem jakości ujmowanej wody wymagane jest opracowywanie stref ochronnych ujęć zgodnie z obowiązującymi przepisami. Obecnie w trakcie takiego opracowania są strefy dla ujęć w Bobrowicach, Wełmicach, Bronkowie i Dychowie.

4.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

System odprowadzania i oczyszczania ścieków wymaga wielu nakładów inwestycyjnych. Miejscowościami posiadającymi kanalizację są:

- Dychów i Bobrowice – jest to kanalizacja grawitacyjno – ciśnieniowa odprowadzająca ścieki sanitarne do oczyszczalni w Dychowie,
- Bronków – jest to kanalizacja grawitacyjno – ciśnieniowa odprowadzająca ścieki do oczyszczalni w Bronkowie.

Pozostała część gminy nie posiada uporządkowanej gospodarki ściekowej.

Aby rozwiązać problem odprowadzania i oczyszczania ścieków w południowej części gminy tj. w miejscowościach Strużka, Janiszowice, Przychów i Wełmice proponuje się budowę kanalizacji sanitarnej w systemie grawitacyjno – ciśnieniowym z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni w Bronkowie. Przewody kanalizacyjne pomiędzy miejscowościami proponuje się wykonać wzdłuż drogi powiatowej Strużka – Janiszowice – Przychów oraz wzdłuż projektowanego odcinka drogi Przychów – Wełmice przebiegającego po północnej stronie jeziora Wełmickiego. Z Wełmic proponuje się budowę kanalizacji grawitacyjnej. Odprowadzenie ścieków z wyżej wymienionych miejscowości kolektorem zbiorczym ciśnieniowym poprowadzonym wzdłuż drogi Wełmice – Bronków – Bronków do istniejącej oczyszczalni ścieków w Bronkowie.

Jako alternatywę proponuje się budowę nowej oczyszczalni ścieków z lokalizacją na zachód od Jeziora Jańsko (Strużka) z odprowadzeniem oczyszczonych ścieków do potoku Kurka (Górzynka), który jest dopływem rzeki Lubsza.

Ostateczny wybór rozwiązania powinien zostać poprzedzony analizą techniczną i ekonomiczną oraz przyjęciem wariantu wykonalnego i korzystniejszego.

W pozostałych miejscowościach proponuje się własne oczyszczalnie przydomowe bądź szczelne, bezodpływowe zbiorniki ścieków (szamba) z wywozem ścieków do oczyszczalni. Docelowo wsie te mogą być sukcesywnie włączane do systemu kanalizacji sanitarnej. Przydomowe oczyszczalnie ścieków powinny spełniać wymogi wynikające z ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 ze zm.) i rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska (Dz. U. Nr 212, poz. 1799).

Zestawienie maksymalnych ilości ścieków bytowo – gospodarczych uwzględniając współczynnik zmniejszający ze względu na wodę nie trafiającą do kanalizacji (np. podlewanie zieleni).

L.p.	Miejscowość	Maksymalna ilość ścieków [m ³ /d]
1.	Bobrowice	156,61
2.	Barłogi	12,10
3.	Dachów	15,16
4.	Dęby	10,64
5.	Strużka	20,08
6.	Janiszowice	22,48
7.	Przychów	17,82
8.	Wełmice	33,78
9.	Chromów	13,03
10.	Dychów	101,24
11.	Prądocinek	8,78
12.	Brzezinka	5,72
13.	Bronków	93,50
14.	Kołatka	41,23
15.	Chojnowo	9,04
16.	Żarków	9,31
17.	Kukadło	6,12
18.	Tarnawa Krośnieńska	8,38

Ścieki deszczowe z terenów zainwestowanych i z tras komunikacyjnych, gdzie nasilony jest ruch kołowy powinny być zbierane i oczyszczane. Zawierają one bowiem zarówno substancje mineralne (piasek, żwir, żużel, resztki nawierzchni) jak i metale ciężkie (głównie ołów), oleje, smary, osad ze spalin, chlorki, fenole itp.

4.3. Usuwanie odpadów.

Gmina Bobrowice nie posiada na swoim terenie czynnego składowiska. Po wstąpieniu gminy Bobrowice do Związku Nadbobrzańskich Gmin Ekologicznych odpady komunalne wywożone są na wysypisko w Kłępinie w gminie Nowogród Bobrzański. Czas eksploatacji tego wysypiska ocenia się do około 2011 roku, a przy zastosowaniu selekcji odpadów użytecznych czas ten może wydłużyć się nawet o 10 lat. Ze względu na rezerwę terenu istnieje również możliwość rozbudowy wysypiska o dalsze kwatery.

„Program gospodarki odpadami w powiecie krośnieńskim do 2025 roku” z kwietnia 2000 r. po przeprowadzonej analizie proponuje budowę składowiska (jako etap I) i zakładu utylizacji odpadów (etap II) na terenie powiatu krośnieńskiego. Najbardziej odpowiednie miejsce na lokalizację inwestycji wskazano rejon miejscowości Brzeźnica i Ciemnice w gminie Dąbie.

Zaleca się prowadzić gospodarkę odpadami tak, aby dążyć do minimalizacji ich powstawania. Dla ograniczenia ilości składowanych odpadów przewiduje się:

- 7) wdrażanie selektywnego gromadzenia odpadów (np. szkło, papier, plastik),
- 8) odzysk możliwie licznych składników z nagromadzonych i wywiezionych odpadów (recykling),
- 9) kompostowanie odpadów z jednoczesnym składowaniem części nie nadających się do kompostowania.

Zastosowanie powyższych zaleceń spowoduje zmniejszenie ilości odpadów, a zatem przedłuży okres eksploatacji wysypiska. Jednocześnie będzie zbieżne z aktualnymi tendencjami i zaleceniami ochrony środowiska w tym zakresie.

Nieliczne „dzikie” wysypiska śmieci na terenie gminy należy likwidować i rekultywować (np. wysypisko w Prądocinku). Powstają one najczęściej na ścianach lasu i są zagrożeniem dla środowiska naturalnego, a w szczególności dla wód podziemnych. Należy zobowiązywać właścicieli nieruchomości do zawierania umów na wywóz odpadów ze specjalistycznymi firmami.

4.4. Zaopatrzenie w gaz.

Gmina Bobrowice nie posiada sieci gazowej. Szansą gazyfikacji gminy jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN400 relacji Słubice – Krosno Odrzańskie zrealizowany przez spółkę MEDIA ODRA WARTA Sp. z o.o. z Międzyrzecza.

W 2004 r. planowana jest dalsza budowa gazociągu wysokiego ciśnienia w kierunku Dąbie – Leśniów Wielki. Na północ od miejscowości Nowy Zagór w gminie Krosno Odrzańskie, przy drodze nr 32 relacji Zielona Góra - Gubinek planowana jest budowa stacji redukcyjno – pomiarowej I^o. Ze stacji tej przewiduje się zaopatrzenie w gaz gminę Bobrowice gazociągami średniego ciśnienia przebiegającymi wzdłuż dróg, pasów zieleni i chodników. W pierwszej kolejności przewiduje się gazyfikację Dychowa z odgałęzieniem do Bobrowic, Bronkowa i Chromowa. W dalszej kolejności planuje się zaopatrzyć w gaz Strużkę, Janiszowice, Przychów i Wełmice oraz Barłogi, Dachów i Dęby. Z końcówki sieci w Bobrowicach zamierza się zaopatrzyć Chojnowo i Żarków oraz Kukadło i Tarnawę Krośnieńską. Rozprowadzenie gazu na terenie miejscowości będzie odbywać się rurami PE pod średnim ciśnieniem. Inwestycja będzie przebiegać etapowo.

Zaproponowany przebieg gazyfikacji jest orientacyjny i może ulec zmianie. Ostateczny wybór rozwiązania powinien zostać poprzedzony analizą techniczną i ekonomiczną oraz przyjęciem wariantu wykonalnego i korzystniejszego.

Stosowanie gazu w miejsce paliw stałych przynosi znaczne oszczędności energii, wpływa na komfort życia mieszkańców oraz korzystnie wpływa na środowisko.

4.5. Ciepłownictwo.

W gminie Bobrowice gospodarka cieplna oparta jest przeważnie na paliwach stałych. Dominuje ogrzewanie piecowe i małe kotłownie lokalne. Ogrzewanie olejowe i gazowe (z butli) występuje sporadycznie. Obszar gminy pozbawiony jest sieci gazowej co utrudnia modernizację gospodarki cieplnej. Istnieje więc problem zanieczyszczania powietrza poprzez emisję m.in. pyłów, dwutlenku siarki, tlenku azotu i dwutlenku węgla.

Podmiana paliw stałych na gaz ziemny powoduje całkowitą eliminację emisji: pyłów, sadzy i cząstek smolistych oraz dwutlenku siarki i tlenku węgla. Emisja dwutlenku węgla (efekt cieplarniany) zostaje zmniejszona o ok. 70%.

W zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami należy promować proekologiczne systemy grzewcze. Przyjmuje się jednak, że warunkiem radykalnych zmian w tej dziedzinie będzie gazyfikacja obszaru gminy.

4.6. Elektroenergetyka.

Z dokonanej analizy wielkości i chłonności terenów wynika pewien wzrost zapotrzebowania na moc dla:

- ośrodków aktywizacji gospodarczej: Bobrowice, Dychów i Bronków.
- terenów rekreacyjnych wokół jeziora Bronków.

- terenów eksploatacji złóż kruszyw naturalnych w granicach wsi Bobrowice, Chojnowo i Tarnawa Krośnieńska.
- terenów rekreacyjnych we wsiach Wełmice i Strużka.

Wzrost zapotrzebowania na energię zostanie w całości zabezpieczony z istniejących na terenie gminy sieci 15 kV, poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Dodatkowy pobór mocy z istniejących stacji transformatorowych 15/0,4 kV będzie możliwy po przystosowaniu ich do nowych warunków użytkowania. Urządzenia do wydobywania kruszyw, należy zasilić z nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV, o mocy wg potrzeb.

Dla napowietrznych linii 110 kV przebiegających przez tereny eksploatacji złóż kruszyw naturalnych należy wyznaczyć „filary ochronne” zabezpieczające linie przed osuwaniem się ziemi i ich techniczną obsługę. Linie 15 kV należy wynieść poza obszary wydobywania kruszyw.

Ze względu na szkodliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych dla napowietrznych linii 110 kV należy zachować obszar ograniczonego użytkowania (od skrajnych przewodów linii) o szerokości po 14,5 m.

Jeśli na terenie gminy pojawi się odbiorca wymagający dużej mocy lub pewności zasilania, wówczas zajdzie potrzeba realizacji linii podstawowego zasilania ze stacji 110/15 Krosno Odrzańskie lub Krzystkowice (w zależności od lokalizacji inwestycji).

5. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

5.1. Obszary i elementy środowiska przyrodniczego objęte ochroną prawną

Kierując się ustaleniami strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju gminy, oznaczającą skuteczną ochronę środowiska, jego zasobów, ochronę przyrody i krajobrazu kulturowego. W warunkach gminy Bobrowice zasada ta odnosi się w pierwszej kolejności do obiektów i terenów chronionych odrębnymi przepisami, mianowicie:

- obszary chronionego krajobrazu obejmujące 37,0 % powierzchni gminy. Są to tereny o zróżnicowanych typach ekosystemów, na których zabrania się działalności powodującej zagrożenia dla środowiska (gleby, wody, powietrza) oraz przekształcenia naturalnej rzeźby terenu. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa obszary chronionego krajobrazu w granicach gminy zakwalifikowane zostały do krajowej sieci obszarów chronionych Natura 2000 – jako „Wielkoprzestrzenne i drobnoprzestrzenne ostoje przyrody CORINE” (europejska sieć obiektów szczególnie cennych).

- grunty leśne (67,6 % pow. gminy) oraz użytki rolne II, III – IV klasy bonitacyjnej (ok. 9,4 % pow. gminy), których przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne dopuszczalne jest za uzyskaniem zgody wojewody lub właściwego ministra
- tereny występowania udokumentowanych złóż surowców naturalnych (kruszyw), na których nie mogą być lokalizowane obiekty trwałe, w tym także liniowe bez zgody organu koncesyjnego.
- obszar występowania Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 149 „Sandr Krosno – Gubin” posiadający status najwyższej ochrony (ONO). Opracowana dokumentacja hydrogeologiczna zbiornika po uzyskaniu wymaganych uzgodnień i opinii określi jego strefy ochronne w formie decyzji Ministra Środowiska.
- pomniki przyrody chronione z mocy ustawy o ochronie przyrody w liczbie – 2 (dęby).
- obszary potencjalnego zagrożenia powodzią, narażone na zalanie wodą Q1%. Sposób ich użytkowania regulują przepisy ustawy z dn. 18.07.2001 r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późn. zm.), określone w art. 40 ust. 1 oraz art. 83 ust. 1.

5.2. Obszary i elementy środowiska przyrodniczego wymagające ochrony.

- 1) Terenami wskazanymi do objęcia ochroną powierzchniową w formie użytku ekologicznego, rezerwatu przyrody, lub inną formą ochrony są:
 - ekosystem łąkowo – leśny doliny dolnego Bóbru stanowiący ważny korytarz ekologiczny w południowej części regionu lubuskiego, charakteryzujący się bogactwem świata zwierząt i roślin oraz występowaniem szeregu rzadkich gatunków
 - Jezioro Jańsko skupiające stanowiska kilku gatunków roślin z Polskiej Czerwonej Księgi
 - wyspa na Jeziorze Wełmickim ze stanowiskami rzadkich gatunków ptactwa
 - fragment kompleksu stawów i torfowisk w Bronkowie łącznie z terenem starego wyrobiska w Brzezince.
 - 2) Terenami wymagającymi szczególnej ochrony ze względu na ukształtowanie powierzchni jest strefa krawędziowa doliny rzeki Bóbr w obszarze miejscowości Dychów, łącznie z terenami zajęтыми przez elektrownię wodną
 - z uwagi na możliwość występowania osuwisk.
 - 3) Elementy środowiska wymagające szczególnej ochrony obejmują:
 - ochronę wód powierzchniowych i wglębnych
 - ochronę powietrza.
- Realizacja tych potrzeb wymaga:
- pełnego rozwiązania gospodarki ściekowej w gminie
 - ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć wody dla celów komunalnych

- podjęcia działań zmierzających do gazyfikacji obszaru gminy
- 4) Bardzo wysoka lesistość gminy (67,6 %) wymaga sterowania gospodarką leśną w warunkach pełnego rozpoznania wymogów ochrony przyrody. Cel ten możliwy będzie do osiągnięcia poprzez:
 - pełne rozpoznanie stanu biocenozy leśnej oraz kierunków zachodzących zmian
 - trwałe zachowanie i odtworzenie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych
 - prowadzenie wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej na całym obszarze gminy
 - przeznaczenie pod uprawy leśne wolnych terenów, które ze względu na niską klasę bonitacyjną gruntu nie są wykorzystane dla prowadzenia gospodarki rolnej
 - zachowanie i rozwój całego bogactwa form życia w lasach – roślin, zwierząt, grzybów, mikroorganizmów
 - wykorzystanie lasów oraz wiedzy i doświadczenia leśników do prowadzenia edukacji przyrodniczej społeczeństwa.

Rozległe monokultury sosnowe narażone są na zagrożenia wynikające z czynników abiotycznych, biotycznych i antropogenicznych. W wyniku tych czynników stan zdrowotny i sanitarny lasów w II połowie ubiegłego stulecia był bardzo zróżnicowany. Obecnie zauważalna jest znaczna poprawa zdrowotności lasów wynikająca ze zmniejszenia się szkodliwych emisji transgranicznych.

6. OCHRONA WARTOŚCI KULTUROWYCH

Ochrona dóbr kultury, jak to wynika z art. 1, 3, 11, 13 ust. 2, art. 21 ust. 1, art. 22 ust. 1, art. 24, 25, 27, 38 ustawy o ochronie dóbr kultury (Dz. U. z 1999 r. Nr 98 poz. 150) należy do podstawowych zadań samorządu gminnego przy współdziałaniu ze służbami konserwatorskimi. Realizacja tych zadań nakłada na samorząd obowiązek podjęcia określonych działań w zakresie ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego, których zakres przedmiotowy jest bardzo szeroki, obejmuje bowiem:

- dbałość o dobra kultury i podejmowanie działań ochronnych oraz uwzględnienie zadań ochrony zabytków m.in. w regionalnych i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w budżecie gminnym, w prawie miejscowym i przepisach gminnych – zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o ochronie dóbr kultury (tekst jednolity, Dz. U. z 1999 r. Nr 98, poz. 1150 z późn. zmianami)
- ochronę zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków i objętych ewidencją konserwatorską, polegającą na: zabezpieczeniu przed zniszczeniem, uszkodzeniem, dewastacją, zaginięciem lub wywozem za granicę, na zapewnieniu im warunków trwałego

zachowania, na opracowaniu dokumentacji naukowej, opracowaniu ich ewidencji oraz ich konserwacji, restauracji odbudowie opartych na zasadach naukowych w myśl art. 3 ust. 2 ustawy o ochronie dóbr kultury; Właściciel lub użytkownik zabytku, w zakresie określonym przepisami prawa jest zobowiązany dbać o jego zachowanie, a szczególności zabezpieczyć przed zniszczeniem, uszkodzeniem i dewastacją zgodnie z art. 25 ust. 1 i 2 w.w. ustawy.

Poprzez obiekty ujęte w ewidencji rozumie się: dzieła budownictwa, architektury i urbanistyki, w tym również parki i ogrody ozdobne, cmentarz, zespoły etnograficzne m.in. rozplanowanie wsi, pamiątki historyczne, obiekty archeologiczne i paleontologiczne, obiekty techniki i kultury materialnej, rzadkie okazy przyrody nie podlegające ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody oraz inne przedmioty nieruchome i ruchome, zasługujące na trwałe zachowanie ze względu na ich wartość naukową, artystyczną i kulturalną, zgodnie z art. 5 cyt. ustawy

- ochronę zabytku techniki tzw. zamka wodnego Zespołu Elektrowni Wodnych w Dychowie
- aktualizację wykazu obiektów wpisanych do rejestru zabytków i objętych ewidencją konserwatorską
- utrzymanie zasadniczych elementów rozplanowania zabytkowego miejscowości: Bobrowice, Tarnawa Krośnieńska, stara część Dychowa, Chromów, Przychów, Strużka i Żarków
- wykonanie studium historyczno – urbanistycznego z wnioskami konserwatorskimi dla Bobrowic
- wykonanie pełnej inwentaryzacji i stanu zachowania nieużytkowanych cmentarzy i miejsc pocmentarnych
- ochronę stanowisk archeologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które wpisane są do rejestru zabytków oraz posiadających własną formę terenową, poprzez ograniczenie działalności rolniczej lub jej wyłączenie na gruntach, na których są zlokalizowane
- kształtowanie świadomości społecznej o potrzebie ochrony dziedzictwa kulturowego
- świadome kształtowanie lokalnego krajobrazu historycznego w sposób zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju gminy, uwzględniające jego harmonijny rozwój poprzez zachowanie przestrzeni o wybitnych walorach krajobrazu przyrodniczo – kulturowego.

Wszystkie prace i roboty wykonywane przy zabytkach oraz w ich bezpośrednim otoczeniu, oraz prace archeologiczne i wykopaliskowe wolno prowadzić tylko za zezwoleniem wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 21 ust. 1 oraz art. 27 ust. 1 i 3 cytowanej wyżej ustawy). Prace ziemne

prowadzone na terenach wpisanych do rejestru zabytków wolno prowadzić tylko pod nadzorem archeologa.

Osoby prowadzące roboty budowlane lub ziemne w razie ujawnienia przedmiotu, który posiada cechy zabytku, obowiązane są niezwłocznie zawiadomić o tym fakcie Wójta Gminy Bobrowice lub Zarząd Powiatu Krośnieńskiego oraz Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze. Jednocześnie zobowiązane są zabezpieczyć odkryty przedmiot i wstrzymać wszelkie roboty mogące go uszkodzić lub zniszczyć, do czasu wydania przez Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków odpowiednich zarządzeń. Przerwane roboty mogą być kontynuowane zgodnie z treścią art. 22 ust. 1 i 3 cytowanej wyżej ustawy.

7. KIERUNKI DZIAŁAŃ UWZGLĘDNIAJĄCYCH POTRZEBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Potrzeby w tym zakresie obejmują dwie sfery działań:

- likwidacja istniejących barier technicznych i architektonicznych w zagospodarowaniu gminy
- uwzględnienie potrzeb osób niepełnosprawnych przy zagospodarowaniu nowych terenów i projektowaniu obiektów, w których przewiduje się możliwość wystąpienia takich potrzeb

Wymagania dotyczące zagospodarowania przestrzennego:

- wszystkie ciągi piesze i pieszo – jezdne winny umożliwiać poruszanie się po nich osobom niepełnosprawnym; różnice poziomów winny być niwelowane pochylniami
- przy ciągach pieszych winny być urządzone zatoki dla odpoczynku z zapewnieniem izolacji akustycznej i wzrokowej od ruchu kołowego
- przejścia piesze przez jezdnie oprócz obniżenia krawężników winny być wyposażone w odpowiednią sygnalizację zapewniającą przechodniom komunikatywność i orientację

Wymagania dotyczące rozwiązań technicznych i architektonicznych:

- stosowanie pochylni oraz wind stanowiących uzupełnienie schodów
- zabezpieczenie pochylni przed poślizgiem odpowiednimi materiałami lub wykończeniem nawierzchni.

8. GŁÓWNE CELE STRATEGII ROZWOJU I PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Walorem gminy jest dobry stan istniejącego zainwestowania i dobry stan środowiska przyrodniczego. Gmina posiada dobrą i sprawną infrastrukturę techniczną. W strategii przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju, przypisując istotną rolę działaniom, które ten stan nie tylko mają zachować, ale znacznie polepszyć, a w konsekwencji usprawnić funkcjonowanie gospodarki gminy.

Jako najważniejsze cele strategii rozwoju przyjęto :

- kontynuację działań mających na celu tworzenie atrakcyjnych i zróżnicowanych możliwości dla rozwoju gospodarczego i poprawy jakości życia mieszkańców
- kontynuację działań mających na celu poprawę struktury funkcjonalno – przestrzennej i ładu przestrzennego,
- ochronę środowiska przyrodniczego i kulturowego

Osiągnięcie tych celów obejmuje następujące sfery działań rozumianych jako przedsięwzięcia będące programami o charakterze długoterminowym.

1. Komunikacja

• Główny cel

- uzyskanie spójnego układu komunikacyjnego pozwalającego na szybkie osiaganie celów podróży na obszarze gminy oraz w powiązaniu z zewnętrznym układem dróg regionalnych i krajowych

• Działania strategiczne

- włączenie w ciąg dróg wojewódzkich odcinka drogi powiatowej nr F1146 Bobrowice – Kosierz, związane z podniesieniem parametrów technicznych tej drogi oraz budową obwodnic wsi Bobrowice (od strony południowej) i Kukadło (od strony północnej)
- wyeliminowanie ruchu przelotowego przez Bobrowice w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287 Dychów – Lubsko, związane z budową obwodnicy Bobrowic od strony zachodniej
- przywrócenie ruchu pojazdów ciężarowych na drodze wojewódzkiej nr 287 na odcinku Dychów – Bobrowice, związane z budową obwodnicy Dychowa poprzez wykorzystanie istniejącej trasy kolejowej i mostu na kanale wodnym
- modernizacja układu komunikacyjnego w południowo – wschodniej części gminy, związana z utworzeniem ciągu komunikacyjnego w randze dróg powiatowych, poprzez połączenie dróg nr F1178 i F1142 Świdnica – Grabowiec – Tarnawa Krośnieńska z drogą nr F1139 Dachów – Strużka –

Janiszowice – Przychów – Wełmice – Grochów – Gubin, obejmująca budowę mostu na rzece Bóbr oraz drogi stanowiącej łącznik pomiędzy wymienionymi wyżej drogami; w 1-szej kolejności urządzenie brodu na Bobrze w rejonie wsi Tarnawa Krośnieńska

- modernizacja dróg powiatowych i gminnych, związana z ulepszeniem ich nawierzchni oraz poprawą parametrów technicznych i geometrycznych (likwidacja nienormatywnych łuków), obejmująca w 1 – szej kolejności drogi: nr F1139 Wełmice – Grochów (droga powiatowa) oraz nr 009/F000309 Tarnawa Krośnieńska – Kukadło (droga gminna)
- modernizacja drogi Bronków – Bronkówek – Wełmice oraz budowa drogi Wełmice – Przychów
- ulepszenie nawierzchni na drogach stanowiących powiązania komunikacyjne Bronkowa z Brzózką oraz z drogą krajową nr 32 w kierunku Gubina, wg wyboru tras dokonanego przez samorząd gminy
- realizacja ciągu komunikacyjnego wokół jeziora Bronków
- sukcesywna realizacja systemu ścieżek rowerowych wg przebiegu określonego na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”
- urządzenie ścieżek konnych: Nowogród Bobrzański – Wysoka – Tarnawa Krośnieńska – Bobrowice – Bronków i Bronków – Wełmice.

2. Infrastruktura techniczna

• Główny cel

- optymalne wyposażenie jednostek osadniczych w urządzenia infrastruktury technicznej

• Działania strategiczne

- realizacja programu związanego ze zwodociągowaniem i skanalizowaniem wsi Janiszowice, Strużka, Przychów, Wełmice, Dachów i Dęby oraz kontynuacja tego programu obejmującego pozostałe wsie: Kukadło, Chojnowo, Żarków i Barłogi – do systemu wsi Bobrowice oraz Prądocinek przez podłączenie do wsi Stary Zagór, gm. Dąbie
- realizacja programu obejmującego gazyfikację przewodową gminy
- realizacja programu związanego z ochroną przed powodzią terenów położonych w dolinie rzeki Bóbr
- udział w budowie alternatywnego składowiska odpadów na terenie powiatu krośnieńskiego
- wdrożenie programu selektywnej zbiórki odpadów

3. Rolnictwo

• Główne cele

- intensyfikacja produkcji rolnej
- aktywizacja działalności gospodarczej związanej z obsługą rolnictwa i przetwórstwem rolnym
- rozwój wielofunkcyjności wsi
- **Działania strategiczne**
 - zachowanie istniejącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej
 - organizacja alternatywnych form rolnictwa, w tym produkcji żywności metodami ekologicznymi
 - tworzenie rolniczych grup producenckich (warzywnictwo, sadownictwo, wikliniarstwo, rośliny przemysłowe)
 - wspieranie inicjatyw związanych z przetwórstwem rolnym i leśnym
 - pomoc w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych UE oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

4. Turystyka i wypoczynek

- **Główny cel**
 - optymalne wykorzystanie istniejących walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki i wypoczynku
- **Działania strategiczne**
 - wspieranie różnych form turystyki i wypoczynku w dostosowaniu do walorów środowiska:
 - a) turystyki pobytowej w oparciu o rozwój budownictwa letniskowego i agroturystyki
 - b) turystyki wędrowniej – rowerowej, konnej, kajakowej i pieszej
 - c) turystyki kwalifikowanej – łowiectwa i wędkarstwa
 - opracowanie programu promocji turystycznej gminy.

5. Struktura funkcjonalno – przestrzenna

- **Główne cele**
 - utrzymanie ładu przestrzennego
 - poprawa stanu technicznego istniejącej zabudowy
 - zabezpieczenie terenów pod nowe inwestycje
- **Działania strategiczne**
 - racjonalne wykorzystywanie rezerw terenowych oraz eliminowanie konfliktów mogących wyniknąć z różnych form użytkowania terenów
 - sukcesywna realizacja programu związanego z zagospodarowaniem na cele rekreacyjne terenów położonych w Bronkowie w dolinie rzeki Bóbr oraz w Wełmicach.

- uporządkowanie zabudowy ośrodków produkcji rolnej i hodowli stanowiących pustostany.

6. Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego

• Główny cel

- utrzymanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego

• Działania strategiczne

- propagowanie świadomości związanej z ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego
- wspieranie przedsięwzięć zawartych w programie: ekorozwój w Euroregionie „Szprewa – Nysa – Bóbr”
- ochrona powietrza poprzez promowanie stosowania proekologicznych nośników energii
- opracowanie we współdziałaniu ze służbami ochrony zabytków programu rewitalizacji zabytkowego układu Bobrowic.

9. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH I LOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Propozycje zadań samorządu województwa lubuskiego i zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte zostały w załącznikach nr 1 i nr 2 do Uchwały Nr XXXVII/272/02 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 2 października 2002 r. w sprawie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Lubuskiego. Poniżej wyszczególniono zadania dotyczące gminy Bobrowice.

9.1. Zadania Samorządu Województwa Lubuskiego.

Zadanie Nr 4. Rozbudowa sieci dróg komunikacji rowerowej o znaczeniu międzyregionalnym i międzynarodowym.

Lokalizacja w powiatach : wszystkie powiaty województwa.

Zakres zadania obejmuje ocenę stanu wdrażania dotychczasowych koncepcji rozwoju komunikacji rowerowej, ich weryfikację i ujednoczenie koncepcji wojewódzkiej z uwzględnieniem styków z sąsiadami.

Sposób wprowadzenia zadania do studium.

W systemie komunikacji drogowej zaprojektowano odrębny układ ścieżek rowerowych o znaczeniu ponadlokalnym, zgodny z przebiegiem ustalonym w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Jest to ścieżka Nowogród Bobrzański – Bobrowice – Krosno Odrzańskie z odgałęzieniami w kierunku Dąbia i Połupina oraz Bronkowa i Gubina. W studium, układ ten

poszerzono o ścieżkę Bronków – Wełmice, prowadzącą dalej w kierunku Lubuska i Brodów.

Zadanie Nr 9. Budowa obwodnic miejscowości w ciągach ważniejszych dróg krajowych i wojewódzkich.

Zakres zadania obejmuje :

- 1) opracowanie (zmiana) studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego odpowiednich gmin
- 2) opracowanie (zmiana) planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego odpowiednich miejscowości.

Sposób wprowadzenia zadania do studium.

Stosownie do wniosku Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, przewidziano włączenie w ciąg dróg wojewódzkich odcinka drogi powiatowej nr F1146 Bobrowice – Kosierz, stanowiącej łącznik pomiędzy drogami wojewódzkimi nr 287 (Dychów – Bobrowice – Lubsko) i nr 288 Dąbie – Nowogród Bobrzański. Zamierzenie to obejmuje realizację obwodnicy wsi Bobrowice i Kukadło oraz podniesienie parametrów technicznych tej drogi. W Bobrowicach przewidziano również realizację obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 287.

Ponadto w celu przywrócenia ruchu pojazdów ciężarowych na drodze wojewódzkiej nr 287 na odcinku Dychów – Bobrowice, zaproponowano realizację obwodnicy Dychowa z wykorzystaniem odcinka istniejącej trasy kolejowej (linia kolejowa Stary Raduszec – Bobrowice – Lubsko przewidziana jest do likwidacji) oraz mostu kolejowego na kanale wodnym elektrowni.

Zadanie nr 10. Plan gazyfikacji województwa lubuskiego.

Zakres zadania obejmuje :

- 1) opracowanie studium gazyfikacji województwa lubuskiego
- 2) opracowanie (zmiana) studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin województwa lubuskiego

Sposób wprowadzenia zadania do studium

W uzgodnieniu z przedsiębiorstwem „Media Odra Warta” w Międzyrzeczu, przewidziano gazyfikację przewodową gminy gazociągiem średniego ciśnienia wyprowadzonym ze stacji redukcyjno – pomiarowej 1–szego stopnia projektowanej przy drodze nr 32 w rejonie Nowego Zagóru i przebiegającym w kierunku Dychowa z odgałęzieniami do Bronkowa i Bobrowic oraz z możliwością jego przedłużenia do zespołu wsi Strużka, Janiszowice, Przychów i Wełmice, a w dalszej kolejności do wsi położonych w południowo – wschodniej części gminy.

9.2. Zadania rządowe

Zadanie Nr 2. Program ożywienia gospodarczego całego pasa przygranicznego i modernizacji przejść granicznych na granicy z RFN.

2.3. Wdrożenie rządowego „Programu dla Odry 2006”.

Kompleks działań dotyczący zarówno bezpieczeństwa powodziowego jak również ochrony środowiska i gospodarczego wykorzystania Odry na obszarze 24 gmin pasma Odry : modernizacja i budowa polderów, budowa zbiorników retencyjnych, relokacja miejscowości zagrożonych powodzią, modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków, odbudowa i modernizacja przepompowni, dróg ewakuacyjnych, budowli regulacyjnych, renaturyzacja ekosystemów w międzywałach, modernizacja i budowa portów rzecznych, elektrowni wodnych i mostów.

Sposób wprowadzenia zadania do studium.

Zapis ustaleń „Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry – województwo lubuskie (SZPPO)” dla gminy Bobrowice obejmuje następujące zagadnienia:

8. promocja walorów turystycznych
9. ochrona czystości wody i środowiska
10. włączenie lokalnej społeczności do procedury planu
11. zabezpieczenie wolnych przestrzeni do zalesień oraz miejsc podmokłych
12. uzupełnienie sieci wodno – melioracyjnej
13. odtworzenie naturalnych krajobrazów rzeki i zabezpieczenie rozwoju ekosystemów
14. utrzymanie struktury terenów łęgowych
15. ustalenie warunków lokalizacji niebezpiecznych obiektów
16. uszczegółowienie granic obszarów wyłączonych spod zabudowy
17. wprowadzenie obligatoryjnych wykluczeń lokalizacyjnych
18. uzupełnienie sieci usług komunalnych
19. przyjęcie granic powodzi 1997 r. jako obszarów niebezpiecznych

Wymienione wyżej zagadnienia stanowiły podstawę do określenia w studium zagadnień związanych z kierunkami zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zadanie nr 4. Wdrożenie sieci obszarów chronionych Natura 2000 według kryteriów dyrektyw UE 79/409/EEC i 94/43/EEC. Program dotyczy 37 dużych ostoj przyrody (o pow. ponad 100 ha) wyróżnionych w programie CORINE i 19 mniejszych, oznaczonych na mapie jako punktowe. Wdrożenie będzie wymagało opracowania koncepcji ochrony wytypowanych obiektów, uzyskania uzgodnień i realizacji w praktyce ochrony przyrody.

Sposób wprowadzenia zadania do studium.

W oparciu o ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubuskiego, w studium oprócz obszarów chronionego krajobrazu wyodrębniono wielkoprzestrzenne ostoje przyrody obejmujące środkową i północną część gminy oraz drobnoprzestrzenne ostoje przyrody obejmujące jezioro Jańsko (Strużka) wraz z przyległym terenem. Ostoje te zaliczono do obszarów objętych ochroną, charakteryzując ich walory przyrodnicze.

9.3. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

1. Kontynuacja programu obejmującego zwodociągowanie i skanalizowanie zespołu wsi Strużka, Janiszowice, Przychów, Wełmice, Dachów i Dęby z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni w Bronkowie
2. Rozbudowa stacji uzdatniania wody (SUW) w Bobrowicach i zwodociągowanie wsi: Barłogi, Chojnowo, Żarków i Kukadło.
3. Budowa sieci wodociągowej w Chromowie i Brzezince z doprowadzeniem wody z wodociągu w Dychowie
4. Budowa sieci wodociągowej w Prądocinku z doprowadzeniem wody ze wsi Stary Zagór, gm. Dąbie
5. Modernizacja drogi gminnej nr 009/F000309 Tarnawa Krośnieńska – Kukadło
6. Modernizacja drogi Bronków – Bronkówek – Wełmice
7. Ulepszenie nawierzchni na drogach stanowiących powiązania komunikacyjne Bronkowa z Brzózka oraz z drogą krajową nr 32 w kierunku Gubina (wyboru dokona samorząd gminy)
8. Realizacja ciągu komunikacyjnego wokół jeziora Bronków.

Wymienione wyżej zamierzenia omówione zostały w odpowiednich rozdziałach studium

10. WNIOSKI DO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Wnioski w tym zakresie dotyczą priorytetowych przedsięwzięć związanych z aktywizacją gospodarczą gminy oraz jednostek administracyjnych z nią sąsiadujących i obejmują:

- Utworzenie ciągu komunikacyjnego w randze dróg powiatowych, poprzez połączenie dróg powiatowych nr F1178 i F1142 Świdnica – Grabowiec – Tarnawa Krośnieńska z drogą powiatową nr F1139 Dachów – Strużka – Janiszowice – Przychów – Wełmice – Grochów – Gubin, przebiegającego pomiędzy drogą krajową nr 32 Zielona Góra – Gubinek, a drogami: krajową nr 27 Zielona Góra – Nowogród Bobrzański i wojewódzką nr 289 Nowogród Bobrzański – Lubsko – Zasieki, w odległości 10 do 12 km od tych tras.

Zamierzenie obejmuje realizację:

- mostu na rzece Bóbr w rejonie wsi Tarnawa Krośnieńska
- drogi stanowiącej łącznik pomiędzy drogami powiatowymi nr F1178 i F1142 a nr F1139 (przebieg drogi zostanie określony w uzgodnieniu z Zarządem Dróg Powiatowych w Krośnie Odrzańskim)
- drogi Przychów – Wełmice przebiegającej po północnej stronie jeziora Wełmickiego.

Celem zamierzenia jest uzyskanie spójnego układu komunikacyjnego w południowo – wschodniej części gminy w powiązaniu z siecią dróg przebiegających na zewnątrz gminy, z uwzględnieniem integracji komunikacyjnej terenów położonych po obu stronach rzeki Bóbr oraz przewidywanego wzrostu ruchu pojazdów ciężarowych związanego z eksploatacją złóż kruszyw naturalnych w rejonie Tarnawy Krośnieńskiej i Chojnowa.

- Włączenie do układu ścieżek rowerowych o znaczeniu ponadlokalnym, projektowanej ścieżki Bronków – Wełmice prowadzącej następnie w kierunku Lubska i Brodów, tworzącej szlak łączący ze sobą atrakcyjne pod względem turystycznym miejscowości.

11. OBSZARY WYMAGAJĄCE SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Stosownie do ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym warunkiem realizacji przedsięwzięć związanych z rozwojem gminy jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z cytowaną ustawą studium nie jest aktem prawa miejscowego.

Potrzeba sporządzenia planów miejscowych wystąpi dla terenów przewidzianych pod nowe inwestycje związane przede wszystkim z lokalizacją funkcji mieszkaniowo – usługowej, produkcyjno – technicznej oraz rekreacyjnej, w tym zabudowy letniskowej. Potrzeby takie wystąpią również dla wyodrębnionych terenów w strefach osadniczo – rolnych.

Tereny dla których wymagane będzie sporządzenie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne uwidocznione zostały na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Granice terenów, dla których sporządzane będą plany miejscowe, przedmiot ich ustaleń w tym szczegółowe sprecyzowanie funkcji, określone zostaną odpowiednimi uchwałami Rady Gminy w Bobrowicach.